

Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity
v Českých Budějovicích
Katedra společenských věd

**Dějiny Obchodní akademie
v Českých Budějovicích v letech
1901–1948**

**(History of The Business Academy in České Budějovice
in 1901–1948)**

Diplomová práce

Autor diplomové práce: Tereza Lišková

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Miloslav Pecha

V Českých Budějovicích dne 12.4. 2007

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci na téma Dějiny Obchodní akademie v Českých Budějovicích v letech 1901–1948 vypracovala samostatně na základě studia pramenů a odborné literatury, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 12.4.2007

Podpis.....

Poděkování:

Mé poděkování za pomoc, ponaučení i kritiku patří mnoha lidem. Především pak panu PhDr. Miloslavu Pechovi za metodické vedení diplomové práce, trpělivost a lidský přístup.

Ráda bych poděkovala také panu PhDr. Janu Podlešákovi za všechny jeho cenné rady a moudrá slova.

Můj dík patří i celé Katedře společenských věd, kde jsem poznala několik dobrých přátel i pedagogů, díky nimž jsem se mnohému naučila.

Na tomto místě chci zmínit také svou rodinu, která mi umožnila studovat, a přítele Michala.

Anotace

Diplomová práce se snaží přiblížit minulost Obchodní akademie v Českých Budějovicích od jejích počátků v roce 1901 až do roku 1948. Pro přiblížení atmosféry doby se první kapitola věnuje charakteristice českých dějin v daném období, stěžejní část práce však představuje zpracování archivních pramenů z let 1901–1948. Druhá kapitola zachycuje vývoj obchodního školství v Českých Budějovicích až do vzniku Československého státu v roce 1918, třetí kapitola pojednává o vývoji středního školství obchodního směru v letech 1918–1948 a zároveň přináší podrobný přehled dílčích školních let.

Annotation

The aim of the proposed thesis is to describe the history of The Business Academy in České Budějovice from its establishment in 1901 to 1948. The Czech history of the period between 1901 and 1948 as a factor influencing the school system at that time is also mentioned in the first chapter. However, the essential part of the proposed thesis is built up according to archival databases from the years 1901–1948. The second chapter is devoted to the development of business education in České Budějovice by 1918, the establishment of Czechoslovakia. The third chapter is focused on the development of secondary business school system in 1918–1948. In addition, a summary for each school year is given separately.

Obsah

Úvod	5
1. Charakteristika českých dějin v letech 1900–1948	6
1.1 České dějiny od počátku 20. století do 1. světové války	6
1.2 České země za 1. světové války	7
1.3 Utváření Československého státu	9
1.4 Meziválečné období a 2. světová válka	11
1.5 České dějiny v letech 1945–1948	14
2. Vývoj obchodního školství v letech 1901–1918	15
3. Vývoj středního obchodního školství v letech 1918–1948	18
3.1 Období první Československé republiky – 1918–1938	18
3.2 Doba okupace – 1939–1945	50
3.3 Léta 1945–1948/9	57
Závěr	65
Summary	66
Použité prameny a literatura	67
Přílohy	68

Úvod

Předkládaná diplomová práce zachycuje počátek středního odborného školství obchodního směru v Českých Budějovicích, tedy konkrétně vývoj v letech 1901–1948. Práce je rozdělena na tři hlavní kapitoly, které jsou dále členěny do podkapitol. Z důvodu pochopení politické atmosféry doby přináší první kapitola celkovou charakteristiku českých dějin v daném období. Druhá kapitola přibližuje úplné počátky obchodního školství v Českých Budějovicích v období Rakousko-Uherska, tedy vznik kupecké školy pokračovací, poté dvoutřídní obchodní školy pro chlapce, ke které později přibyla i škola dívčí. Třetí kapitola se zabývá rozvojem obchodního odborného školství za předmnichovské republiky, hlavně vznikem a existencí obchodní akademie, změnami ovlivněnými nacistickou okupací v době Protektorátu Čechy a Morava a vývojem obchodní akademie až do roku 1949, kdy došlo k jejímu přejmenování na vyšší hospodářskou školu, v roce 1953 na hospodářskou školu, od roku 1960 na střední ekonomickou školu a podle školského zákona z roku 1984 opět na obchodní akademii.

Ve své práci jsem se pokusila přiblížit dějiny školy v první polovině dvacátého století, která zároveň představuje polovinu existence tohoto ústavu vůbec. Vycházela jsem hlavně z pramenů, které jsem získala ve Státním okresním archivu v Českých Budějovicích, kam byly přemístěny ze Státního oblastního archivu v Třeboni v roce 1958. Třeboňskému archivu byly předány zdravotní školou, která získala budovu v dnešní Husově ulici. Je ovšem potřeba zmínit, že materiál není kompletní a v některých případech je navíc špatně čitelný. Zachovány jsou převážně úřední knihy, tedy zápisy z porad, hlavní katalogy, maturitní katalogy. Naproti tomu chybí protokoly o poradách kupecké školy do roku 1900, z učňovské školy nejsou katalogy do roku 1922 a od roku 1944. Samostatné knihy vysvědčení se zachovaly jen z let 1922–1924. Vcelku lze ale říci, že knihy obchodní školy a rovněž obchodní akademie jsou téměř úplné. Ovšem zákonem č. 499/2004 Sb. je zakázáno nahlížet do katalogů žijících osob bez jejich předchozího svolení. V praxi se postupuje tak, že archiv se spojí s centrální evidencí obyvatel, aby se zjistilo, zda je daná osoba naživu. Pokud ne, lze nahlédnout do jejích katalogových listů, pokud ano, musí k tomu dát svolení.

Práci doplňují také přílohy, kde jsou mimo jiné uvedeny seznamy profesorského sboru ve vybraných školních letech, fotografie budov školy nebo přehled obětí okupace a války z řad žáků a absolventů.

K zpracování daného tématu byly využity uvedené prameny a odborná literatura zahrnutá v bibliografickém přehledu.

1. Charakteristika českých dějin v letech 1900–1948¹

1.1 České dějiny od počátku 20. století do 1. světové války

Přelom 19. a 20. století je charakterizován druhou průmyslovou revolucí. Všestranný pokrok se nevyhnul ani Rakousko-Uhersku, jehož součástí byly české země. Ty tvořily hlavní část průmyslově rozvinutého Předlitavska. Technický, vědecký, ale hlavně společenský rozvoj ukázal slabiny vládního systému Rakousko-Uherska – dualismu. České země se v Předlitavsku rozvíjely nejdynamičtěji ze všech a na počátku dvacátého století byly politicky, kulturně i sociálně vyspělé. I na jihu Čech vzkvétaly průmyslové podniky, které konkurovaly těm německým. Postavení českých podnikatelů se stále zlepšovalo, což vedlo k založení Obchodního a průmyslového družstva v Českých Budějovicích.

„Česká společnost se politicky dělila na tři proudy: na konzervativní blok reprezentovaný hlavně duchovenstvem a katolickými stranami, na blok českých buržoazních stran a na blok sociálnědemokratický.“² Do politiky ovšem zasahovalo i alternativní, radikální hnutí, které prosazovalo obnovu českého státu. Na české straně byla patrná averze k rakouským Němcům, kteří byli úředně preferováni, ale zároveň vytlačováni rozvíjejícím se českým národem. „V Českých Budějovicích nabyly tyto tendence českého národa, které souvisely s úsilím o hospodářské a kulturní povznesení města, velké intenzity zejména v posledních desetiletích 19. a začátkem 20. století. V tomto kdysi německém městě přibývalo tehdy stále více českého obyvatelstva.“³ To se projevilo hlavně v požadavku zavedení českého jazyka jakožto jazyka úředního a ve volání po všeobecném volebním právu. O to se zasazovala hlavně Československá sociálnědemokratická strana.

Boj za všeobecné volební právo se na některých místech naší země proměnil zároveň v boj za požadavky českého národa. Demonstrace proběhly v Praze, Brně, ale i v Českých Budějovicích a byly často násilně potlačeny. Panovník reformu volebního systému přislíbil, jenomže se stále nic nedělo. A tak demonstrace vyvrcholily 28. listopadu 1905, kdy se uskutečnila v podstatě po celém Předlitavsku generální stávka, ke které se připojily i České Budějovice. Tehdy ministerský předseda Gautsch přislíbil do února 1906 reformu, ta se však

¹ Tato kapitola byla zpracována na základě následující literatury:

Housková, H., Podlešák, J.: České a slovenské dějiny v letech 1900–1945. PF JU, České Budějovice 1994,
Housková, H., Podlešák, J.: Světové dějiny XX. Století. PF JU, České Budějovice 1993,

Hájek, M., Ryšánková, J.: Svět a Československo ve 20. století. Horizont, Praha 1990

² Housková, H., Podlešák, J.: České a slovenské dějiny v letech 1900–1945. PF JU, České Budějovice 1994, s. 7

³ Pecha, Miloslav: Státní převrat v říjnu 1918 v Českých Budějovicích. České Budějovice 1999, s. 8

nekonala. To vedlo k pádu jeho vlády a postupně ke zlepšování situace, když se v červnu 1906 do čela vlády dostal Max von Beck. Tehdy ve vládě zasedal i český reprezentant mladočechů, Bedřich Pacák. Takováto atmosféra podnítila opětovné demonstrace za volební úpravu, která byla schválena říšským parlamentem 1. prosince téhož roku. Přesto k volbám nesměly ženy a vojáci. Volit mohli muži straší čtyřiaadvaceti let. V následujících volbách z února 1907 s přehledem zvítězili sociální demokraté.

Vláda ministerského předsedy von Becka byla poměrně reformní, snažila se o urovnání česko-německých vztahů. V plánu byla i správní reforma, která se už ale neuskutečnila, neboť vláda padla kvůli nesouhlasnému stanovisku s anektováním Bosny a Hercegoviny rakousko-uherskou monarchií. Následující kabinet už nebyl natolik přístupný, přestože české země v něm měly opět svého zástupce, ministra Jana Žáčka. Spory vyvrcholily odmítnutím vládního návrhu zemské reformy, který se českým poslancům jevil jako protičeský.

Červen 1911 přinesl další volební soupeření, ve kterém zase zvítězila sociální demokracie. V listopadu se do čela vlády dostal příznivec rakouského centralismu Karl Stürgkh. Češi byli zastoupeni Albínem Bráfem a Otakarem Trnkou a vláda zemi de facto připravovala na válku. To je patrné i ze zákonů přijatých roku 1912, které umožňovaly vládě kupříkladu mobilizovat obyvatele. „V novém parlamentě se čeští poslanci seskupili do dvou klubů – Jednotného českého klubu, složeného z agrárníků, mladočechů, staročechů a národních socialistů, a Sdružení neodvislých pokrokových poslanců z Čech a Moravy, složeného z moravských lidovců, státoprávníků, pokrokářů a realistů, které na rozdíl od Jednotného českého klubu nebylo ochotno podporovat vládu v její militaristické politice.“⁴

1.2 České země za 1. světové války

První světová válka se řadí k největším válečným konfliktům všech dob. Její bilance je hrozná. Milióny mrtvých, milióny zraněných a zmrzačených. V bojích bylo užito nově bombardovacích letadel, tanků nebo otravných plynů. Válka si brala lidské životy, pustošila krajinu, města, kulturní památky a zanechala po sobě ohromnou prázdnotu – v lidech i ve státních pokladnách. „Přímé i nepřímé válečné náklady všech válčících zemí činily úhrnem asi 338 miliard amerických dolarů.“⁵

⁴ Housková, H., Podlešák, J.: České a slovenské dějiny v letech 1900–1945. PF JU, České Budějovice 1994, s. 12

⁵ Housková, H., Podlešák, J.: Světové dějiny XX. Století. PF JU, České Budějovice 1993, s. 19

Konflikt začal v červnu 1914 atentátem na následníka rakousko-uherského trůnu arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este a jeho choť vévodkyni Hohenbergovou v Sarajevu. Lze říci, že tento násilný čin byl v podstatě jen záminkou k rozpoutání války. Mocenské rozpory mezi Trojspolkem (Německo, Rakousko-Uhersko, Turecko, Bulharsko) a Trojdohodou (Velká Británie, Francie, Rusko) na sebe narážely právě na Balkáně, kde byla po rakousko-uherské anexi Bosny a Hercegoviny z roku 1908 velmi napjatá situace. I proto nechtělo Srbsko po atentátu povolit Rakousko-Uhersku vyšetřovat na svém území a v důsledku toho vypovědělo 28. července 1914 Rakousko-Uhersko na základě německého nátlaku Srbsku válku. Do války se postupně zapojovaly i ostatní země, například Belgie, Itálie, Japonsko, Rumunsko, Řecko nebo Spojené státy americké. Největší význam měly západní (proti Francii) a východní (proti Rusku) fronty. Válečné boje trvaly čtyři roky a Ústřední mocnosti nakonec kapitulovaly, jako poslední se vzdalo Německo 11. listopadu 1918.

Češi a Slováci chápali válečný konflikt jako cizí, nechtěli jít do války za Rakousko-Uhersko. „Odpor Čechů a Slováků k válce se projevil i hromadným přebíháním českých a slovenských vojáků k ruské armádě.“⁶ Válka nejvíce zasáhla lidové vrstvy, postupně rostla nespokojenost s vládou a sílila germanizace a maďarizace. To ve finále vedlo k vzniku domácího i zahraničního odboje, v jehož čele stál profesor Tomáš Garrigue Masaryk. Ten také koncem roku 1914 odešel do emigrace a v zahraničí spolupracoval se sociologem Edvardem Benešem a slovenským astronomem Milanem Rastislavem Štefánikem. Společně pak založili Národní výbor český, který sídlil v Paříži, a snažili se na svou stranu naklonit dohodové mocnosti. Byli úspěšní a počátkem roku 1917 už Dohoda pokládala za svůj cíl i osvobození Čechů a Slováků. Ovšem až prezident Spojených států amerických Thomas Woodrow Wilson požadoval roku 1918 pro české a slovenské země samostatnost. Československá národní rada (původně Národní výbor český) byla jako orgán budoucí československé vlády uznána dohodovými mocnostmi až v červnu, srpnu a září 1918. Předpokládalo se, že součástí nového státu bude i Podkarpatská Rus. Spojení českých zemí se Slovenskem ve společném demokratickém státě navrhovala Pittsburská dohoda z května 1918. Cesta ke vzniku samostatného, svrchovaného československého státu byla však ještě dlouhá. Původně se nevyklučovala ani myšlenka utvoření spolku rakouských států, od které se později ustoupilo. Zahraniční odboj byl velice významně podporován československým

⁶ Housková, H., Podlešák, J.: České a slovenské dějiny v letech 1900–1945. PF JU, České Budějovice 1994, s. 18

zahraničním vojskem. Tzv. legie bojovaly na straně dohodových armád. Zde je potřeba zmínit vliv důstojníka francouzské armády a organizátora legií Milana Rastislava Štefánika.

Naproti tomu domácí odboj měl omezené možnosti, přesto „několik protihabsbursky orientovaných buržoazních politiků založilo začátkem války z podnětu T. G. Masaryka tajný spolek zvaný Mafie, jehož činnost původně spočívala hlavně v podávání výzvědných zpráv dohodovým mocnostem a zahraničnímu Národnímu výboru českému.“⁷

1.3 Utváření Československého státu

Koncem 1. světové války bylo zřejmé, že český národ usiloval o samostatný stát, který bude respektovat hranice historických zemí českých a Slovenska, které mělo být autonomní. Tak to hlásala například tzv. Tříkrálová deklarace ze 6. ledna 1918.

V červenci 1918 vznikl na základě volebních výsledků z roku 1911 Národní výbor, sdružující reprezentanty všech českých politických stran. Předsedou se stal Karel Kramář, v předsednictvu zasedli také agrárník Antonín Švehla, sociální demokrat František Soukup nebo Václav Klobáček. Úkolem Národního výboru bylo vypracování politického programu a spolupráce s pařížskou Československou národní radou.

Lidé chtěli nový stát, to se projevilo i během generální stávky 14. října 1918, kdy byla na řadě míst vyhlášena svobodná Československá republika. Ve stejný den Rada předložila spojeneckým vládám usnesení o ustavení československé prozatímní vlády ve složení Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš a Milan Rastislav Štefánik, která byla právně uznána všemi spojeneckými vládami do konce října. 18. října vydává Masaryk tzv. Washingtonskou deklaraci, která prohlašovala československou nezávislost a shromažďovala hlavní principy fungování budoucí demokratické republiky. Události nabraly rychlý spád a ani Manifest císaře Karla I., který nabízel Předlitavsku možnost existovat samostatně ve federaci, situaci nemohl zvrátit. Pražané 28. října 1918 začali odstraňovat symboly rakousko-uherské nadvlády a slavit národní osvobození. Národní výbor převzal moc do svých rukou a vyhlásil samostatný Československý stát.

Posléze byl Národní výbor rozšířen i o slovenské zástupce a 14. listopadu 1918 přeměněn v Národní shromáždění. V tomto parlamentu neměli zastoupení ani Němci, ani Maďaři. Prezidentem nově vzniklé republiky byl zvolen Tomáš Garrigue Masaryk. Národní shromáždění jmenovalo naši první vládu v čele s Karlem Kramářem. Ve vládě byli i Edvard

⁷ Housková, H., Podlešák, J.: České a slovenské dějiny v letech 1900–1945. PF JU, České Budějovice 1994, s. 20

Beneš, který zastával funkci ministra zahraničních věcí, a Milan Rastislav Štefánik coby ministr obrany. „Vláda byla složena ze zástupců všech politických stran. Národní shromáždění zastávalo úlohu zákonodárného a ústavodárného orgánu (parlamentu) do prvních parlamentních voleb v dubnu 1920 a jeho činnost vyvrcholila přijetím ústavy Československé republiky.“⁸ Ta potvrdila veškerá práva a svobody existující už za Rakousko-Uherska a některá navíc ještě rozšířila – volební právo všeobecné, přímé a tajné bylo nyní už také rovné a začalo se ho užívat i v místních a okresních zastupitelstvech.

Problematické bylo stanovení hranic, které neměl nový stát zprvu jasně stanoveny. To zařídila pařížská mírová konference, která vycházela z historických hranic českých zemí. K Československému státu navíc připojila menší území osídlená Slovany – slezské Hlučínsko, jihomoravské Valticko a jihočeské Vitorazsko. Ovšem potíže s německým obyvatelstvem přetrvávaly. Přes tři miliony osob, které se donedávna v našich končinách těšily lepšímu a privilegovanému společenskému postavení, nechtěly přijmout pozici utlačovaného, menšinového etnika, a tak si na českém, moravském a slezském území utvořily čtyři malé země (skoro třetina našeho území) a vyhlásily svou příslušnost k Rakouské republice. S tím nesouhlasila československá vláda a území vojensky obsadila. Československá vláda dokonce zakázala účast německému obyvatelstvu ve volbách do rakouského parlamentu, což vedlo k protestům a generální stávce. Potlačení bylo násilné a vyžádalo si lidské životy. Němci byli nakonec proti své vůli začleněni do Československého státu, ale tento fakt nikdy nepřijali. Vláda jednala v podstatě bez německého zastoupení a situace se de facto obrátila.

Obtížně se zapojovalo do státu také Slovensko, protože bylo stále pod uherskou správou. Konflikt lze najít také v postoji Slováků. Ti byli vůči Čechům nepřátelští, klonili se spíše vlivem dlouholeté maďarizace na stranu Maďarů a slovenské území se k nově vzniklému státu připojilo hlavně díky vojenskému obsazení. Nechvalně proslulý je spor o Těšínsko, který rozsoudila až arbitráž z roku 1920. Československu tedy připadla západní část, Polsku část východní.

Také Podkarpatská Rus byla na základě rozhodnutí dohodových velmocí připojena k novému státu, i když měla být do určité míry autonomní. Jenomže značná zaostalost a také třeba náboženská a jazyková rozrůzněnost zpomalovaly proces autonomizace.

Vznik nového státu našel samozřejmě obrovský ohlas i v jihočeské metropoli, která byla ovšem v průběhu první světové války pasivní. Političtí představitelé města se uchýlili

⁸ Housková, H., Podlešák, J.: České a slovenské dějiny v letech 1900–1945. PF JU, České Budějovice 1994, s. 24

k vyčkávací taktice a setrvali v nečinnosti. Změna nastala v roce 1917 v důsledku revoluce v Rusku a také díky vstupu Spojených států amerických do válečného konfliktu.

České Budějovice ve válečných letech strádaly nejen sociálně, ale také hospodářsky. Právě kvůli obtížím se zásobováním zmobilizovalo město své síly a nakonec čeští političtí reprezentanti přišli i s požadavkem státní samostatnosti, pochopitelně ovlivněným zahraničním odbojem, o jehož aktivitách se obyvatelé Českých Budějovic dozvídali z celostátního a také německého katolického tisku.

V říjnu 1918 proběhla demonstrace i v metropoli Jižních Čech. „Především šlo o demonstrační protest proti vývozu potravin a špatné vyživovací situaci, ale stala se i důkazem toho, že ve vědomí českobudějovických občanů skončil proces rozchodu s habsburskou monarchií.“⁹ Stejně jako v Praze i v Českých Budějovicích lidé odstraňovali znaky Rakousko-Uherska. Lze říci, že se v našem městě tento zásadní zlom českých dějin udál poklidně a bez násilí a přinesl toužebně očekávanou ideu většiny společnosti – město se po dlouhých letech vymanilo z německé nadvlády a začalo se všestranně rozvíjet.

1.4 Meziválečné období a 2. světová válka

Poválečná léta znamenala pro naši zemi nárůst výroby a snížení nezaměstnanosti, přesto „Československá republika jako celek ani ve dvacátých letech nedosáhla průměru světového růstu, což způsobilo pokles podílu ČSR na světové průmyslové produkci.“¹⁰

Politický systém byl tvořen třemi hlavními pilíři: hrad a lidé kolem něj, vládní koalice a bankovníhospodářské kruhy. Prezident T. G. Masaryk měl poměrně značné pravomoci, v podstatě zastával úlohu ministra zahraničí, měl kontakty s německými politiky a kolem sebe si dokázal utvořit tým schopných spolupracovníků. Prezident byl nesmírně populární, měl všeobecný rozhled, dokázal dělat kompromisy a na lidi působila také jeho přirozená autorita. Byl to on, kdo dokázal zmobilizovat síly a nastolit nový řád. Lidé ho měli rádi, ovšem nesmíme zapomenout, že jeho popularita byla také uměle podporována. Například v den jeho narozenin se ve školách zpívalo: „Tatíčku starý náš, ať se nám zachováš! Dokud žije Tvoje hlava, bude dobrá naše správa.“¹¹ Nejsilnější politickou stranou byli toho času agráři, v jejichž čele setrval po dlouhá léta Antonín Švehla. Důležitou roli hráli i strany klerikálního zaměření. Zatím představovaly vládnoucí elitu jen české strany. To se změnilo v roce 1926,

⁹ Pecha, Miloslav: Státní převrat v říjnu 1918 v Českých Budějovicích. Studio Gabreta, České Budějovice 1999, s. 154

¹⁰ Hájek, M., Ryšánková, J.: Svět a Československo ve 20. století. Horizont, Praha 1990, s. 50

¹¹ Hájek, M., Ryšánková, J.: Svět a Československo ve 20. století. Horizont, Praha 1990, s. 50

kdy české a německé agrární a klerikální strany utvořily koalici. Tak vznikla vláda tzv. panské koalice, která fungovala až do roku 1929. V jejím čele stál Antonín Švehla.

Panská koalice skončila parlamentními volbami roku 1929. Tehdy se utvořila nová vláda z českých i německých socialistických i buržoazních stran. Rok 1929 je ve světové historii zapsán černým písmem. Černý čtvrtek na newyorské burze znamenal pro celý svět začátek hospodářské krize, které se nevyhnula ani Československá republika. „Průmyslová výroba klesala až do roku 1933, kdy byla o 40 % nižší než koncem dvacátých let. [...] Katastrofální byl pokles rozsahu zahraničního obchodu, který se v uvedeném období snížil o 71 %.“¹²

Lidé žili v bídě nejenom v Československu. Obdobná situace panovala i v Německu, kde sílila pozice Hitlerovy strany, protože ve svém programu prohlašovala znovuoobnovení hospodářské úrovně před krizí. Německá nacionálněsocialistická strana posilovala také v Československu. Fašismus se dočkal značné obliby hlavně na Slovensku, kde se zformovala Ľudová strana. Nastolení fašistické diktatury v Německu mělo fatální dopad i na ostatní evropské země. Většina Němců s nacismem sympatizovala a Hitler tak mohl rozehrát hru o náš stát. Vládní koalice nastolila vládu zaměřenou proti nacistům, komunistům a Ľudákům. Přesto se ale vytvořila koalice fašistické strany a nově utvořené polofašistické strany, která se nazývala Národní sjednocení. Ovšem v květnových volbách roku 1935 úspěch nezaznamenala. V roce 1935 abdikoval prezident T. G. Masaryk a na jeho místo nastoupil Edvard Beneš, kterého jako svého nástupce doporučil sám Masaryk.

Důležitá byla také Sudetoněmecká strana, v jejímž čele stál učitel tělocviku z Aše Konrád Henlein. V roce 1938 vyslovila tato strana požadavek na připojení pohraničního území k Německu. Osud Československa byl rozhodnut mimo naše hranice. Velká Británie a Francie nakonec přinutila naši vládu s henleinovci vyjednávat. Ani jednání ale nezabránila nevyhnutelnému. Nároky na československé území si činilo Polsko a Maďarsko, silný nátlak vyvíjely Francie a Británie a hrozil nám německý vpád.

29. září 1938 se sešli v Mnichově představitelé Německa, Itálie, Velké Británie a Francie a o našem osudu rozhodli bez nás. Hitler, Mussolini, Chamberlain a Daladier se usnesli na tom, že sudetské území odstoupíme do deseti dnů Německu. Své rozhodnutí sdělili československému vyslanci. Vláda usnesení přijala. Prezident Beneš krátce po přijetí mnichovského diktátu abdikoval a odcestoval do zahraničí. Jeho nástupcem byl zvolen Emil Hácha. Předseda vlády Rudolf Beran se snažil podřizovat Hitlerovým přáním a příkazům, ale ten už měl beztak v plánu obsadit české země. Tak se stalo 15. března 1939. Už 14. března

¹² Hájek, M., Ryšánková, J.: Svět a Československo ve 20. století. Horizont, Praha 1990, s. 53

vyhlásil slovenský sněm samostatnost slovenského státu. Posléze přijel do Prahy Adolf Hitler a vyhlásil Protektorát Böhmen und Mähren. Čechy měli stále svou samosprávu, jejímž nejvyšším představitelem byl prezident Emil Hácha. Výkonnou moc měla protektorátní vláda, která byla spolu s prezidentem odpovědná říšskému protektorovi. Na české orgány dohlíželi tzv. oberlandrati. Mnoho důležitých funkcí dostali Němci a na všechno dohlížela německá tajná státní policie – gestapo. Lidé byli rozděleni na říšské občany (Němce) a na občany protektorátu (to byli hlavně Češi). Cílem nacistů bylo nakonec úplně vyhladit český národ. Jenom rasově vhodní měli být ušetřeni a poněmčeni.

Tak se tedy dostal český národ opět do německého područí. Samozřejmě se také ozvaly hlasy odporu, nejvýraznějším, přesto ale tichým a nenásilným, projevem byl přenos ostatků spisovatele Karla Hynka Máchy na vyšehradský hřbitov. Další projev nesouhlasu s německou okupací už neproběhl tak poklidně. 28. října 1939, v den výročí vzniku Československého státu, došlo v některých městech k demonstracím. Gestapo zatklo několik lidí a některé zastřelilo. V Praze byl zraněn student Karlovy univerzity Jan Opletal. Ten svým zraněním po dvou týdnech podlehl a jeho pohřeb se změnil v obrovskou studentskou demonstraci. Tak bylo 17. listopadu zastřeleno devět studentů, na tisíc lidí uvězněno v koncentračním táboře a brány vysokých škol se zavřely.¹³

Válka pokračovala a s sebou přinášela také různé formy odboje. Lidé okupanty nenáviděli a když už nemohli pomoci jinak, poslouchali alespoň rozhlasové vysílání z Londýna, což se ostatně trestalo kázníci. Zlom v české situaci znamenal atentát na Reinharda Heydricha, za nímž v pozadí stál sám Beneš, který ve spolupráci s britskou tajnou službou rozhodl o likvidaci zastupujícího říšského protektora. Atentát provedla skupina československých parašutistů, ovšem odplata nacistů přišla okamžitě a byla velmi krutá. Tisíce lidí byly popraveny a dvě obce – Lidice a Ležáky – srovnány se zemí.

Naše země měla také své politické reprezentanty v zahraničí. Edvard Beneš v exilu ustavil vládu, kterou během válečných let postupně uznala třeba i Británie. Domácí i zahraniční odboj vyvrcholil v roce 1945. V květnu docházelo na mnoha místech k povstáním, která ale byla brutálně potlačena. 5. května došlo k památnému pražskému povstání. Výsledkem byl odchod německých vojáků z Prahy, ale také 3700 padlých Pražanů. „9. května, den poté, co Německo bezpodmínečně kapitulovalo, vstoupila Rudá armáda do Prahy a zakončila tak válku v Evropě.“¹⁴

¹³ 17. listopad se stal Mezinárodním dnem studentstva a symbolem odporu. To se zopakovalo rovněž v roce 1989, kdy to byli opět studenti, kteří vyšli do ulic a rozpoutali Sametovou revoluci.

¹⁴ Hájek, M., Ryšánková, J.: Svět a Československo ve 20. století. Horizont, Praha 1990, s. 72

Druhé světové války se zúčastnilo 48 států, více než 50 miliónů lidí za ni zaplatilo životem a k válčení byla využita nejmodernější technika. Kromě ztrát na životech znamenala válka značné kulturní a hospodářské ztráty. Nacisté měli také v plánu genocidu tzv. méněcenných ras. Tímto byli nejvíce zasaženi Židé, kteří byli pronásledováni, separováni, okrádáni, ale hlavně mučeni a zabíjeni v koncentračních a vyhlazovacích táborech. Tam byli často používáni i k zvrhnutým lékařským pokusům. „Genocida Židů, holocaust, zůstává dodnes těžkou ranou ve svědomí evropských národů, zejména národa německého, v jehož prostředí tento zvrhnutý, nelidský program vznikl a byl uskutečněn.“¹⁵

1.5 České dějiny v letech 1945–1948

V březnu 1945 odjela naše exilová vláda do Moskvy, kde byla ustavena Národní fronta Čechů a Slováků. 5. dubna se konalo v Košicích první zasedání nové vlády a zároveň byl přijat Košický vládní program, který znamenal změny v národnostní struktuře, v systému politických stran a v hospodářském a zahraničněpolitickém systému. Důležité je především prohlášení Československa za národní stát Čechů a Slováků. Slováci tedy byli uznáni za samostatný národ.

Počátkem května došlo k osvobození československého území za výrazné pomoci sovětských a amerických vojsk. Přestože obě osvoboditelské armády setrvaly na našem území až do listopadu, moci se ihned po osvobození chopily československé orgány. Postupně se řešila i německá otázka, která nakonec vyústila v odsun sudetských Němců. Těm byl zabaven majetek, byli zbaveni československého státního občanství a na jejich místo přicházeli do pohraničních oblastí Češi, kteří si kupovali německý majetek za pakatel.

Změnil se také systém politických stran. Nově se objevuje snaha o roztříštění jejich velkého počtu a zůstávají tedy pouze čtyři strany: lidová, komunistická, národněsocialistická a sociálnědemokratická. Na Slovensku fungovaly strany dvě, demokratická a komunistická. Celkově ve společnosti dochází k posunu doleva (a to v celé Evropě), neboť pravicové strany měly obvykle fašistickou minulost. Zahraniční politika Československa se tehdy orientovala spíše na východ, na Sovětský svaz, oproti dřívější spolupráci se západními velmocemi v čele s Francií. Významní političtí představitelé začali připravovat proces znárodnění a už v říjnu 1945 byly znárodněny banky a klíčová průmyslová odvětví. Pomalu, ale jistě začala naše

¹⁵ Housková, H., Podlešák, J.: Světové dějiny XX. Století. PF JU, České Budějovice 1993, s. 75

země směřovat k nedemokratickému vládnoucímu režimu, což vyvrcholilo v únoru 1948, kdy veškerou moc ve státě přebrala do svých rukou komunistická strana.

2. Vývoj obchodního odborného školství v letech 1901–1918

V poslední čtvrtině devatenáctého století se začalo rozvíjet národní všeobecně vzdělávací školství. Zásadní vliv na to měly reformy prosazené po roce 1864, mezi ně patřilo například prodloužení povinné školní docházky, zrovnoprávnění obou zemských jazyků (českého a německého), zrušení konkordátu nebo vznik školských úřadů. V čele školské správy stálo obnovené ministerstvo kultu a vyučování, kterému podléhaly zemské a okresní školní rady. Nejnižší správní jednotkou byly místní školní rady. V Českých Budějovicích byly dvě místní i okresní rady, česká a německá.

Právě v této době se v Českých Budějovicích začíná odvíjet příběh obchodního školství. Ale atmosféra pro zakládání českých škol nebyla z důvodů politických a národnostních nikterak příznivá. „V jihočeské metropoli byla radnice v německých rukou až do státního převratu v roce 1918 a německé vedení města nemělo valný zájem ani o založení vlastní německé školy. Všechny české školy našly své budovatele vždy mimo obecní správu.“¹⁶ Významnou roli při zakládání nových českých škol tedy hrály různé spolky a instituce, třeba českobudějovické biskupství, Matice školská, Obchodní a živnostenská komora, Beseda českobudějovická a Dámský spolek Ludmila. Je zajímavé, že značná pozornost byla věnována rovněž vzdělávání dívek, které měly doposud možnost absolvovat nejvýše pokračovací kurz při hlavní škole.

V souladu s nařízením ministerstva kultu a vyučování z roku 1883 postupně vznikaly jednotlivé průmyslové a odborné školy, odborné i všeobecné živnostenské pokračovací školy, a to vždy nejdříve chlapecké, později pak dívčí. „Jejich zakladateli nejčastěji byla Obchodní a živnostenská komora či jednotlivá živnostenská společenstva a spolky.“¹⁷ Roku 1889 byla pro učené obchodních živností zřízena samostatná kupecká škola pokračovací právě na základě ministerského nařízení o zřizování a udržování pokračovacích škol z roku 1883. Škola byla dvoutřídní, její oficiální název zněl Česká pokračovací škola kupecká a výuka probíhala

¹⁶ Pecha, Miloslav: K počátkům a vývoji středního stavebního školství v Českých Budějovicích. In: Almanach střední průmyslové školy stavební v Č. Budějovicích k 75. výročí založení 1910–1985, České Budějovice 1985, s. 9n.

¹⁷ Kopáček, Jiří a kolektiv: Encyklopedie Českých Budějovic. Nebe, 2. vyd., České Budějovice 1998, s. 369–370

v pronajaté místnosti české reálky. V roce 1892 byla založena dvouletá chlapecká Německá obchodní škola. Společně s Pokračovací školou kupeckou sídlila v budově na rohu Senovážného náměstí a Žižkovy třídy, a to v druhém poschodí.

Další etapa vývoje začala s příchodem nového století. Vedle již fungující učňovské školy byla založena také střední obchodní škola. „V roce 1901 byla zřízena česká dvoutřídní obchodní škola (německá zde byla už od r. 1892). Od počátku byla spojena s kupeckou školou.“¹⁸ Nejprve se Obchodní a průmyslová komora v Českých Budějovicích 18. března 1901 usnesla, že od začátku školního roku 1901–1902 zřídí českou chlapeckou dvoutřídní obchodní školu. Jihočeské Listy, neodvislý časopis pro zájmy českého jihu, k tomu v článku Česká obchodní škola v Č. Budějovicích dále sdělují: „Jak povědomo, usnesla se českobudějovická obchodní a živnostenská komora ve své schůzi dne 18. března t. r. k návrhu společného výboru na zřízení nižší školy obchodní v Č. Budějovicích s českým vyučovacím jazykem. Věc dospěla již tak daleko, že zřízení školy té jest již zaručeno a proto doufáme se veřejnosti zavděčiti sdělením důležitých statí z obšírného a důkladného referátu, který v této věci přednesl na zmíněné schůzi koncipista komorní p. Dr. A. Maysl.“¹⁹ Škola měla vychovávat obchodníky jak teoreticky, tak i prakticky. Do této doby se v jižních Čechách mohli žáci v daném oboru vzdělávat pouze ve třech kupeckých školách pokračovacích, a to v Českých Budějovicích, Jindřichově Hradci a v Táboře. V Benešově navíc působilo při pokračovací škole průmyslové zvláštní oddělení obchodní. V kraji do té doby nebyla žádná obchodní škola vyšší, nižší ani soukromá. Komora nejdříve pomýšlela na zřízení vyšší obchodní školy v Táboře, ale nakonec zvítězila myšlenka založení denní obchodní školy a jako nejvhodnější místo byly vybrány právě České Budějovice. Zřizovatelem ústavu měla být veřejnoprávní instituce, která by ho zajistila v případě schodku. Stala se jím nakonec sama obchodní a průmyslová komora. Dále se rozhodovalo, zda bude zřízena vyšší, trojtřídní škola, která obvykle vychovávala spíše úředníky, či nižší, dvoutřídní škola, která byla naopak zaměřena spíše na praktickou výuku a absolventi se následně uplatňovali v malých nebo středních podnicích, případně samostatném podnikání. Rozhodujícím faktorem byly omezené možnosti rozpočtu komory a také fakt, že ministerstvo pokládalo počet vyšších obchodních škol za dostačující.

Nově vzniklá škola sídlila v budově U Zelené ratolesti na Husově třídě v Českých Budějovicích a užívala šest místností v prvním patře. Prvním ředitelem se stal 10. července 1901 Hugo Pávek. Tehdejší ministerstvo kultu a vyučování muselo schválit učební osnovy

¹⁸ Chvojka, Jiří: Město pod Černou věží. Actys, České Budějovice 1992, s. 159

¹⁹ Jihočeské Listy, Neodvislý časopis pro zájmy českého jihu (dále JčL). 17. dubna 1901, číslo 44, s. 1–2

a organizační řád. Stalo se tak výnosem ze 6. května 1901 a první ročník obchodní školy byl zahájen 17. září 1901 s 50 přijatými žáky (přihlášených bylo ovšem 79). Vyučování bylo zahájeno v kapli sv. Václava, potom se žáci odebrali do školních tříd. V roce 1904 se obě školy spojily a následně měly jedno ředitelství a společný učitelský sbor. Klasifikační porady se však konaly v každé zvlášť.

Až do roku 1905 se mohli v obchodním odvětví vzdělávat pouze chlapci. To se ale změnilo zřízením jednoročního obchodního kurzu pro dívky, který se v roce 1908 přeměnil v klasickou paralelní dívčí třídu. Německá dvouletá dívčí obchodní škola fungovala v letech 1906–1907 při německém dívčím lyceu. I z důvodu rozšíření ústavu o dívčí třídy přestala postačovat kapacita školních místností, a tak se obchodní a průmyslová komora rozhodla svým nákladem postavit novou školní budovu. Ta se nacházela v Husově třídě a obchodní škola s kupeckou školou pokračovací v ní sídlila od roku 1909 až do okupace. Tehdy byla škola vystěhována.

3. Vývoj středního obchodního odborného školství v letech 1918–1948

3.1 Období první Československé republiky – 1918–1938

Nově vzniklý Československý stát sice převzal stávající školní organizaci, ale přesto se do popředí začaly dostávat české školy. Školské ústavy byly slučovány, rušeny a řada z nich se musela přestěhovat do jiných objektů. Uvolněné budovy pak dostaly české školy, které vznikaly jak nově, tak ze stávajících ústavů transformací. Školská správa se také změnila, opustilo se od zásad dualismu a školské úřady byly společné pro české i německé školy. V Českých Budějovicích spadaly školské záležitosti v meziválečném období pouze pod jediný okresní školní výbor a jemu podřízenou místní školní radu. České Budějovice navíc přímo prosluly značným počtem středních škol, existovalo jich zde čtrnáct. „Byla tu dvě klasická gymnázia, české a německé, reálné gymnázium, německé reálné gymnázium děčínského typu, reformní reálné gymnázium, reálka, dívčí reformní reálné gymnázium, učitelský ústav s dívčími pobočkami, dva klášterní ženské učitelské ústavy, německý koedukační učitelský ústav, spolkový ústav pro vzdělávání učitelek domácích nauk, klášterní ústav pěstounek [...]“²⁰ a v roce 1918 byla otevřena čtyřletá obchodní akademie.

Během druhého desetiletí dvacátého století se v jižních Čechách rozvíjel průmysl – a s ním samozřejmě také obchod – a proto se zvyšovala i poptávka po odbornících s vyšším ekonomickým vzděláním. 7. června 1918 povolilo ministerstvo kultu a vyučování zřízení zmíněné nové školy, chlapecké obchodní akademie, která otevřela první ročník 19. září 1918. Přijato bylo 47 žáků. Z původní obchodní školy se tak vlastně stává vyšší obchodní škola s názvem Obchodní akademie v Českých Budějovicích. To alespoň uvádí záznam z první porady učitelského sboru. Obchodní škola ale v reálu existovala i nadále autonomně, nově ovšem pouze v rámci obchodní akademie. Obdobná situace potkala i kupeckou školu pokračovací. Znamená to tedy, že na všech třech typech obchodní školy vyučovali stejní pedagogové a školy měly i společného ředitele. Učitelský sbor se radil zvlášť v kupecké škole. V obchodní akademii a obchodní škole se konaly porady dohromady.

V září 1919 se obchodní akademie rozšířila také o dívčí oddělení. Roku 1919 město poskytlo škole budovu bývalé německé školy obchodní v Doudlebské ulici (dnes ulice

²⁰ Rada, František: Když se psalo T. G. M. Růže, České Budějovice 1992, s. 95

Dukelská), budovu sousední bývalé německé školy měšťanské a prostory druhého patra německé odborné školy instalatérské. „V letech 1921 a 1922 byla ke škole připojena německá obchodní škola (chlapecká i dívčí) a německá kupecká pokračovací škola.“²¹ Začalo se uvažovat i o přístavbě k bývalé německé obchodní škole. Její realizace byla dokončena roku 1926 a celý ústav byl 14. září 1926 předán městu. Kromě rozšiřování vyučovacích prostor, rozrůstaly se také možnosti studia. V roce 1919 byl zřízen jednoletý abiturientský kurz při obchodní akademii. Tady se vyučovaly pouze odborné předměty a kurz byl určen absolventům středních škol. Vysvědčení z tohoto kurzu jim pak nahrazovalo průkaz o řádném skončení učebního poměru v obchodní živnosti a na jeho základě byli absolventi oprávněni založit si samostatnou živnost.

Změny postihly i pojmenování školy. Dvacátá léta sebou přinesla nově připojený atribut “při obchodní akademii“ k názvům kupecké školy pokračovací a obchodní školy. Taktéž rok 1937 je zásadní, neboť v červnu byl škole udělen čestný název Československá obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích. Ve školním roce 1938–1939 se kupecká škola pokračovací změnila na odbornou školu pokračovací pro živnosti obchodní. Živnosti a řemesla se podle reorganizace školství (konkrétně tedy dle směrnic, které vypracoval Ing. Arnošt Rosa, ředitel I. státní průmyslové školy v Praze) dělily na šest skupin:²²

- 1.) řemesla zpracující kov,
- 2.) stavební dřevoobráběcí řemesla,
- 3.) živnosti oděvní,
- 4.) živnosti potravní,
- 5.) řemesla uměleckoprůmyslová a příbuzná,
- 6.) živnosti obchodní.

Školní rok 1918–1919

Školní rok 1918–1919 je přelomový, neboť 19. září 1918 začíná školní rok pro obchodní akademii. Tu zřídila obchodní a průmyslová komora v Českých Budějovicích a za pomoci i jiných přispěvatelů zároveň hradila její případný hospodářský schodek. 7. června 1918 bylo povoleno zřídit při dosavadní dvoutřídní obchodní škole obchodní školu vyšší. K té byla přičleněna dvoutřídní obchodní škola chlapecká a dívčí, odborné kurzy a kupecká škola pokračovací. Takto organizovanému ústavu byl výnosem ministerstva školství a národní

²¹ Kopáček, Jiří a kolektiv: Encyklopedie Českých Budějovic. Nebe, 2. vyd., České Budějovice 1998, s. 371

²² Viz dělení v inventáři fondu B 139/Obchodní akademie České Budějovice

osvěty ze dne 28. prosince 1918 udělen název Obchodní akademie. Na ústav dohlíželo ministerstvo školství a národní osvěty prostřednictvím odborných orgánů. Učební osnovy se shodovaly s normálními učebními osnovami, až na výuku na obchodní akademii, kde byly kromě povinné němčiny ještě další relativně povinné cizí jazyky, a to chorvatština, francouzština, angličtina a italština. Osnovy přípravy, zřízené při dívčí obchodní škole, se lišily od klasické přípravy pro dvoutřídní obchodní školy chlapecké pouze v počtu vyučovacích hodin u některých předmětů a navýšením předmětů o němčinu, německé hovory a těsnopis.

Ústav se skládal z:

- čtyřleté obchodní akademie,
- jednoročního obchodního kurzu pro abiturienty středních škol,
- dvoutřídní obchodní školy pro chlapce,
- dvoutřídní obchodní školy pro dívky, ke které je připojena také příprava,
- trojtřídní kupecké školy pokračovací,
- odborných kurzů.

Nejdůležitější úlohu mělo kuratorium, které dohlíželo na finanční a administrativní správu i na chod školy samotné. Složení kuratoria ve školním roce 1918–1919:

Předseda: **JOSEF BRDLÍK**, předseda správní komise obchodní a průmyslové komory, továrník v Žirovnici.

I. místopředseda: **VILÉM MAREK**, místopředseda správní komise obchodní a průmyslové komory, majitel krejčovského závodu v Táboře.

II. místopředseda: **ING. EMANUEL J. KUBRICHT**, místopředseda správní komise obchodní a průmyslové komory, továrník v Českých Budějovicích.

Členové:

Zástupce ministerstva školství a národní osvěty: **FRANTIŠEK HIEBEL**, ministerský rada v Českých Budějovicích.

Zástupce zemského správního výboru: **FERDINAND COUFAL**, majitel realit v Českých Budějovicích, pokladník kuratoria.

Zástupce okresního správního výboru českobudějovického: **MAT. KASKA**, profesor české státní reálky v Českých Budějovicích.

Zástupce obce českobudějovické: **JUDR. FRANTIŠEK HROMADA**, I. sekretář obchodní a průmyslové komory v Českých Budějovicích.

Zástupce obchodní a průmyslové komory v Českých Budějovicích: **LEOPOLD HAJÍČEK**, velkoobchodník v Českých Budějovicích.

Zástupce grémia neprotokolovaných obchodníků v Českých Budějovicích: **ANTONÍN TOMAN**, starosta grémia, obchodník v Českých Budějovicích.

Zástupce Českobudějovické záložny: **ALOIS HOUSKA**, učitel v Českých Budějovicích.

Jednatel kuratoria: **JUDR. VLADISLAV SVĚRÁK**, II. sekretář obchodní a průmyslové komory v Českých Budějovicích.

Zástupce profesorského sboru: **JOSEF ZÍSKAL**, ředitel obchodní akademie v Českých Budějovicích.

Učební osnovy obchodní akademie byly schváleny výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 10. ledna 1919 a mezi povinné předměty patřil český jazyk, německý jazyk a korespondence, čtyři další výše zmiňované cizí jazyky, obchodní a tržební zeměpis, všeobecný a obchodní dějepis, matematika²³, přírodopis, fyzika, chemie a chemická technologie, nauka o zboží a mechanická technologie, obchodní nauka, obchodní korespondence, účetnictví, cvičná písařna, směnečné právo, obchodní a živnostenské právo, národní hospodářství, těsnopis a krasopis.

Důraz byl kladen na výuku cizích jazyků, mimo povinný německý jazyk si museli žáci zvolit ještě jeden jazyk. Na výběr měli mezi hodinami francouzštiny, italštiny, angličtiny a chorvatštiny. Žáci mohli některý jazyk navštěvovat také nepovinně.

Učební osnova dvoutřídní obchodní školy pro hochy byla schválena výnosem ministerstva kultu a vyučování ze dne 12. října 1910 a předměty rozdělovala na povinné, kam patřila čeština, němčina, kupecké počty, obchodní a směnečná nauka, česká korespondence a práce písařenské, německá korespondence a práce písařenské, účetnictví, cvičný kontor, zeměpis, nauka o zboží, občanská nauka, těsnopis a krasopis, a nepovinné, což bylo psaní na stroji.

Učební osnova dvoutřídní obchodní školy dívčí, schválená výnosem ministerstva kultu a vyučování dne 12. října 1910, zahrnovala mezi povinné předměty češtinu, němčinu, německé hovory, kupecké počty, obchodní a směnečnou nauku, českou korespondenci a písařenské práce, německou korespondenci a písařenské práce, účetnictví, cvičný kontor, zeměpis a nauku občanskou, přírodopis, přírodopis, měřictví, těsnopis a krasopis. Nepovinná byla nauka o zboží a psaní strojem. Učební osnova přípravy byla doplněna o němčinu, německé hovory a těsnopis.

²³ Matematika se dělila na algebru a politickou aritmetiku, měřictví a kupecké počty.

Kupecká škola pokračovací měla taktéž osnovy schváleny ministerstvem kultu a vyučování z 12. října 1910 a dělila předměty na povinné: čeština, počty, nauka obchodní a směnečná, účetnictví, korespondence a práce pisárenské, zeměpis a nauka občanská, krasopis, a nepovinné: němčina. Pro nedostatek místa mohly být otevřeny pouze dva ročníky (druhý a třetí). Nově zapsaní učňové nastoupili rovnou do druhého ročníku.

Dne 23. prosince 1916 schválilo ministerstvo kultu a vyučování učební osnovy, které platily na obchodním kurzu pro dospělé. Zde se vyučovaly kupecké počty, obchodní nauka, obchodní korespondence, účetnictví, krasopis a psaní na stroji – to se však právě ve školním roce 1918–1919 nevyučovalo. „Účelem kursu jest podati tolik vědomostí dospělým osobám, hlavně oněm, jež jsou zaměstnány v obchodních a podobných podnicích, aby byly s to vykonávati jednoduché práce kontorní.“²⁴ Kurz byl zřízen pro ženy od 16 let a pro muže od 18 let, trval 12–20 týdnů a jednorázový poplatek za něj činil 150 korun. Učilo se v odpoledních a večerních hodinách.

Zápisy proběhly do I. ročníku obchodní akademie 28. června a 1. července, do dvoutřídní obchodní školy mezi 28. červnem a 3. červencem, do pokračovací školy kupecké 30. září a 1. října 1918. Do obchodní akademie a chlapecké i dívčí dvoutřídky bylo dohromady zapsáno 314 žáků. Do kupecké školy pokračovací bylo zapsáno 65 žáků (z toho 17 dívek). Obchodní kurz pro dospělé absolvovalo 47 účastníků. Vyučovat se začalo 19. září, na kupecké škole pokračovací 1. října. V ústavu proběhla rovněž inspekce, kterou vykonal ministerský rada Alois Pižl 6. června 1919.

Právě v průběhu října postihla většinu žactva a některé členy profesorského sboru chřipková epidemie, která si vyžádala život žáka I. ročníku dvoutřídní obchodní školy Františka Šlemendy. Vyučování bylo v důsledku epidemie přerušeno od 15. října do 5. listopadu. Na kupecké škole pokračovací se přestalo vyučovat kvůli nemocnění učitelů už 8. října. Po krátké nemoci zemřel také žák I. ročníku obchodní akademie Josef Schneider.

Žactvo mimo jiné uspořádalo ve škole mikulášský večírek za přítomnosti učitelů. Z výroční zprávy lze také vyčíst, že se konalo několik exkurzí, například do strojírny Union, elektrárny nebo do rentgenologické laboratoře. Uskutečnilo se několik výletů, na Klet', Zvíkov nebo do Tábora. Žáci také pomáhali kolkovat peníze, vypomáhali ve zdejší filiálce Pražské úvěrní banky a působili v žakovské samosprávě.

²⁴ 1. Výroční zpráva Obchodní akademie v Českých Budějovicích za školní rok 1918–1919, s. 17

Vyučování bylo ukončeno na obchodním kurzu pro dospělé 30. května, na abiturientském kurzu (který byl zahájen 15. února) 24. června, na kupecké škole pokračovací 25. června a na ostatních odděleních 28. června.

Při ústavu fungovala učitelská knihovna, žákovská knihovna, žákovská knihovna podpůrná, sbírka učebních pomůcek obchodně vědeckých, sbírka zeměpisná a dějepisná, sbírka přírodopisná, fyzikální kabinet, sbírky zboží a sbírky technologické a ve výuce se používaly také psací stroje.

Školní rok 1919–1920

Ústav byl tvořen:

- obchodní akademií chlapeckou,
- obchodní akademií dívčí,
- jednoročním kurzem při obchodní akademii pro abiturienty středních škol,
- dvoutřídní obchodní školou chlapeckou,
- dvoutřídní obchodní školou dívčí, ke které byla připojena příprava,
- trojtřídní kupeckou školou pokračovací pro chlapce a dívky.

Zápisy do I. ročníku obchodní akademie proběhly 25. června a 16. září, do I. ročníku chlapecké dvoutřídky 27. června, do abiturientského kurzu 27.–28. června a 1. září a do kupecké školy pokračovací 29.–30. září 1919. Ministerstvo školství a národní osvěty prodloužilo vyhláškou prázdniny do 15. září, takže se začalo vyučovat až 18. září, a to na akademii a dvoutřídce. Abiturientský kurz začal 19. září a kupecká škola pokračovací zahájila výuku 1. října. 17. a 18. října provedl ministerský rada Alois Pižl školní inspekci.

V roce 1919–1920 dochází k několika výraznějším změnám, složení kuratoria školy sice zůstalo v podstatě beze změny, ale došlo k výměně na postu ředitele školy. Tím se stal Josef Černoch, který zároveň převzal po bývalém řediteli Josefu Ziskalovi místo zástupce profesorského sboru v kuratoriu. Ziskal byl 10. července 1919 přidělen ministerstvu vyučování a národní osvěty v Praze a ministerstvo po jeho odchodu svěřilo správu školy nejstaršímu členovi profesorského sboru Černochovi, který byl 1. září 1919 jmenován ředitelem. Kuratorium bylo dále rozšířeno o několik členů – delegátů vyslaných profesorským sborem. Jednalo se o tři profesory obchodní akademie: Josefa Říhu, Otto Seydla a Karla Velacha.

V posledních prázdninových dnech se škola přestěhovala do nové budovy. Dosavadní budova v Husově třídě už nestačila pokrýt potřeby čtrnácti tříd, a tak se muselo ředitelství poohlédnout po adekvátní náhradě. Řešení spočívalo hlavně ve výměně budovy s městskou německou obchodní školou. Ta se nastěhovala do budovy v Husově třídě a žáci obchodní akademie našli útočiště v prostorách německé obchodní školy v Doudlebské ulici. Některé třídy byly dále umístěny ve druhém patře sousední německé státní průmyslové školy pro zpracování kovů. Inventář školy byl ve značné míře ponechán v budově v Husově třídě, ale učební pomůcky a sbírky byly dopraveny do nového působiště školy, spolu s lavicemi, tabulemi apod.

Během podzimu se opět vyskytovala chřipková onemocnění, ale ne už v takové míře jako v předcházejícím roce. Vyučování tedy nemuselo být přerušeno, přesto si chřipková epidemie vyžádala život žákyně přípravy při dívčí dvoutřídní škole obchodní Marie Dejdarové. Od 13. prosince až do vánočních prázdnin se na celém ústavu nevyučovalo kvůli nedostatku uhlí.

Ve výroční zprávě se také objevuje stížnost, že ústav postrádá místnost (velký sál), který by sloužil při školních slavnostech a svátcích. Lze nalézt i zmínku o návštěvě ministra, se kterým se setkali žáci i členové profesorského sboru. Jedná-li se o ministra školství, nevíme, neboť text je na několika řádcích záměrně začerněn.²⁵

Škola také pořádala výlety, ať už se jednalo o klasické třídní výlety na konci školního roku, nebo různé prohlídky průmyslových závodů a historických památek.

Vyučování bylo ukončeno a vysvědčení byla rozdána 30. června, jen na kupecké škole pokračovací už 25. června.

Školní rok 1920–1921

V tomto školním roce byl ústav tvořen:

- obchodní akademií chlapeckou,
- obchodní akademií dívčí,
- jednoročním kurzem při obchodní akademii pro abiturienty středních škol,
- dvoutřídní obchodní školou chlapeckou,
- dvoutřídní obchodní školou dívčí,
- německou dvoutřídní obchodní školou pro chlapce a dívky,

²⁵ S tím se ostatně setkáváme skoro v každé výroční zprávě obchodní akademie z daného období.

- trojtřídní kupeckou školou pokračovací pro chlapce a dívky,
- německou trojtřídní kupeckou školou pokračovací pro chlapce a dívky.

Zápisy do obchodní akademie, dvoutřídky a abiturientského kurzu se konaly od 1. do 10. června. Do kupecké školy pokračovací proběhl zápis 29. a 30. září. Vyučování bylo zahájeno 3. září, na kupecké škole pokračovací potom 1. října. Na škole byla ministerským radou Aloisem Pižlem provedena inspekce ve dnech 3. a 4. září 1920 a 24. a 25. ledna 1921.

Počátkem tohoto školního roku došlo ke zrušení přípravy při dívčí dvoutřídce, dále přebralo kuratorium obchodní akademie během školního roku do své správy městem zrušenou německou dvoutřídní obchodní školu (založenou roku 1892) a k ní připojenou německou trojtřídní kupeckou školou pokračovací. Obě školy připojilo ke svým jako paralelky spadající pod správu ředitele obchodní akademie Josefa Černocho. Německé školy ovšem měly svého přednostu, stal se jím Bertold Neumann. Takovéto opatření samozřejmě vyžadovalo schválení ministerstva školství a národní osvěty (stalo se tak 19. března 1921), českobudějovické obchodní a průmyslové komory (schválila je 11. února 1921) a obce českobudějovické (29. ledna 1921). Na německých odděleních se vyučovalo podle normálních vyučovacích osnov schválených ministerstvem. Také proběhla inspekce, kterou vykonal ředitel pražské německé obchodní akademie Theodor Ried ve dnech 14. a 15. března 1921.

Stále přetrvávaly komplikace se školní budovou a tak se ve finále rozhodlo tak, že obchodní komora dala obci do trvalého užívání svou budovu v Husově třídě (kde byla v těchto letech umístěna německá obchodní škola) a město dalo na oplátku obchodní komoře do trvalého užívání své dvě budovy v Doudlebské ulici (kde sídlila právě obchodní akademie). Proto opustila obchodní akademie budovu německé státní průmyslové školy pro instalatéry a celý ústav i s německými paralelními třídami byl přemístěn do dvou městem uvolněných budov.

S novým školním rokem byly zavedeny nové provizorní školní osnovy pro I. ročník obchodní akademie, schválené výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 7. května 1921. Zde se objevuje nový předmět relativně povinný cizí jazyk. Žáci si mohli zvolit jazyk anglický, bulharský, francouzský, italský, maďarský, polský, rumunský, ruský, srbský a španělský za jazyk povinný a případně si potom mohli přibrat další. O tom, které jazyky se budou vyučovat, rozhodoval počet přihlášených zájemců. Ve školním roce 1920–1921 se psaní na stroji nevyučovalo v prostorách školy, ale výuka byla svěřena mimořádnému učiteli Františku Samcovi, majiteli soukromé školy těsnopisu a psaní na stroji, kterému škola zapůjčila dva školní psací stroje.

Žáci slavili národní svátky, a to druhé výročí prohlášení samostatné Československé republiky 28. října a narozeniny prezidenta republiky T. G. Masaryka 7. března. Třídy byly slavnostně vyzdobeny, žáci zpívali národní hymny a někteří pronesli slavnostní řeč. 22. března si žáci připomněli 250 let od úmrtí J. A. Komenského a 4. května tragickou smrt prvního ministra války M. R. Štefánika.

Žáci se zúčastnili několika exkurzí do okolních průmyslových závodů, českobudějovické spořitelny a pokud byl v dané třídě dostatečný počet zájemců, konaly se také třídní výlety v posledním měsíci školního roku, které byly obvykle spojeny s prohlídkou památek nebo průmyslových objektů.

V tomto školním roce tragicky zemřela žákyně dívčí dvoutřídky Marie Vlažná. Vyučování na obou kupeckých školách pokračovacích bylo ukončeno 24. června, na ostatních školních odděleních pak 28. června.

Školní rok 1921–1922

Ústav se v daném školním roce skládal z:

- obchodní akademie chlapecké,
- obchodní akademii dívčí,
- jednoročního kurzu při obchodní akademii pro abiturienty středních škol,
- dvoutřídní obchodní školy chlapecké,
- dvoutřídní obchodní školy dívčí,
- německé dvoutřídní obchodní školy pro chlapce a dívky,
- trojtřídní kupecké školy pokračovací pro chlapce a dívky,
- německé trojtřídní kupecké školy pokračovací pro chlapce a dívky.

Ve dnech 30. června a 2. října 1921 se konaly přijímací zkoušky. Školní vyučování bylo zahájeno 5. září, na kupecké škole pokračovací 19. září 1921. Hned počátkem školního roku se změnilo složení kuratoria, protože zemřel jeho dlouholetý II. místopředseda, Ing. J. E. Kubricht, místopředseda obchodní a průmyslové komory. Pohřeb se konal 5. září 1921. Na jeho místo nastoupil Antonín Toman, místopředseda správní komise obchodní a průmyslové komory, zástupce Grémia obchodníků, velkoobchodník v Českých Budějovicích.

V tomto školním roce se rozšířila nabídka relativně povinných jazyků o ruštinu. Je zajímavé, že ačkoli se na škole nevyučovala tělesná výchova, žactvo bylo nabádáno,

„[...] aby se účastnilo tělesných cvičení v tělocvičných jednotách a aby pěstovalo sport a hry.“²⁶ Mezi oblíbené sporty patřila kopaná, jízda na kole, plavání, bruslení, veslování, sáňkování, jízda na koni nebo lehká atletika. Inspekci v ústavu provedl ministerský rada Alois Pižl ve dnech 3.–4. října 1921. 27. října 1921 byla vyhlášena mobilizace, a tak bylo několik žáků povoláno k delší vojenské službě.

Poprvé se v tomto školním roce na obchodní akademii konaly fakultativní zkoušky dospělosti. Jako zástupce ministerstva školství a národní osvěty komisi předsedal ministerský tajemník Jaroslav Petr, jednatelem zkušební komise byl zvolen JUDr. Václav Strnad. Ke zkouškám se přihlásilo 24 žáků, ale fakticky se jim podrobilo 19 žáků. U zkoušek dospělosti, jejichž písemná část proběhla ve dnech 9.–14. června, ústní ve dnech 19.–21. června, uspěli všichni přihlášení.

Co se týká školní budovy, tak o prázdninách 1921 opustila obchodní akademie zapůjčené místnosti v německé státní průmyslové škole v Doudlebské ulici a německé pobočky vyklidily původní budovu české obchodní školy v Husově třídě. Obchodní akademie se všemi připojenými odděleními byla umístěna v obou městských budovách v Doudlebské ulici čp. 533 a čp. 449 (tedy budovy bývalé německé obchodní školy a bývalé německé občanské školy). V obou budovách musely být provedeny úpravy. Budova čp. 533 se stala sídlem ředitelství a dívčích tříd, v budově čp. 449 byly umístěny třídy chlapecké a smíšené. Německým paralelním třídám bylo vyhrazeno přízemí hlavní budovy.

Žáci podnikli během roku několik odborných exkurzí a na konci školního roku odjeli na výlety v doprovodu svých třídních učitelů. Tři třídy navštívili Prahu, čtyři třídy jeli na Moravu a jedna do Salzburgu.

Školní rok byl zakončen rozděláním vysvědčení 28. června, na kupecké škole pokračovací 23. června.

Školní rok 1922–1923

Ústav měl tato oddělení:

- čtyřletou obchodní akademii chlapeckou (od roku 1918),
- čtyřletou obchodní akademii dívčí (od roku 1919),
- jednoroční koedukační abiturientský obchodní kurz (od roku 1919),
- dvoutřídní obchodní školu chlapeckou (od roku 1901),

²⁶ 4. výroční zpráva Obchodní akademie v Českých Budějovicích za školní rok 1921–1922, s. 12

- dvoutřídní obchodní školu dívčí (od roku 1907),
- německou dvoutřídní obchodní školu koedukační²⁷, v tomto školním roce paralelka při II. ročníku,
- trojtřídní koedukační kupeckou školu pokračovací (od roku 1891), v tomto školním roce paralelka při II. ročníku,
- německou trojtřídní koedukační kupeckou školu pokračovací²⁸, v tomto školním roce fungoval pouze II. a III. ročník.

Přijímací zkoušky se konaly 30. června, 1. července a 2. září 1922. Vyučování bylo zahájeno 4. září 1922, na kupecké škole pokračovací 11. září 1922. Na českých odděleních školy byla 4.–5. února 1923 vykonána inspekce odborovým přednostou Aloisem Pižlem, 9.–10. února 1923 provedl inspekci ministerský inspektor Antonín Kostinec a ve dnech 4.–6. června 1923 ministerský inspektor Josef Získal. Inspekce proběhla také na německé části ústavu, ministerský inspektor Gustav Fleischmann přijel 31. ledna 1923 a ministerský inspektor Josef Kraeger 12. března 1923.

Do historie obchodní akademie se školní rok 1922–1923 zapsal černým písmem, protože zemřelo pět členů ústavu: žákyně I. ročníku dvoutřídní obchodní školy Anna Faktorová, žák I. ročníku dvoutřídní obchodní školy Josef Brůha, člen kuratoria Vilém Marek, dlouholetý místoprezident obchodní a průmyslové komory českobudějovické a majitel krejčovského závodu v Táboře, pokladník kuratoria Ferdinand Coufal, zástupce zemského správního výboru a majitel realit v Českých Budějovicích a člen kuratoria Václav Adámek, zástupce obce českobudějovické, profesor státního ústavu učitelského a člen městské rady v Českých Budějovicích.

K uctění památky zemřelého ministra financí Aloise Rašína, na Zlatý poklad Československé republiky, se vybírali mezi žáky i učiteli peníze, šperky, hodinky a případně také medaile. V den Rašínova pohřbu, 21. února 1923, byly žákům připomenuty jeho zásluhy a význam pro náš stát. Jako každoročně si žáci připomněli výročí vzniku republiky, narozeniny T. G. Masaryka a památku Mistra Jana Husa. Vzpomínka byla také věnována zesnulé choti prezidenta T. G. Masaryka.

Celá vedlejší školní budova byla o prázdninách 1922 vymalována, tělocvična při vedlejší budově byla přeměněna na místnost, která měla sloužit vyučování nauky o zboží a laboratorním cvičením. Tato nově vzniklá posluchárna byla vybavena „deseti stupňovitě do

²⁷ Převzatou od obce českobudějovické roku 1921.

²⁸ Převzatou od českobudějovické obce rovněž roku 1921.

kruhu postavenými lavicemi pro 50 žáků, dvojitou tabulí, za níž umístěna digestoř, a velkým experimentálním stolem s přívodem plynu, vody, elektrického proudu, pneumatickou vanou a břídlíkovou deskou.²⁹ Nainstalováno bylo i zatemňovací zařízení a projekční přístroj. Laboratoř byla vybavena také dvěma dvojitými pracovními stoly, stolem pro mikroskopování. Chybět tudíž nemohly ani mikroskopy, analytické váhy a další přístroje. Pro potřeby fyzikálních cvičení byla zřízena temná komora. V průběhu prvního pololetí se psaní na stroji vyučovalo (stejně jako v roce předcházejícím) soukromě u majitele soukromé školy pro psaní strojem Františka Samce. 1. února 1923 ale byla v přízemí hlavní budovy zřízena učebna pro vyučování psaní na stroji, která byla vybavena 29 stroji. Během roku bylo také několik učeben zapůjčeno Ústavu pro zvelebování živností, který zde pořádal večerní a nedělní kurzy.

Ke konci školního roku podnikly všechny třídy jednotlivě se svými třídními učiteli výlety. Jedna třída navštívila Krkonoše, dvě se vydaly do Brna, jedna do Vídně a jedna do Bratislavy.

Školní rok byl ukončen na kupecké škole pokračovací 22. června, ve čtvrtých ročnících obchodní akademie 8. června a na ostatních odděleních školních 28. června.

Školní rok 1923–1924

V tomto školním roce byl ústav tvořen:

- 8 třídami obchodní akademie, a to I., II., III., IV. ročníkem chlapeckým, při I. ročníku byla jedna paralelka koedukační, při II., III. a IV. ročníku běžela jedna paralelní třída dívčí,
- 1 třídou abiturientského kursu, koedukační,
- 6 třídami veřejné dvoutřídní obchodní školy a to I. a II. ročníkem chlapeckým, při každém z nich po jedné paralelce dívčí a po jedné německé paralelce koedukační,
- 7 třídami kupecké školy pokračovací koedukační, a to I., II. a III. ročníkem, při II. a III. ročníku po jedné paralelní třídě chlapecké, při I. a III. ročníku po jedné německé paralelce.

Celkem měl ústav 22 tříd. V českých třídách se vyučovalo česky, v německých německy. Přijímací zkoušky se konaly 30. června, 2. července a 3. září 1923. Vyučování bylo

²⁹ 5. Výroční zpráva obchodní akademie v Českých Budějovicích za školní rok 1922–1923, s. 37

zahájeno 4. září 1923, na kupecké škole pokračovací potom 7. září 1923. Na českých odděleních ústavu provedl inspekci ministerský inspektor Jaroslav Petr 24. září 1923, dále ministerský inspektor Josef Získal 13.–14. února 1924 a poté ještě ministerský inspektor Antonín Kostinec 21.–22. února 1924. Inspekce byla vykonána také na německých odděleních ministerským inspektorem Theodorem Riedem 12.–13. února 1924, ministerským inspektorem Gustavem Fleischmannem 28. března 1924 a ministerským inspektorem Josefem Kraegerem 3. dubna 1924. Ústav navštívil 8. února 1924 i odborový přednosta Alois Pižl.

Ke změnám došlo na kupecké škole pokračovací, podle výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 17. dubna 1923 se škola stala pouze dvouletou a byla zavedena její nová organizace.

Změnám se nevyhnulo ani kuratorium, kde byl na místo zemřelého profesora Václava Adámka jmenován městskou radou v Českých Budějovicích městský radní a školní referent Otakar Trčka a v kuratoriu tak zastupoval obec. Členství v kuratoriu se vzdal zástupce ministerstva školství a národní osvěty, ministerský rada František Hiebel, který odešel do výslužby. „Pan ministerský rada byl zástupcem řečeného ministerstva v kuratoriu od roku 1913 a jevil vždy opravdový zájem o prospěch ústavu.“³⁰ Na jeho místo byl jmenován výnosem ministerstva školství a národní osvěty František Velík, rada politické správy, přednosta okresní politické správy politické v Českých Budějovicích.

V roce 1923 byl založen Spolek ku podporování chudých studujících obchodní akademie v Českých Budějovicích. Předsedou se stal Antonín Toman, místoprezident obchodní a průmyslové komory v Českých Budějovicích, a jednatelem JUDr. Václav Strnad, profesor obchodní akademie v Českých Budějovicích. Pokladníkem byl Josef Říha, profesor obchodní akademie v Českých Budějovicích. Spolek měl toho času 90 členů a celkem věnoval na podporu chudým žákům 1323,50 Kč. Podporoval také studující na německých paralelkách, těm věnoval učební pomůcky a finanční podpory ve výši 450 Kč.

Snaha pomoci těm méně majetným se objevila i ve Studentském odboru při Okresní péči o mládež v Českých Budějovicích, který poskytoval od 1. dubna 1924 žákům levné obědy (za podpory Spolku ku podporování chudých studujících obchodní akademie v Č. Budějovicích). Celkem bylo vydáno 258 obědů.

V průběhu školního roku byly jednotlivé učebny ve vedlejší budově propůjčeny Ústavu pro zvelebování živností, který zde pořádal večerní a nedělní kurzy. Celá vedlejší budova byla rovněž ve dnech konání župního sletu propůjčena tělovýchovné jednotě Sokol.

³⁰ 6. Výroční zpráva Obchodní akademie v Českých Budějovicích za školní rok 1923–1924, s. 13

Žákům se doporučoval sport, přestože se předmět tělesná výchova nevyučoval, a z výroční zprávy můžeme vyčíst, že žáci nejraději plavali, hráli kopanou, jezdili na kole, veslovali a v zimě bruslili a sáňkovali.

Proběhlo několik školních slavností, žáci si například připomněli sté výročí narození hudebního skladatele Bedřicha Smetany. Dále se objevuje informace o návštěvě ve dnech 7.–8. června 1924. Kdo do Českých Budějovic přijel a koho žáci vítali je ovšem ve výroční zprávě úmyslně začerněno.

Třídy podnikly za vedení svých třídních profesorů výlety hlavně na Šumavu, do Českého Středohoří a do Moravského Krasu. Konaly se také exkurze do různých podniků a ústavů a žáci navštívili i několik výstav.

Vysvědčení byla rozdána a školní rok 1923–1924 byl ukončen 25. června, ve čtvrtých ročnících obchodní akademie už 7. června.

Školní rok 1924–1925

Pro tento školní rok se ústav skládal z:

- 8 tříd obchodní akademie, a to I., II., III., IV. ročníku chlapeckého, při I. a II. ročníku jedna paralelka koedukační, při III. a IV. ročníku jedna paralelní třída dívčí,
- 1 třídy abiturientského kursu, koedukační,
- 6 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy a to I. a II. ročníku chlapeckého, při každém z nich existovala jedna paralelka dívčí a jedna německá paralelka koedukační,
- 8 tříd kupecké školy pokračovací koedukační, a to I., II. a III. ročníku, při I. ročníku dvě české paralelní třídy a jedna německá, při II. ročníku jedna německá paralelka, při III. ročníku jedna paralelka česká.

Dohromady měla škola 23 tříd. V českých odděleních byla vyučovací řečí čeština, v německých němčina. 30. června, 1. července a 2. září 1924 se konaly přijímací zkoušky. Zápis na kupeckou školu pokračovací proběhl 1.–3. září 1924. Vyučovat se začalo 4. září, na kupecké škole pokračovací 9. září 1924. Inspekci na českých částech ústavu vykonal ministerský inspektor Josef Získal 9. prosince 1924 a ministerský inspektor Jaroslav Petr ve dnech 26.–27. března 1925. V německých odděleních se inspekce konala 25. března pod

dohledem ministerského inspektora Gustava Fleischmanna a 13.–14. května inspekci provedl ministerský inspektor Josef Kraeger.

V tomto školním roce proběhl účetnický kurz pro vojíny, o který požádalo ředitelství obchodní akademie samo velitelství 5. pěší divize v Českých Budějovicích. Škola žádosti vyhověla a předložila učební osnovu kurzu, vypracovanou profesorem Josefem Říhou, ministerstvu školství a národní osvěty. To kurz povolilo a tak se v rozmezí 21. ledna až 25. května 1925 odučilo sto hodin. Obchodní nauky vyučovali profesori Josef Říha, Ing. Antonín Kamarýt a Jan Sobolík. Náklady na kurz uhradila vojenská správa.

Důležitým mezníkem v historii obchodní akademie je převzetí její správy městem. Stalo se tak na žádost obchodní a průmyslové komory kvůli plánované přístavbě budovy obchodní akademie.³¹ Usnesení bylo schváleno 8. dubna 1925 městským zastupitelstvem a koncem května se začalo s přístavbou.

22. dubna 1925 došlo ke změně na postu předsedy kuratoria, jelikož prezident obchodní a průmyslové komory v Českých Budějovicích Josef Brdlík se této funkce vzdal. Jako II. místopředseda kuratoria nastupuje za zesnulého zatímního předsedu obchodní a průmyslové komory v Č. Budějovicích Viléma Holoubka továrník Ferdinand Vydra. Ústav přišel také o žákyni I. třídy obchodní školy německé paralelky Růženu Tomolovou, která zemřela o prázdninách 1924.

Škola opět zapůjčila některé učebny vedlejší budovy ke konání večerních a nedělních kurzů Ústavu pro zvelebování živností. Někteří učitelé vykonávali mimoškolní osvětovou činnost, tedy vyučovali například v Lidové škole nebo vedli přednášky pro zaměstnance německých nemocničních pokladen na popud ministerstva sociální péče.

28. října 1924 se konala školní slavnost k uctění šestého výročí trvání samostatné Československé republiky, 7. března 1925 se obchodní akademie zúčastnila společně se středními školami z Českých Budějovic v besední dvoraně oslav 75. narozenin prezidenta T. G. Masaryka. Program se skládal z přednášky, básní, zpěvů a hudebních čísel.

Žáci podnikli několik výletů, vycházek a exkurzí, převážně do Prahy, na Orlík, Křivoklát a na Šumavu.

Školní rok byl ukončen a vysvědčení byla žákům rozdána 27. června, ve čtvrtých ročnících obchodní akademie už 8. června.

³¹ Obchodní a průmyslová komora v Českých Budějovicích školu zřídila a až do převzetí městem také za pomoci státu a jiných příspěvateľů vydržovala.

Školní rok 1925–1926

V tomto školním roce měl ústav:

- 8 tříd obchodní akademie, a to I., II., III., IV. ročník chlapecký, I., II., III. ročník po jedné paralelce koedukační a při IV. ročníku fungovala také jedna paralelka dívčí,
- 1 třídu abiturientského kursu, koedukační,
- 6 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy, a to I. a II. ročník chlapecký, při každém z nich po jedné paralelce dívčí a po jedné německé paralelce koedukační,
- 8 tříd kupecké školy pokračovací koedukační, I. a II. ročník, při každém z nich dvě české a jedna německá paralelka.

Ústav měl 23 tříd, v těch českých se vyučovalo česky, v německých německy. Přijímací zkoušky se konaly 30. června, 1. července a 2. září 1925. Zápis na kupeckou školu pokračovací proběhl ve dnech 1.–3. září. Vyučovat se začalo 4. září, na kupecké škole pokračovací 9. září 1925. Inspekci v českých částech školy vykonal ministerský rada Josef Získal 25. a 26. února 1926 a ministerský inspektor Antonín Kostinec 25., 26. a 27. května 1926. V německých odděleních inspekci provedl ministerský inspektor Theodor Ried 29. a 30. září 1926 a ministerský inspektor Gustav Fleischmann 19. listopadu 1925.

V kuratoriu došlo ke změně na místě zástupce ministerstva školství a národní osvěty. Vládního radu Františka Velíka ve funkci vystřídal přednosta okresní správy politické v Českých Budějovicích Josef Tomka. Během školního roku zemřela žákyně II. třídy kupecké školy pokračovací Marie Walischová.

Opět byl pořádán kurz obchodních nauk pro vojíny, tentokrát měl 70 vyučovacích hodin a konal se od 7. ledna do 31. března 1926. Kurz řídil profesor Josef Říha, který rovněž vyučoval obchodní nauky na kurzu. Peněžní náklady hradila vojenská správa.

Konaly se také různé školní slavnosti, 27. října 1925 se oslavovalo sedmé výročí vzniku Československé republiky, 27. února 1926 se slavili 76. narozeniny prezidenta T. G. Masaryka, 22. března 1926 se uctila památka J. A. Komenského mírovou půlhodinou.

V květnu a červnu 1926 žáci odjeli na školní výlety, většinou na Šumavu, navštívili ale i Zvíkov, Podyjí nebo Znojmo. Podnikali se exkurze a pořádalo se několik školních filmových představení pro žáky.

Vysvědčení byla ve čtvrtých ročnících obchodní akademie rozdána 7. června, v ostatních třídách 26. června. Tím byl školní rok uzavřen.

Školní rok 1926–1927

Pro tento školní rok měl ústav:

- 8 tříd obchodní akademie, a to I., II., III., IV. ročník chlapecký a při každém z nich po jedné paralelní třídě koedukační,
- 1 třídu abiturientského kursu, koedukační,
- 6 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy, a to I. a II. ročník chlapecký, při každém z nich po jedné paralelce dívčí a po jedné německé paralelce koedukační,
- 8 tříd kupecké školy pokračovací koedukační, I. a II. ročník, při každém z nich po dvou českých, dále fungovala jedna německá paralelka.

Vyučovalo se v českých třídách česky, v německých německy. Dohromady byl ústav tvořen 23 třídami. Přijímací zkoušky připadly na 30. června, 1., 2. července a 2. září 1926. Inspekce byla vykonána ministerským inspektorem Jaroslavem Petrem 19. a 20. listopadu 1926 a ministerským radou Josefem Získalem 27.–30. května 1927. Proběhla i na německých odděleních, a to 11. a 12. října 1926 pod dohledem ministerského inspektora Gustava Fleischmanna. V říjnu zemřel Antonín Kostinec, který na obchodní akademii také několikrát vykonal inspekční prohlídku a patřil k příznivcům školy.

Zdravotní stav členů profesorského sboru i žáků byl dobrý, přesto škola ztratila tři žáky. V listopadu zemřeli Zdeněk Rosenfelder, žák II. ročníku obchodní akademie, Eduard Felbab, žák I. ročníku kupecké školy pokračovací, a v dubnu zemřel žák III. ročníku obchodní akademie Bedřich Marouschek.

Hned na začátku školního roku, 14. září 1926 dopoledne, se konalo slavnostní otevření budovy obchodní akademie a předání ústavu městu. Akce se neobešla bez významných hostů, přijeli zástupci ministerstva školství a národní osvěty, ministerstva obchodu a ministerstva spravedlnosti. Z regionálních osobností se akce zúčastnili starosta města Bedřich Král, zástupci obchodní a průmyslové komory, šéf okresní politické správy, členové městské rady, zástupci obchodního grémia, spořitelny, záložny, ředitelé a profesori místních středních škol a mnozí další. Ministr školství Milan Hodža svou nepřítomnost omluvil.

Předseda kuratoria obchodní akademie Antonín Toman předal ústav z rukou obchodní a průmyslové komory městu, tedy pomyslně starostovi Českých Budějovic Bedřichu Královi se slovy: „Předávám ústav do vašich osvědčených rukou, vysoce vážený pane starosto, s lehkým srdcem v přesvědčení, že za vašeho vedení budoucí kuratorium bude pracovat k odklizení nedostatků a povznesení ústavu, jenž bude ku prospěchu a cti města.“³² Ke konci slavnosti se zazpívali národní hymny a hosté si prohlédli školu.

Převzetí ústavu městem České Budějovice mělo také své oficiální stránky, a tak 3. července 1926 městské zastupitelstvo schválilo převzetí a organizační statut obchodní akademie v Českých Budějovicích. Okresní správní komise schválila obě tato usnesení 22. září 1926.

I v tomto školním roce byly některé učebny propůjčeny Ústavu pro zvelebování živností k večerním a nedělním kurzům. Konal se i kurz obchodních nauk pro vojíny, tentokrát proběhl v době od 7. ledna do 25. března 1927 a zahrnoval 70 vyučovacích hodin. Náklady s ním spjaté zaplatila vojenská správa.

Konalo se také mnoho slavnostních akcí, například 28. září 1926 se ústav zúčastnil slavnostního odhalení pomníku vlastence a buditele biskupa Jana Valeriána Jirsíka. Přesně o měsíc později, 28. října, si žáci připomněli osmé výročí založení Československé republiky na stadionu společně s dalšími žáky českobudějovických středních škol. 14. listopadu 1926 proběhlo slavnostní otevření budovy obchodní akademie a její předání městu. Žáci si v hodinách také připomněli narozeniny prezidenta T. G. Masaryka, památku učitele národů J. A. Komenského a 27. května 1927 byli žáci poučeni o volbě prezidenta republiky. Při příležitosti 80. narozenin Dr. Augusta Zátky byli žáci informováni o jeho zásluhách v českém školství.

Žactvo podniklo během školních měsíců rozličné odborné exkurze, hlavně do průmyslových podniků, navštívilo několik výstav a koncem školního roku se také konaly třídní výlety převážně do šumavských oblastí nebo jihočeských měst. Pořádala se divadelní a filmová představení pro žáky. Výtěžek z nich byl věnován podpůrnému spolku při ústavu.

Školní rok byl slavnostně zakončen a vysvědčení žákům předána 28. června 1927, pouze ve čtvrtých ročnících obchodní akademie již 9. června.

³² 8. Výroční zpráva Obchodní akademie v Českých Budějovicích za školní rok 1926–1927, s. 3

Školní rok 1927–1928

V tomto školním roce se škola skládala z:

- 8 tříd obchodní akademie, a to I., II., III., IV. ročníku chlapeckého, při každém ještě fungovala jedna paralelní třída koedukační,
- 1 třídy abiturientského kursu, koedukační,
- 6 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy a to I. a II. ročníku chlapeckého, při každém z nich po jedné paralelní třídě dívčí a po jedné paralelní třídě německé koedukační,
- 8 tříd kupecké školy pokračovací koedukační a to I. a II. ročníku, při každém z nich pak dvě české paralelky a jedna německá.

Škola měla celkem 23 tříd. Vyučovací řečí byla v českých třídách čeština, v německých němčina. Příjímací zkoušky se konaly 30. června, 1. a 2. července a 2. září 1927. Vyučování bylo zahájeno 5. září a na kupecké škole pokračovací 9. září 1927. Na českých odděleních školy vykonal inspekci 20. a 21. února 1928 vrchní školní rada Jaroslav Petr a německou část ústavu zkontrolovali inspektor ředitel Josef Kraeger 20. dubna a vrchní školní rada Gustav Fleischmann 7. května 1928.

Do 27. října 1927 předsedal kuratoriu školy vládní rada Bedřich Král. Od 28. října 1928 byl předsedou kuratoria JUDr. Albín Dlouhý, advokát a starosta Českých Budějovic. V srpnu zemřel zástupce zemského správního výboru A. F. Stecher a na jeho post byl jmenován prezident obchodní a průmyslové komory Antonín Toman. Zemřel i profesor obchodní akademie Josef Šlegr, velmi oblíbený učitel.

Škola zapůjčila Ústavu pro zvelebování živností učební místnosti pro pořádání večerních a nedělních kurzů. Profesori obchodní akademie působili i mimo školní prostory, pořádali například přednášky pro drogisty nebo přednášeli pro venkovské osvětové sbory.

O školních slavnostech máme opět neúplné informace, neboť některá jména a data jsou záměrně začerněna. Přesto víme, že se slavilo výročí vzniku našeho státu a byla uctěna památka J. A. Komenského. Jihočeský odbor spolku československých profesorů pořádal filmová a divadelní představení pro žáky, přičemž výtěžek byl věnován podpůrnému spolku ústavu.

Absolventi čtvrtých ročníků ze školního roku 1926–1927 pod vedením profesorů G. Herbiga a Ing. E. Mikeše podnikli od 30. června do 23. července 1927 exkurzi do zahraničí. Navštívili například Milán, Janov, Marseille, Tunis, Sfax, Kairouan, Palermo,

Pompeje, Neapol nebo Řím. Výlet, kterého se zúčastnilo 27 osob, se vydařil a náklady na osobu činily 2 138 Kč. Podniknutá cesta měřila 6250 km. To ale nebyla jediná výprava, protože od 28. března do 5. dubna 1928 podnikli profesori J. Říha a G. Herbig s žáky čtvrtých ročníků zájezd do Francie. Výletu se zúčastnilo 35 osob, nejprve se jelo do Plzně a odtud rychlíkem do Paříže. Tady strávili žáci 5 dní, během kterých navštívili nejdůležitější památky, ale i místa spjatá s obchodní činností: Banque de France, tržnici nebo burzu. Opomenut nebyl ani zámek ve Versailles a pařížské okolí. Žactvo si prohlédlo také přístav v Havru. Od 4. do 16. června 1928 se konaly pod vedením profesorů třídní výlety, tentokrát na výstavu soudobé kultury do Brna, do Krkonoš, Plzně nebo na Šumavu.

Školní rok byl ukončen 28. června, pouze ve čtvrtých ročnících obchodní akademie se končilo již 6. června. V těchto dnech byla rovněž žákům předána vysvědčení.

Školní rok 1928–1929

V tomto školním roce byl ústav tvořen:

- 8 třídami obchodní akademie, a to I., II., III., IV. ročníkem chlapeckým, kdy při každém z nich ještě existovala jedna paralelní třída koedukační,
- 1 třídou abiturientského kursu, koedukační,
- 6 třídami veřejné dvoutřídní obchodní školy, a to I. a II. ročníkem chlapeckým a při každém z nich po jedné paralelce dívčí a jedné paralelce německé koedukační,
- 8 třídami kupecké školy pokračovací koedukační, a to I. a II. ročníkem, při každém z nich pak fungovaly dvě české paralelky a jedna německá.

Ve 23 třídách se vyučovalo česky nebo německy, vždy dle příslušné třídy. 29. a 30. června a 3. září se konaly přijímací zkoušky a vlastní výuka začala 4. září. Na kupecké škole pokračovací se začalo s výukou 11. září 1928. Ministerský inspektor odborného školství Čeněk Syrový vykonal v českých částech ústavu inspekci 24. října 1928, ministerský inspektor odborného školství Karel Fišara pak 22. a 23. dubna 1929 a vládní rada Josef Získal 2., 3. a 4. května 1929. Vrchní školní rada Gustav Fleischmann provedl inspekci na německých odděleních 24. dubna 1929.

V průběhu roku z kuratoria vystoupili Adolf Busta, hostinský v Českých Budějovicích a Antonín Myslivec, velkoobchodník v Českých Budějovicích. Do kuratoria byli naopak jmenováni JUDr. Ludvík Bullaty, advokát v Č. Budějovicích a Karel Straka, profesor státního

Jirsíkova gymnázia v Č. Budějovicích. Profesorský sbor i žáci se těšili dobrému zdraví, přesto v listopadu zemřel Vojtěch Wunderlich, žák I. ročníku obchodní školy.

V únoru školu zasáhli třeskuté mrazy, kvůli kterým se dokonce z rozhodnutí okresního úřadu od 13. do 19. února 1929 nevyučovalo. Výuka neprobíhala ani od 18. do 28. února 1929 na základě výnosu ministerstva školství a národní osvěty. Kvůli zameškání mnoha vyučovacích hodin se následně nekonaly tradiční výlety na konci školního roku.

Učebny byly propůjčeny k pořádání nedělních a večerních kurzů Ústavu pro zvelebování živností, od 1. března 1929 byla při škole zřízena expozitura puncovního úřadu a opět byla prováděna i mimoškolní pedagogická činnost. Profesoři obchodní akademie přednášeli například v kurzu pro úředníky pojišťoven, v krátkodobých kurzech ve venkovských městech nebo v průběhu zemědělského týdne “Zdraví venkova”.

Školní slavnosti zůstávají do značné míry opředeny tajemstvím díky přeškrtnému textu výroční zprávy. Přesto víme, že 4. května 1929 se žáci s profesory zúčastnili přednášky o M. R. Štefánikovi, doprovázené také filmem. Během vyučování se žáci seznámili se státními svátky států Malé Dohody a států spřátelených s Československou republikou.

Na základě výnosu ministerstva školství a národní osvěty se nekonaly obvyklé školní výlety a exkurze, protože bylo nutné nahradit ztráty ve výuce způsobené únorovým volnem.³³ Ale divadelní a filmová představení se konala a uskutečnilo se i několik exkurzí do průmyslových podniků nebo na výstavy.

Vysvědčení byla žákům předána a školní rok ukončen 28. června, ve čtvrtých ročnících obchodní akademie se tak stalo 6. června.

Školní rok 1929–1930

V tomto školním roce ústav měl:

- 8 tříd obchodní akademie, a to I., II., III., IV. ročník chlapecký a při každém z nich po jedné paralelní třídě koedukační,
- 1 třídu abiturientského kursu, koedukační,
- 6 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy, a to I. a II. ročník dívčí, při každém z nich po jedné paralelce koedukační a jedné německé paralelce koedukační,
- 8 tříd kupecké školy pokračovací koedukační, a to I. a II. ročník, při každém z nich po dvou českých paralelkách a jedné německé.

³³ To bylo zapříčiněno mimořádnými mrazy.

Přijímací zkoušky proběhly 1. a 2. července a potom 3. září 1929. Vyučování bylo zahájeno 4. září, na kupecké škole pokračovací 10. září 1929. /stav měl 23 tříd. Vyučovací řečí byla čeština, v německých třídách němčina. Inspekci vykonali na českých odděleních vrchní školní rada Jaroslav Petr 14. a 15. října 1929, ministerský inspektor odborného školství Čeněk Syrový 12.–14. prosince 1929, vládní rada Josef Získal 2.–4. dubna 1929 a ministerský inspektor odborného školství Karel Fišara 7.–9. dubna 1929. Na německých odděleních inspekce ve zmiňovaný školní rok neproběhla. 19. září a 19.–22. listopadu 1929 školu navštívil vrchní odborový rada Zdeněk Zítka a 24. října 1929 odborový přednosta Alois Pižl.

V kuratoriu nebyly provedeny žádné změny, zdravotní stav žáků i učitelů byl dobrý, přesto o prázdninách zemřel žák I. ročníku obchodní školy Václav Sháněl.

Školní učebny si několikrát vypůjčil Ústav pro zvelebování živností za účelem pořádání večerních a nedělních kurzů. Profesori školy přednášeli na vzdělávacím kurzu pro agrární dorost a například profesor Josef Vuga vedl kurz srbochorvatštiny. Při škole stále fungoval Spolek ku podporování chudých studujících, který přispíval na obědy, na lékařské ošetření nebo na školní exkurze.

Slavnostních událostí se konalo hned několik. V září si žáci připomněli význam sv. Václava, slavilo se výročí vzniku Československé republiky, kdy žáci recitovali, zpívali a hráli na hudební nástroje. Vzpomínka byla věnována také jedenáctému výročí konce druhé světové války, konaly se dny československo-rumunské a československo-jihoslovenské vzájemnosti a pořádala se filmová představení.

Třídy obchodní akademie a obchodní školy podnikly ve dnech 26. – 28. června 1930 výlety převážně do okolí. Cílem byl Orlík, Zvíkov, Jindřichův Hradec, Tábor nebo Bechyně. Žáci během školního roku navštívili různé výstavy, podniky nebo ústavy.

Školní rok byl ve čtvrtých ročnících obchodní akademie ukončen 6. června, ve zbylých třídách 28. června.

Školní rok 1930–1931

Pro tento školní rok se ústav skládal z:

- 8 tříd obchodní akademie, tedy I., II., III., IV. ročníku chlapeckého, při každém z nich navíc běžela jedna paralelní třída koedukační,
- 1 třídy abiturientského kursu, koedukační,

- 6 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy, a to I. a II. ročníku dívčího, při každém z nich jedna paralelka koedukační a jedna německá paralelka koedukační,
- 8 tříd kupecké školy pokračovací koedukační, I. a II. ročníku a při každém z nich po dvou českých paralelkách a jedné německé.

Přijímací zkoušky se konaly 30. června a 2. září 1930. Výuka začala 4. září, na kupecké škole pokračovací potom 9. září 1930. Celkem měl ústav 23 tříd, vyučovalo se česky, jen v německých odděleních školy německy. Na české části ústavu neproběhla inspekce, na německé ji vykonali 22. října 1930 ministerský inspektor ředitel Leopold Zeidler a ministerský inspektor ředitel Josef Kraeger. 15. prosince 1930 školu navštívil odborový přednosta Alois Pižl.

Kuratorium zůstalo po celý rok beze změny, žáci i profesori se těšili dobrému zdraví a městský lékař MUDr. Arnošt Lilienfeld konal jednou měsíčně přednášky ze zdravovědy v prvním ročníku obchodní akademie. Na konci školního roku navíc žáky v závěrečných ročnících poučil o hygienických otázkách. V říjnu zemřel žák I. ročníku kupecké školy pokračovací Jan Pučegl.

Jednotlivé učebny ústavu byly půjčovány Ústavu pro zvelebování živností ke konání večerních a nedělních kurzů a poté i odbočce Svazu československého důstojnictva k pořádání kartografického kurzu, kterého se zúčastnili i žáci školy.

Přestože se na škole stále nevyučoval tělocvik, žáci byli členy různých tělocvičných spolků a jednot. Sdružení českobudějovického studentstva dokonce vypsalo putovní pohár středoškolských fotbalových zápasů. Zúčastnily se ho týmy z Jirsíkova státního gymnázia, státní reálky Dr. A. Zátky, státního reformního reálného gymnázia a obchodní akademie. Ta také zvítězila.

Školní slavnost se konala na počest dvanáctého výročí trvání Československé republiky a žáci si připravili hru na klavír a housle, zpívalo se, recitovalo a slavnosti se účastnil také bývalý absolvent ústavu. Proběhly přednášky ke dnům československo-jihoslovenské a československo-rumunské vzájemnosti. 7. března 1931 se konala oslava 81. narozenin prezidenta T. G. Masaryka. Žáci si připomněli rovněž památku J. A. Komenského a v den narozenin A. S. Puškina (6. června) bylo vyzdvihnuto dílo ruských umělců.

Ve dnech 1.–17. července 1930 se absolventi obchodní akademie z předešlého školního roku vydali pod vedením profesorů G. Herbiga a B. Huleše na exkurzi do zahraničí.

Navštívili Norimberk, Paříž, Marseille, Nice, Janov a Benátky. Cestu, kterou finančně podpořilo kuratorium školy, podniklo 43 lidí, přičemž náklady na jednu osobu činily 1400 Kč. Ani v tomto roce nechyběly třídní výlety, proběhly 1.–3. června 1931 a jejich cílem byla tentokrát pouze Šumava. Také školní, divadelní a filmová představení, která se v průběhu roku uskutečnila, žáky nejen pobavila, ale jejich výtěžek putoval podpůrnému spolku školy.

Vysvědčení byla žákům předána a školní rok uzavřen 27. června, ve čtvrtých ročnících obchodní akademie 3. června.

Školní rok 1931–1932

V daném školním roce měl ústav:

- 8 tříd obchodní akademie, tedy I., II., III., IV. ročník chlapecký a při každém z nich jednu paralelní třídu koedukační,
- 1 třídu abiturientského kursu, koedukační,
- 6 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy, I. a II. ročník dívčí, při každém z nich po jedné paralelní třídě koedukační a jedné německé paralelní třídě koedukační,
- 7 tříd kupecké školy pokračovací koedukační, a to I. ročník s jednou českou paralelkou a jednou německou a II. ročník se dvěma paralelkami českými a jednou německou.

Přijímací zkoušky proběhly 30. června a 2. září 1931. 4. září bylo zahájeno vyučování na všech odděleních, jen kupecká škola pokračovací začala s výukou 8. září 1931. Vyučuje se česky a v německých třídách německy. Celkem měla škola pro tento rok 22 tříd. Inspekci vykonal v českých odděleních 23.–25. května 1931 ministerský inspektor obchodního školství Antonín Bednář. Na německých odděleních inspekce neproběhla.

V profesorském sboru ani kuratoriu nedošlo k žádným změnám. Zdravotní stav žáků i profesorů byl dobrý, městský lékař MUDr. Arnošt Lilienfeld vždy jednou za měsíc přednášel zdravotně a na konci roku poučil závěrečné ročníky o hygienických zásadách. V červnu 1932 zemřel Bohumil Mach, žák I. ročníku obchodní akademie.

Školní prostory si vypůjčil Ústav pro zvelebování živností ke konání večerních nedělních kurzů, pak odbočka Svazu československého důstojnictva k pořádání kartografického kurzu, kterého se zúčastnilo 43 žáků školy a také ke konání účetnického kurzu pro berního úřadu.

Sdružení českobudějovického studentstva opět vypsaló putovní pohár k fotbalovým zápasům, kterých se zúčastnily střední a odborné školy z Českých Budějovic. I podruhé pohár získala obchodní akademie. Sdružení pořádalo také II. lehkootletické závody středních a odborných škol, které se uskutečnily 11. června 1932. Mezi sebou soupeřili žáci obchodní akademie, reálky Dr. A. Zátky a reformního reálného gymnázia. Vyhrála obchodní akademie a získala tak čestnou cenu protektora závodů Dr. K. Vůjtěcha.

Školní slavnosti byly tradičně věnovány vzniku Československé republiky, československo-jihoslovanské a československo-rumunské vzájemnosti, narozeninám T. G. Masaryka, učiteli národu J. A. Komenskému nebo Mistru Janu Husovi.

3.–27. července 1931 se absolventi obchodní akademie z loňského roku vydali s profesory V. Měšťanem a Ing. A. Kamarýtem do Vídně, Bělehradu, Sarajeva, Dubrovníku, Splitu a Záhřebu. Na ostrově Hvar žáci strávili 14 dní. Akce se účastnilo 27 lidí, náklady na osobu činily 955 Kč a cesta byla finančně podpořena kuratoriem ústavu.

Klasické školní výlety z konce školního roku se uskutečnily 27. a 28. května 1932 a žáci směřovali na Orlik, Zvíkov, Karlštejn nebo na Šumavu. Proběhlo i několik školních, divadelních a filmových představení.

28. června byl školní rok ukončen, ve čtvrtých ročnících obchodní akademie se tak stalo už 11. června.

Školní rok 1932–1933

V daném školním roce byl ústav tvořen:

- 8 třídami obchodní akademie, I., II., III., IV. ročníkem chlapeckým a při každém z nich jednou paralelní třídou koedukační,
- 1 třídou abiturientského kursu, koedukační,
- 6 třídami veřejné dvoutřídní obchodní školy, a to I. a II. ročníkem dívčím, při každém z nich po jedné české a jedné německé paralelce koedukační,
- 7 třídami kupecké školy pokračovací koedukační, I. ročníkem se dvěma českými paralelkami a jednou německou a II. ročník s jednou paralelkou českou a jednou německou.

Na německých odděleních se vyučoval německy, na českých česky. V tomto roce měl ústav dohromady 22 tříd. Příjímáčí zkoušky se konaly 30. června a 2. září 1932. S výukou se začalo 5. září a na kupecké škole pokračovací 9. září 1932. Na českých odděleních vykonal

inspekci vrchní školní rada Jaroslav Petr 25. a 26. dubna 1933, v německé části školy inspekce vykonána nebyla.

Zdravotní stav všech byl dobrý, onemocnění nebyla častá a městský lékař MUDr. Arnošt Lilienfeld přednášel zdravotnědu vždy jednou za měsíc. Žáky posledních ročníků poučil také o otázkách hygienických. V květnu zemřel dlouholetý člen profesorského sboru František Dušek.

Tělocvik se ve škole stále nevyučoval, jelikož se nepřihlásil dostatečný počet zájemců, ale žáci se sportu věnovali v různých tělocvičných jednotách a spolcích. Mimo školu sportovalo 289 žáků. Ke konání večerních a nedělních kurzů škola zapůjčila Ústavu pro zvelebování živností jednotlivé učebny, stejně tak odbočce Svazu československého důstojnictva, která pořádala kartografický kurz. Toho se zúčastnilo také 52 žáků ústavu.

V rámci školních slavností bylo vzpomenuo 20. výročí úmrtí básníka Jaroslava Vrchlického, 25. výročí úmrtí básníka Svatopluka Čecha, žáci si připomněli J. A. Komenského a na konci školního roku význam Mistra Jana Husa.

Výlety pod vedením učitelů proběhly 26. a 27. května 1933 a žáci během nich navštívili Šumavu a Nové Hrady. Konala se divadelní a filmová představení, jejichž výtěžek byl předán podpůrnému spolku, který při škole fungoval.

Školní rok skončil 28. června, čtvrté ročníky obchodní akademie dostaly vysvědčení už 10. června.

Školní rok 1933–1934

Ústav byl tvořen:

- 8 třídami obchodní akademie, I., II., III., IV. ročníkem chlapeckým, při každém z nich jedna paralelní třída koedukační,
- 1 třídou abiturientského kursu, koedukační,
- 6 třídami veřejné dvoutřídní obchodní školy, a to I. a II. ročníkem dívčím, při každém z nich pak jedna česká a jedna německá paralelka koedukační,
- 8 třídami kupecké školy pokračovací koedukační, a to I. a II. ročníkem, kdy při každém z nich běžely dvě české paralelky a jedna německá.

Celkem měla škola 23 tříd, ve kterých se vyučovalo česky nebo německy podle toho, zda byla třída česká či německá. Přijímací zkoušky do školního roku 1933–1934 se konaly 30. června a 2. září 1933. Vyučování bylo zahájeno 4. září, s výjimkou kupecké školy

pokračovací, kde se začalo vyučovat 12. září 1933. Ministerský inspektor Čeněk Syrový provedl na české části ústavu inspekci 17.–19. května 1934. Německá oddělení podrobili kontrole vrchní školní rada Gustav Fleischmann 9. října 1933, ministerský inspektor Josef Kraeger 4. dubna 1934 a ministerský inspektor Leopold Fiedler 2. května 1934.

Škola spolupracovala s lékařem MUDr. Arnoštem Lilienfeldem, který žáky jednou měsíčně vzdělával v oblasti zdravotní hygieny a na konci školního roku poučil žáky II. ročníku obchodní školy o hygienických návycích.

Ve dnech 19.–22. dubna 1934 byla na škole na podnět vrchního školního rady Jaroslava Petra a ministerského inspektora obchodního školství Antonína Bednáře uspořádána výstava hygienického balení potravin. Navštívilo ji 1435 žáků a žákyň z místních obecných, měšťanských, středních a odborných škol.

27. října 1933 se konala oslava k patnáctému výročí založení Československé republiky. Na programu byly proslovy, hymny a promítání národní hry ze života J. K. Tyla v kině Kotva.³⁴ 7. března 1934 se slavili 84. narozeniny prezidenta T. G. Masaryka, v kině Kotva byl pro žactvo promítán film „Za československý stát“. 30. dubna 1934 si žáci připomněli dva nevýznačnější české hudební skladatele Bedřicha Smetanu a Antonína Dvořáka slavností v sále Besedy. Program se skládal z přednášky a koncertu.

Výlety proběhly 28.–30. května 1934 a žáci se podívali do Nových Hradů, Českosaského Švýcarska a na Šumavu.

Školní rok byl ukončen a vysvědčení rozdána 28. června 1934, ve čtvrtých ročnících obchodní akademie 9. června.

Školní rok 1934–1935

V tomto školním roce ústav měl:

- 8 tříd obchodní akademie, tedy I., II., III., IV. ročník chlapecký, při každém z nich pak jednu paralelní třídu koedukační,
- 1 třídu abiturientského kursu, koedukační,
- 6 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy, a to I. a II. ročník dívčí, při každém z nich po jedné paralelce koedukační a jedné německé paralelce koedukační,

³⁴ V rámci oslav se 27. října 1933 v kině Kotva promítal pro žáky kulturní snímek „Za naši svobodu“ doplněný přednáškou.

- 10 tříd kupecké školy pokračovací koedukační, a to I. a II. ročník, kdy při I. ročníku byly 4 české a 1 německá paralelka, při II. ročníku 2 české a 1 německá paralelka.

Vyučovací řečí byla v českých pobočkách čeština, v německých pak němčina. Zkoušky přijímací proběhly 30. června, 1. a 3. září 1934 a výuka byla zahájena 4. září, jen na kupecké škole pokračovací až 7. září 1934. Vládní rada Jaroslav Petr provedl inspekci na českých odděleních 26.–28. března a vrchní školní rada Antonín Bednář 16.–18. května 1935. V německé části školy se tento rok inspekce nekonala.

Onemocnění jak u žáků, tak i u profesorů nebyla častá a žáci I. ročníku obchodní akademie měli navíc každý měsíc přednášku ze zdravotní, kterou pořádal městský lékař MUDr. Arnošt Lilienfeld. Ten také koncem školního roku informoval žáky II. ročníků obchodní školy o hygienické problematice. V květnu zemřel žák I. ročníku obchodní školy Josef Podruh.

V budově školy byla umístěna expozitura Puncovního úřadu. Jedna učebna byla propůjčena Svazu československého důstojnictva k pořádání kartografického kurzu, na kterém bylo přítomno i 29 žáků čtvrtého ročníku obchodní akademie.

V tomto roce se také předávaly medaile úspěšným žákům. Státní mincovna v Kremnici škole věnovala dvě pamětní medaile k oslavě 85. narozenin prezidenta T. G. Masaryka. Ty byly uděleny žákům čtvrtých ročníků obchodní akademie Karlu Farkovi a Antonínu Porhanslovi za vynikající prospěch a chování. Zemská banka věnovala dva československé dukáty za studia s nejlepším prospěchem ukončená ve školním roce 1934–1935 Antonínu Porhanslovi.

V průběhu roku si žáci připomněli některá výročí, například vznik Československého státu, vznik národní hymny³⁵ nebo 85. narozeniny T. G. Masaryka. 25. a 26. března 1935 si žáci v doprovodu profesorů prohlédli výstavu díla prezidenta Masaryka.

Pod dozorem profesorů podnikly třídy 27.–29. května 1935 výlety do Bechyně, Vyššího Brodu, Nových Hradů a na Šumavu. K oživení vyučování a doplnění praktických dovedností navštívili žáci také některé průmyslové podniky a výstavy. Výtěžek ze školních divadelních představení pro žactvo, která se několikrát v roce konala, byl věnován podpořnému spolku školy.

³⁵ Píseň „Kde domov můj?“ vznikla 21. prosince 1834.

Školní byl rok ukončen ve čtvrtých ročnících obchodní akademie 13. června, v ostatních třídách 28. června.

Školní rok 1935–1936

Škola se v tomto roce skládala z:

- 8 tříd obchodní akademie, I., II., III., IV. ročníku chlapeckého, při každém z nich po jedné paralelní třídě koedukační,
- 1 třídy abiturientského kursu, koedukační,
- 6 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy, a to I. a II. ročníku dívčího, při každém z nich jedna paralelka koedukační a jedna německá koedukační,
- 10 tříd odborné pokračovací školy pro živnosti obchodní, koedukační, a to I. a II. ročníku, při každém z nich po třech českých a po jedné německé paralelní třídě.

Vyučovalo se česky a v německých odděleních školy německy. Přijímací zkoušky proběhly 1. července a 2. a 3. září 1935. Vyučování začalo 4. září, na odborné škole pokračovací 10. září 1935. Na českých odděleních ústavu se nekonala inspekce. Německé třídy zkontrolovali vrchní školní rada Gustav Fleischmann 12. a 13. února 1936 a ministerský inspektor obchodního školství Bruno Müller 3. června 1936. 19. března 1936 školu poctil svou návštěvou sekční šéf ministerstva školství a národní osvěty Alois Pižl.

Jednou měsíčně žáky prvního ročníku obchodní akademie školil ve zdravotědě městský lékař MUDr. Arnošt Lilienfeld, který také poučil končící ročníky obchodní školy v otázkách hygieny. V říjnu zemřela žákyně IV. ročníku obchodní akademie Ludmila Plachá. Jinak byl zdravotní stav členů sboru i žáků dobrý.

Novinkou ve škole byla branná příprava. Jejím vedoucím se stal štábní kapitán Dominik Tůma a jeho zástupce poručík pěchoty František Jeřábek. Branné přípravě žáci věnovali vždy jednou měsíčně půlku dne.³⁶ S přípravou se začalo 27. září 1935 proslovem profesora Vojtěcha Měšťana a štábního kapitána D. Tůmy. V květnu byl žákům promítnut film „Hodinka bezpečnosti“.

Expozitura Puncovního úřadu byla umístěna ve školní budově a jedna učebna byla vyhrazena k pořádání kartografického kurzu Svazem československého důstojnictva, jehož se zúčastnilo i 15 žáků obchodní akademie.

³⁶ Mimo prosinec, leden a únor.

Zemská banka věnovala dva československé dukáty za studia s nejlepším prospěchem ukončená v tomto roce Alžbětě Klímové ze čtvrtého ročníku obchodní akademie.

Slavnosti školy probíhaly ve stejném duchu jako v letech předešlých, žáci si připomněli výročí trvání Československé republiky, narozeniny T. G. Masaryka, narozeniny prezidenta Edvarda Beneše nebo význam K. H. Máchy.

20. prosince 1935 se profesori a žáci zúčastnili slavnostního odhalení pamětní desky prvního prezidenta Československé republiky T. G. Masaryka, která je dodnes umístěná na budově českobudějovické radnice.

20.–23. května 1936 se třídy vydaly na školní výlety pod vedením svých profesorů. Cílem byla Praha, Plzeň, Karlštejn, Orlík, Zvíkov, Novohradsko a tradičně Šumava.

Vysvědčení byla žákům předána 27. června, v posledních ročnících obchodní akademie 13. června a na kupecké škole pokračovací 24. a 26. června.

Školní rok 1936–1937

V tomto školním roce měla škola:

- 8 tříd obchodní akademie, a to I., II., III., IV. ročník chlapecký, při každém z nich po jedné paralelce koedukační,
- 1 třídu abiturientského kursu, koedukační,
- 6 tříd veřejné dvoutrídni obchodní školy, a to I. a II. ročník dívčí, při každém z nich jedna paralelka česká koedukační a jedna německá koedukační,
- 9 tříd odborné pokračovací školy pro živnosti obchodní, koedukační, a to I. ročník se dvěma paralelkami českými a jednou německou a II. ročník se třemi paralelkami českými a jednou německou.

Škola tedy byla tvořena 24 třídami. Přijímací zkoušky se konaly 30. června a 2. září 1936. S výukou bylo započato 4. září, na odborné škole pokračovací 8. září 1936. Inspekci na českých odděleních vykonali vrchní školní rada Antonín Bednář 6.–10. listopadu 1936, ministerský odborný inspektor PhDr. Michal Čapka 9.–15. prosince 1936 a ministerský odborný inspektor Dr. Jan Otásek 12.–13. ledna 1937. V německé části se inspekce pro tento rok nekonala. 22. března 1937 si školu prohlédl předseda kuratoria obchodní akademie Dr. Alois Neuman, starosta města, s jednatelem kuratoria Bohumírem Kroupou. Ti zařídili nové vymalování školy, ke kterému došlo o velikonočních prázdninách, a stavbu dvou garáží pro kola. Škola také získala obrazy obou prezidentů Československé republiky.

Ředitel obchodní akademie Josef Černoch³⁷ odešel 31. srpna 1936 do výslužby, na jeho místo nastoupil Antonín Pochop. Další důležitou událostí bylo konání vzdělávacích kurzů profesorů československého obchodního školství ve dnech 1.–6. května 1937. Během kurzů neprobíhala výuka a školu navštívili například sekční šéf ministerstva školství a národní osvěty Alois Pižl, ministerský rada Zdeněk Zítka a vrchní školní rada Antonín Bednář. Redakce Jihočeských Listů vydala u příležitosti vzdělávacích kurzů profesorů obchodních učilišť v jižních Čechách dokonce speciální číslo, do kterého přispěli i starosta Č. Budějovic A. Neuman nebo ministr obchodu, průmyslu a živností J. V. Najman.

Počátkem května navštívil České Budějovice prezident Edvard Beneš. Horečné přípravy zahrnovaly výzdobu ulic a opravu starých domů na náměstí. 6. května 1937 se obyvatelé města nedočkavě tlačili v ulicích a také žáci ústavu vítali prezidenta, a to na Lannově třídě, která byla určena právě pro střední školy. Prezidentův zájem o obchodní školství dokonce vyústil v následujícím školním roce 1937–1938 až ke změně názvu ústavu na Československou obchodní akademii Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích.

Žactvo se účastnilo branné přípravy pod vedením štábního kapitána Dominika Tůmy a jeho zástupce poručíka pěchoty Josefa Mikulce. Začalo se 26. září a mimo zimní měsíce se branné přípravě vyhradilo jedno půldne v měsíci.

Až do 31. března 1937 byla v budově školy umístěna expozitura Puncovního úřadu. Zároveň zde bylo umístěno odvodové velitelství CPO. Profesori i žáci se těšili dobrému zdraví, městský lékař MUDr. Arnošt Lilienfeld jednou měsíčně přednášel prvnímu ročníku obchodní akademie zdravotní vědu a v závěru školního roku zodpověděl druhým ročníkům obchodní školy otázky spjaté s hygienou.

Zemská banka věnovala dva československé dukáty za studia s nejlepším prospěchem ukončená v tomto roce Robertu Poncovi ze čtvrtého ročníku obchodní akademie.

V rámci školních slavností byly připomenuty 87. narozeniny T. G. Masaryka. Téhož dne, 6. března 1937, se konala schůze zastupitelů města, na které byli oba prezidenti Československé republiky zvoleni čestnými občany města. Žactvo se zúčastnilo oslav “20 let Zborova“, vyslechli přednášky a navštívili výstavu.

Žáci pod dohledem učitelů absolvovali různé exkurze, například do Jihočeských elektráren, do liščí farmy na Hosíně, do Českého akciového pivovaru nebo si prohlídli stavbu

³⁷ Josef Černoch zastával funkci ředitele obchodní akademie od 1. prosince 1919 do 31. srpna 1936. Ovšem na škole působil jako profesor plných 35 let. Žáci i profesori si ho velmi vážili, neboť škola mu byla vším a výrazně se zasloužil o její dobré jméno. Jeho zásluhy o povznesení úrovně obchodního školství ocenila i vláda, když mu při jeho odchodu vyslovila čestné uznání.

pomocné hydrocentrály. Ve dnech 18.–19. června se žáci vypravili na školní výlety za přírodními krásami Šumavy.

Školní rok ve čtvrtých ročnících obchodní akademie byl zakončen předáním vysvědčení 9. června, na odborné škole pokračovací 23. a 25. června a ve zbylých třídách 26. června.

Školní rok 1937–1938

Ústav byl v tomto roce tvořen:

- 9 třídami obchodní akademie, koedukační, a to I. ročníkem se dvěma paralelkami, II., III. a IV. ročníkem po jedné paralelce,
- 1 třídou abiturientského kursu, koedukační,
- 7 třídami veřejné dvoutřídní obchodní školy, koedukační, a to I. ročníkem se dvěma českými a jednou německou paralelkou, II. ročníkem s jednou českou a jednou německou paralelkou,
- 8 třídami odborné pokračovací školy pro živnosti obchodní, koedukační, a to I. a II. ročníkem, kdy při každém z nich existovaly dvě české a jedna německá paralelka.

Škola měla dohromady 25 tříd a učilo se česky nebo německy (na německých paralelkách). Přijímací zkoušky do obchodní akademie se konaly 28. června a 2. září 1937. 4. září se začalo vyučovat, na pokračovací škole 6. září. Inspekce v tomto školním roce nebyla provedena. V prosinci při slavnostním odhalení busty prezidenta Beneše do ústavu zavítal ministr školství a národní osvěty Emil Franke.

Školní rok 1937–1938 patří k těm přelomovým v historii školy. Dochází nejenom k další změně ředitele, tím je jmenován Vratislav Čermák, ale mění se i koncepce výuky. Dále se vyučovalo podle předepsaných osnov, ale dochází k mírným obměnám v nepovinných předmětech. Zásadní změnou je zavedení branné výchovy jako povinného předmětu zákonem z 1. července 1937. Za základ pro výuku bylo použito osnov pro brannou výchovu výcvikových středisek. Praktická cvičení se konala na sokolském stadionu od počátku března 1938. Škola totiž neměla svou vlastní tělocvičnu, a tak se v zimních měsících tělesná cvičení neprováděla. 11. února a 3. března 1938 byly vydány pevné osnovy branné výchovy pro obchodně zaměřené školy. Součástí branné výchovy bylo každoměsíční pochodové cvičení. Žákyně byly prostřednictvím rozhlasové přednášky seznámeny se základy první pomoci,

navštívily nemocnici, kde prakticky procvičovaly své dovednosti a také si prohlédli rentgen, prosekturu a jednotlivá oddělení.

Návštěva prezidenta republiky Edvarda Beneše a jeho někdejší profesorská kariéra na Československé obchodní akademii v Praze přivedla starostu města Aloise Neumana na myšlenku zapojit prezidentovo jméno do názvu školy. Ministerstvo školství a národní osvěty požadovalo souhlas samotného prezidenta, který svolil 28. června 1937. Do nového školního roku už tedy ústav vykročil pod názvem Československá obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích.

Další významnou událostí roku byla smrt prezidenta T. G. Masaryka, která 14. září 1937 zasáhla celou zemi. Po proslovu ředitele se nevyučovalo, a to ani 15. září. 17. září se konala tryzna za prezidenta v sálu kina Kotva.

Na jaře roku 1938 zemřeli žák I. ročníku odborné školy pokračovací pro živnosti obchodní František Dolejšek a v květnu bývalá žákyně obchodní akademie, která nemohla ve studiu kvůli těžké chorobě pokračovat, Zdeňka Keilová.

Ústav byl opatřen rozhlasem, který byl zprovozněn 3. března 1938. Během druhé poloviny školního roku tak žáci vyslechli rozličná rozhlasová hlášení, ať už projev prezidenta republiky Edvarda Beneše, ředitelův projev o “Chování studentstva v kritických dobách” nebo projev ministra financí Kalfuse.

Slavil se vznik státu, den československo-jugoslávské vzájemnosti, padesátiny ředitele školy Vratislava Čermáka, nedožití 88. narozeniny prvního prezidenta Masaryka a samozřejmě narozeniny prezidenta Beneše.

Žactvo navštívilo v průběhu roku několik výstav, městskou plynárnu, kamenickou továrnu, tužkárnu, velkopražírnu kávy, tabákovou továrnu nebo barvírnu a úpravnu kůží. Od 8. do 10. června probíhaly školní výlety, tentokrát se žáci vydali do Vyššího Brodu, Jihlavy, Brna, Klatov, Plzně, Karlových Varů nebo do Zlína.

Školní rok byl zakončen 22. června, ve čtvrtých ročnících obchodní akademie už 4. června.

3.2 Doba okupace – 1939–1945

V tomto období to neměly české školy vůbec lehké. Hned v roce 1939 byla z německých paralelních tříd vytvořena samostatná Německá obchodní akademie. Zároveň byla škola zpět vrácena budova v Dukelské ulici. S okupací došlo k vypuštění Benešova jména z názvu obchodní akademie. V letech 1939–1940 byl název rozšířen o přídomek

“s českým vyučovacím jazykem“. Školní rok 1941–1942 znamená opětovné přejmenování školy na Učňovskou školu obchodní. Ve školním roce 1943–1944 byl název Obchodní akademie pozměněn na Vyšší obchodní školu.

Okupace znamenala pro české školy obrovskou ránu a přerušila kontinuitu vývoje našeho školství ve všech jeho podobách. Česká obchodní škola se v tomto smutném období také několikrát stěhovala. K 1. září 1939 byla většina učeben ve starší části budovy v Doudlebské ulici přidělena nově zřízené německé obchodní akademii. V roce 1940 už byla česká obchodní akademie přemístěna do nové části budovy, do které se vcházelo z Alešovy ulice. Původní budova byla totiž předána do správy německé obchodní akademii, a to i se zařízením. Stalo se tak na základě rozkazu předsedy kuratoria Bedřicha Davida. Další změna přišla 1. ledna 1941, kdy byla budova v Alešově ulici dle příkazu tehdejších německých úřadů vyklizena a přestěhována do bývalého učitelského ústavu v ulici Matice školské. Ale ani tady škole nezakotvila nadlouho. 1. září 1942 bylo z rozkazu oberlandratu nařízeno nové přestěhování obchodní akademie do klášterní budovy v areálu Kongregace sester Nejsvětější Svátosti na Rudolfovské třídě, konkrétně do prvního a druhého patra. Na této adrese přečkala obchodní akademie, obchodní škola i učňovská škola obchodní celou dobu okupace. V únoru 1945 ale musely být učebny a kabinety vyklizeny a do místností školy byli nastěhováni němečtí uprchlíci. I přes toto nařízení oberlandratu a veškerá stěhování školy se podařilo uchovat skoro celý inventář školy, a to hlavně díky profesorskému sboru.

Školní rok 1938–1939

Ústav se skládal z:

- 11 tříd obchodní akademie, koedukační, I. ročníku se třemi paralelkami, II. ročníku se dvěma paralelkami, III. a IV. ročníku po jedné paralelce,
- 1 třídy abiturientského kursu, koedukační,
- 7 tříd veřejné dvoutřídní obchodní školy, koedukační, a to I. ročníku se dvěma českými a jednou německou paralelkou, II. ročníku s jednou českou a jednou německou paralelkou,
- 8 tříd odborné pokračovací školy pro živnosti obchodní, koedukační, I. a II. ročníku, při každém z nich dvě české a jedna německá paralelní třída.

Škola byla tvořena 27 třídami, ve kterých se vyučovalo česky nebo německy. Příjímací zkoušky se konaly 23. června a 2. září 1938. 6. září začalo na celém ústavu vyučování.

O inspekcích na ústavě se výroční zpráva nezmiňuje. Změnil se předseda kuratoria školy, Alois Neuman byl vystřídán Bedřichem Davidem.

Školní rok 1938–1939 byl velmi rušný. 29. září 1938 byla podepsána Mnichovská dohoda. Krátce na to abdikoval prezident Beneš a novým prezidentem se stal Emil Hácha. 15. března 1939 obsadili Němci v čele s Adolfem Hitlerem české země a 16. března vyhlásili Protektorát Böhmen und Mähren. To se samozřejmě odrazilo také v životě školy. V důsledku mobilizace byla školní budova zabrána k vojenským účelům a proto se od 24. září do 12. října 1938 nevyučovalo. 13. září 1938 bylo zahájena omezená výuka, jelikož devět členů sboru stále vykonávalo vojenskou službu. Odpoledne 15. března 1939 byla školní budova zabrána pro německé vojsko. Bylo tedy opět přerušeno vyučování od 15. do 29. března 1939.

Od tohoto školního roku už zdravotně neučil MUDr. Arnošt Lilienfeld, nýbrž státní a policejní lékař MUDr. Karel Sokol, který byl jmenován kuratorem a jednou měsíčně přednášel zdravotnictví. Zdravotní stav žáků a profesorů nebyl naprosto bez komplikací, navíc v únoru přišla chřipková epidemie, která zasáhla mnoho členů profesorského sboru. Také zemřela velice oblíbená učitelka obchodní akademie Marie Bělohávková. Rovněž žáci často stonali. V srpnu 1938 zemřel žák II. ročníku obchodní akademie Josef Hrdý.

Tělocvik se pro nedostatek zájemců nevyučoval ani v tomto roce, ale pohybové aktivity byly prováděny v rámci branné výchovy. Ta byla ovšem výnosem ministerstva školství a národní osvěty zastavena na konci března. Navíc se s výukou branné výchovy začalo až počátkem prosince, protože všichni profesori, kteří ji učili, byli od září do listopadu mobilizováni.

Mnoha změn se dočkala školní budova. Sborovna byla rozšířena o dřívější hovornu, bývalý archiv se přebudoval na šatnu profesorského sboru. V obou místnostech byla položena nová parketová podlaha. Původně profesorská knihovna, která byla přemístěna do bývalé knihovny německé obchodní školy ve druhém patře, nově sloužila jako hovorna. Kancelář sekretáře se přeměnila v archiv a čekárna před ředitelnu na úřadovnu. Žákovská knihovna byla umístěna do větší místnosti. Do několika tříd byl zakoupen nový nábytek a tabule. Do ředitelny, sborovny a úřadovny byl zaveden telefon. Také bylo nutné získat více místa pro nové pobočky prvních ročníků, a tak byla německá oddělení přestěhována do budovy bývalého německého lycea, která se nacházela v blízkosti ústavu.

Výlety a exkurze se v tomto roce konaly pouze v omezené míře, přesto žáci navštívili například tiskárnu, místní hvězdárnu, továrnu na tužky nebo Pražské vzorkové veletrhy. Žactvo také navštívilo představení „Prodaná nevěsta“ v Národním divadle.

Školní slavnosti se pochopitelně musely přizpůsobit situaci, takže vzpomínka na prezidenta Osvoboditele T. G. Masaryka se v první polovině září ještě uskutečnila, ovšem 28. říjen se už neoslavoval. Zato 20. dubna 1939 měli žáci volno na počest padesátin Vůdce a říšského kancléře Adolfa Hitlera. Budova ústavu byla navíc vyzdobena dvěma státními a jednou říšskou vlajkou.

Školní rok byl zakončen a vysvědčení žákům rozdána 23. a 24. června, v posledních ročnících obchodní akademie potom 10. a 15. června.

Školní rok 1939–1940

V daném roce se škola skládala z:

- 12 tříd obchodní akademie, koedukační, a to I. ročníku se dvěma paralelkami, II. ročníku se třemi paralelkami, III. ročníku se dvěma paralelkami a IV. ročníku s jednou paralelkou,
- 2 tříd abiturientského kursu, jedna z nich byla koedukační,
- 5 tříd veřejné obchodní školy, koedukační, a to I. ročníku s jednou paralelkou a II. ročníku se dvěma paralelkami,
- 6 tříd odborné pokračovací školy pro živnosti obchodní, koedukační, I. a II. ročníku se dvěma paralelkami.

Ústav měl 25 tříd, přijímací zkoušky proběhly 26. a 27. června, potom 1. září 1939. Vyučování začalo 5. září 1939. Ve dnech 8.–10. května 1940 vykonal vrchní ministerský komisař Rupert Winkelhofer na českých obchodních učilištích inspekci.³⁸

Protože obecní zastupitelstvo bylo rozpuštěno, tak vládní komisař města musel jmenovat nové kuratorium³⁹, společné pro česká i německá oddělení školy.

I v tomto roce se objevují zdravotní obtíže u mnoha žáků i profesorů. Žáci trpěli jak běžnými nemocemi, tak třeba i zápallem plic, zánětem pohrudnice nebo otravou krve. V prosinci zahynula Veronika Rottová, žákyně II. ročníku veřejné obchodní školy, v únoru zemřel Jaroslav Karvánek, žák II. ročníku obchodní akademie, v dubnu Oldřich Čečka, žák II. ročníku obchodní školy a v červnu zemřel profesor Karel Velach.

³⁸ Výroční zpráva z tohoto školního roku není vytištěna, ale psána na stroji, což mnohdy znemožňovalo získat veškeré informace pro jejich nečitelnost a rozmazanost textu.

³⁹ Kuratorium školy bylo vždy tvořeno mimo jiné i členy městského zastupitelstva. Dosavadní předseda Alois Neuman byl starostou Českých Budějovic.

Několikrát došlo k úpravě vyučovacích hodin. Například od 9. listopadu do 3. prosince 1939 byla vyučovací hodina zkrácena na 45 minut. Kvůli nedostatku místností bylo potřeba zavést výuku na dvojí záprež, což znamenalo, že dopoledne se vyučovalo ve všech třídách obchodní akademie a druhých ročníků obchodní školy. Zároveň probíhaly “odpolední” hodiny abiturientského kurzu a prvních ročníků obchodní školy. Odpoledne se vyučovalo v abiturientském kurzu, v prvních ročnících obchodní školy a odpolední výuka běžela také v ostatních ročnících a na pokračovací škole. Ve školním roce 1939–1940 byla zavedena tělesná výchova výnosem ministerstva školství a národní osvěty z 29. srpna 1939 jako povinný předmět s dvouhodinovou dotací týdně. Hodiny tělocviku zahrnovaly i zdravotní výchovu, tudíž odpadly přednášky zdravovědy, které se doposud konaly jednou měsíčně. Žáci se také často zúčastňovali různých sportovních klání. Pořádány na základě výnosu ministerstva školství a národní osvěty byla také poplachová cvičení, během kterých žáci i profesori trénovali vylidnění budovy.

Kromě klasických prázdnin měli žáci volno od 4. do 17. září 1939 z důvodu protiletectkých opatření. Dále byly všechny školy v Českých Budějovicích uzavřeny do 2. října 1939 výnosem okresního úřadu kvůli výskytu dětské obrny. Pro nedostatek uhlí byly vyhlášeny mimořádné prázdniny od 5. února do 4. března 1940, kdy bylo zavedeno náhradní vyučování. Tehdy se žáci shromáždili v nevytopené budově školy, dostali testy a úkoly, které pak měli během stanovené doby vypracovat a vrátit k posouzení.

V průběhu školního roku byla na budově několikrát vyvěšena říšská a protektorátní vlajka, a to například od 4. do 10. října 1939 na oslavu vstupu německých vojsk do Varšavy nebo 10. března 1940 na počest padlých hrdinů. 15. března 1939 proběhlo rozhlasové hlášení oslavující první výročí zřízení Protektorátu Čechy a Morava a přitom bylo opětovně žákům připomenuto, že mají chovat v úctě symboly Německé Říše. Několik členů sboru bylo zatčeno státní policií (Gestapem).

Od 1. září 1939 byly všechny místnosti v přízemí až ke vchodu z Alešovy ulice přiděleny německých obchodním učilištím. Byt školníka české obchodní akademie byl přidělen školníkovi německé obchodní akademie. V prosinci 1939 byly učebny opatřeny zatemňovacími zařízeními.

Výnosem ministerstva školství a národní osvěty byly exkurze a výlety omezeny na minimum. Přesto žáci navštívili krajský a okresní soud, poštovní spořitelnu nebo tiskárnu Melantrich.

Školní rok skončil rozděláním vysvědčení 28. června 1940, přičemž už 25. a 26. června měli žáci volno, které využili ke sběru léčivých bylin.

Během roku se žactvo několikrát vydalo do divadla, kina či na koncert. Pořádaly se vzdělávací večery a žáci připravili v Besedě mikulášskou zábavu, jejíž výtěžek věnovali podpůrnému spolku fungujícímu při škole.

Školní rok 1940–1941

V daném školním roce měl ústav:

- 12 tříd obchodní akademie, koedukační, I. ročník dvě základní třídy, II. ročník dvě základní třídy a jednu paralelní, III. ročník dvě základní třídy a dvě paralelní, IV. ročník dvě základní třídy s jednou paralelní,
- 2 třídy abiturientského kursu, jedna základní a jedna paralelka,
- 4 třídy veřejné dvoutřídní obchodní školy, koedukační, a to I. i II. ročník se dvěma základními třídami,
- 6 tříd odborné pokračovací školy pro živnosti obchodní, koedukační, I. ročník s dvěma paralelkami a II. ročník také s dvěma paralelkami.

Dohromady měla škola 24 tříd, ve kterých se učilo česky. Příjímací zkoušky se konaly 1. a 2. července, pak 2. září 1940. Pravidelná výuka začala 4. září 1940. Inspekce ve škole nejsou v tomto školním roce doloženy. Kuratorium nebylo vůbec svoláno, jeho vedení a práva s tím spjatá vykonával vládní komisař města Českých Budějovic Bedřich David.⁴⁰

Předmět tělesná výchova se už sice vyučoval, ale problém byl s naprostým nedostatkem tělocvičen ve městě. Od září až do konce října se cvičilo na sokolském stadionu a na cvičištích na školním dvoře, od 28. října 1940 v nově upravené Sokolovně v českobudějovické Besedě, kde se střídaly týmy dívek a chlapců. Ovšem počátkem dubna 1941 byla Beseda se všemi svými místnostmi zabrána říšskou brannou mocí, takže se cvičilo zase jen na stadionu nebo v učebnách. Navíc 19. května 1941 vydalo policejní ředitelství zákaz používat stadion školami, který platil od 1. června 1941.

Podle nařízení policejního ředitelství v Českých Budějovicích a ministerstva školství a národní osvěty musela být provedena opatření zajišťující klid ve dnech 26.–28. října 1940, tudíž se neslavilo výročí vzniku našeho státu. Byly také zakoupeny texty s nápěvy státních hymen říšských a dohlíželo se na to, aby je žáci znali. Byli to hlavně profesori a ředitel školy, kdo oznamoval žákům vyhlášky a nařízení ministerstva školství a národní osvěty, policejního

⁴⁰ Výroční zpráva za tento školní rok je opět psána na stroji. Kvalita některých stránek není vyhovující a neumožňuje plnou čitelnost.

ředitelství či okresního úřadu týkající se chování k německému obyvatelstvu, úcty k říšským vlajkám, symbolům Říše a hymnám.

Hned od 1. září 1940 byly veškeré místnosti v přízemí a prvním patře staré budovy přiděleny německým obchodním učilištím. Do nově upravených místností se tak stěhovala ředitelská kancelář, sborovna, archiv a profesorská knihovna. Obě školy využívaly posluchárnu pro výuku nauky o zboží, učebnu pro psaní na stroji a také rozhlasové zařízení. Stále byl nedostatek učeben, a tak byla místnost pro výkladní skříně předělána na sborovnu a místnost pro fyzikální sbírky na učebnu. Výkladní skříně a fyzikální sbírky byly potom rozmístěny na chodbách. Kancelář ředitele a úřadovna byly přebudovány z malé učebny a zařízení kanceláře a profesorské šatny se pořídilo z prostředků kuratoria. Od listopadu až do konce školního roku byly zapůjčeny čtyři místnosti pro odpolední vyučování Reformnímu reálnému gymnáziu v Českých Budějovicích, jelikož budova gymnázia byla zabavena pro vojenské účely.

22. února 1941 se konal první ples žáků školy pod záštitou profesorského sboru a ředitele. Výtěžek z plesu (3905 Kč) byl rozdělen mezi německý červený kříž a podpůrný spolek školy. 7. června 1941 žactvo pořádalo sportovní večírek v restauraci akciového pivovaru a 22. června 1941 se konal v sále Lucerny věneček abiturientů. Škola také pořádala závody v těsnopisu a psaní na stroji. Samozřejmě se slavila protektorátní jubilea, například trvání Protektorátu Čechy a Morava nebo 52. narozeniny Vůdce Adolfa Hitlera, která byla doplněna vyvěšením vlajky. Pro žáky byla uspořádána divadelní představení a také čtyři povinná filmová promítání. Na počest 100. narozenin skladatele Antonína Dvořáka byl pro celý ústav místním filharmonickým orchestrem uspořádán koncert, kde zazněly především Dvořákovy skladby.

Díky vyhlášce z října 1939 byly exkurze sníženy na co nejmenší počet, i tak ale žáci navštívili pojízdnou výstavu jihočeských výrobků, českobudějovickou záložnu nebo továrnu na výrobu kancelářských strojů. Ovšem tradiční výlety z konce školního roku se pravděpodobně nekonal, neexistují o nich žádné zmínky.

Školní rok byl uzavřen 28. června 1941.

Pro školní léta 1941–1943 nejsou zachovány žádné historické prameny ani zápisy.

Školní rok 1943–1944

Výroční zpráva⁴¹ ani jiné zdroje neinformují o počtu tříd a přesném složení školy v daném roce. Ředitelem ústavu byl PhDr. Bartoloměj Víta. Příjímací zkoušky se konaly 21.–22. července a 4. září 1943. Pravidelná výuka započala 5. září 1943. Inspekci vykonali ministerský inspektor Ing. Š. Novák 18.–22. října 1943 a ministerský inspektor Alois Kluge. Zdravotní stav žáků i profesorů byl celkem dobrý a převážně se vyskytovaly běžné choroby. V únoru zemřel žák IV. ročníku obchodní akademie Václav Horký.

I v tomto školním roce se konaly závody v psaní na stroji a těsnopisu, žáci sbírali léčivé byliny a odpadky a od 17. března 1944 se také ve svém volném čase starali o školní zahradu.

Během roku proběhly školní oslavy na počest trvání Protektorátu Čechy a Morava, slavili se 55. narozeniny Adolfa Hitlera a žáci si prostřednictvím rozhlasového hlášení připomněli úmrtí říšského protektora Reinharda Heydricha. 12. července 1944 byla jedna hodina věnována oslavě 72. narozenin prezidenta Dr. Emila Háchy. Proběhla také divadelní a filmová představení. Ovšem jinak byly všechny svátky připadající na všední den zrušeny, respektive posunuty až na víkend.

Školní rok skončil 14. července 1944.

Pro školní rok 1944–1945 opět nejsou dochovány žádné historické prameny ani zápisy, jen z předešlé výroční zprávy je známo, že začátek školního roku 1944–1945 byl naplánován na 5. září 1944.

3.3 Léta 1945–1948/9

Bezprostředně po válce, v roce 1945, byly všechny německé školy uzavřeny a zrušeny a jejich budovy připadly českým školám. Dočasně byla obnovena činnost českých škol, které fungovaly před válkou. Vedle škol, které vlastně navázaly na svou předválečnou působnost, vznikaly i ústavy zcela nové. V Českých Budějovicích byla například zřízena Státní drogistická škola při obchodní akademii. Školy se pak dále proměňovaly v důsledku školských reforem spjatých s komunistickým režimem. Na základě školského zákona z roku

⁴¹ Výroční zpráva pro tento rok je psána německy. Kvůli strojově zaznamenanému textu nižší kvality nelze všechny údaje správně přečíst.

1948 byly zrušeny církevní školy a všechny ostatní typy škol byly nejprve zestátněny a pak začleněny do jednotné státní školské soustavy, do které byly zahrnuty děti ve věku 6–15 let. Školy byly rozděleny na tři stupně, přičemž právě do třetího stupně spadaly všechny vyšší střední odborné školy a také gymnázia.

Po skončení války byla ředitelstvím ústavu zajištěna mateřská budova Obchodní akademie v Českých Budějovicích v Doudlebské ulici a už 11. června 1945 zde opět začalo vyučování. Škola byla od této chvíle tvořena jen českými třídami. Tím byl obnoven pravidelný chod školy, který změnila až zmiňovaná reorganizace školství z roku 1948.

Školní rok 1945–1946

V tomto školním roce měl ústav:

- 6 tříd obchodní akademie, a to I. ročník po čtyřech třídách, II. ročník byl tvořen jednou třídou, III. ročník do konce pololetí jednou třídou a IV. ročník od pololetí jednou třídou,
- 6 tříd obchodní školy, a to I. ročník se čtyřmi třídami, II. ročník s dvěma třídami.

Celkem byla škola tvořena 12 třídami, ve kterých se vyučovalo česky. Příjímací zkoušky se konaly od 3. do 5. září. Výuka začala pak 6. září 1945 a probíhala dle předepsaných osnov. Ve dnech 26. a 27. března 1946 provedl na ústavě inspektor obchodních učilišť Jan Kaňka inspekci češtiny a politické výchovy. 4. a 5. dubna 1946 vykonal inspekci nauky o zboží, fyziky, chemie a laboratorních cvičení inspektor obchodních učilišť Zdeněk Soldát. Odborový rada ministerstva školství a národní osvěty Rupert Winkelhofer a účetní tajemník ministerstva školství a národní osvěty Florian Rozehnal vykonali odbornou inspekci 7. a 8. května 1946. Poslední inspekci, a to tělesné výchovy, provedl odborný inspektor Vladimír Pokorný.⁴²

Výnosem ministerstva školství a národní osvěty z 12. února 1946 byla zavedena branná výchova i na odborných školách. Proto bylo 5. května 1946 na škole pořádáno pochodové celodenní cvičení. Škola po válce opět ožila i po sportovní stránce, žáci sportovali v tělocvičných jednotách a spolcích a sportovní mimoškolní aktivita žactva byla organizována profesory tělocviku v součinnosti s žáky, kteří si zvolili žákovskou sportovní samosprávu. Na

⁴² Výroční zpráva za tento školní rok je psána na stroji a text je lehce rozmazaný, proto bylo obtížné některé údaje přečíst.

podzim 1945 se reprezentační mužstvo ústavu zúčastnilo turnaje českobudějovických středních a odborných škol v kopané. Ve finále podlehl týmu Vyšší průmyslové školy. Na jaře 1946 bylo uspořádáno mistrovství školy mezi všemi třídami v kopané, házené a košíkové.

Zdravotní stav žáků i profesorů byl uspokojivý, onemocnění obvykle trvala jen krátkou dobu. V únoru ale zemřel žák II. ročníku obchodní školy Miloslav Mayer.

Co se budovy týká, tak ta byla po převratu z 18. května 1945 sídlem německého učitelského ústavu, německé armády, německých uprchlíků a Vlasovců. Po řádné dezinfekci a vymalování tříd se ve škole začalo znovu učit 11. června 1945. V nové budově byl ale ještě pořád umístěn Úřad ochrany práce. Dokonce i přes intervence, které se udály u místního národního výboru, ponechal Úřad ochrany práce obchodní akademii v tzv. nové budově jenom tři třídy a posluchárnu nauky o zboží. Tam byla umístěna Státní odborná škola drogistická.

Žáci mezi sebou vybírali peníze na pomoc Slovensku. Vybralo se 3862 Kč. Pod dohledem profesorů žáci také pomáhali uklízet na zbombardovaném nádraží v Českých Velenicích. Konal se i Reprezentační ples Obchodní akademie v Českých Budějovicích pod záštitou ředitele ústavu a profesorského sboru. Výtěžek z plesu, 13000 Kč, byl věnován podpůrnému spolku školy a také exkurznímu fondu. 10. dubna 1946 proběhla na popud Svazu kuratorií obchodního školství soutěž o nejlepší písemnou práci z českého jazyka. Konaly se rovněž závody v psaní na stroji a těsnopisu.

Slavnosti, které škola pořádala, se poprvé po válce mohly opět věnovat prezidentu T. G. Masarykovi, za kterého se hned 14. září 1945 konala smuteční tryzna, doplněná recitacemi žáků a rozhlasovým projevem ředitele B. Vítý. 27. října 1945 se po dlouhé době slavilo výročí vzniku Československého státu, a to v kině Kotva. Zároveň byl uspořádán i Slovenský večer na pomoc Slovensku. 1. listopadu 1945 se konala smuteční tryzna za umučené lidi v koncentračních táborech. Vzpomínalo se rovněž na založení Rudé armády, narozeniny prezidenta Osvoboditele Masaryka, květnovou revoluci nebo narozeniny prezidenta Budovatele Edvarda Beneše. Byla pořádána i filmová a divadelní představení.

Školní rok byl ukončen rozděláním vysvědčení ve všech třídách 22. června 1946.

Školní rok 1946–1947

Pro tento školní rok se škola skládala z:

- 7 tříd obchodní akademie, a to I. ročníku se dvěma třídami, II. ročníku se čtyřmi třídami, III. ročníku s jednou třídou, čtvrtý ročník nebyl,

- 5 tříd obchodní školy, a to I. ročníku s jednou třídou a II. ročníku s čtyřmi třídami.⁴³

Celkem měl ústav 12 tříd, ve kterých proběhla inspekce grafických předmětů 13. listopadu 1946, vykonal ji odborný inspektor Václav Freml. Inspekci angličtiny a francouzštiny provedl odborný inspektor Antonín Bernášek 13. listopadu 1946, inspekci matematiky a komerčních a právních předmětů vykonal odborný inspektor Kamil Bolze 5. a 6. března 1947, inspekci zeměpisu a dějepisu odborný inspektor Dr. O. Oliva a vykonána byla rovněž inspekce budovy vládním radou Robertem Kalivodou 21. listopadu 1946. Prezident republiky jmenoval PhDr. Bartoloměje Vítu státním ředitelem obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích s účinností od 1. května 1943.

Ve dnech 20.–22. února 1947 musela být přerušena výuka kvůli mrazům a vánici, protože žáci pomáhali v těchto dnech ve svých obcích s odklizením sněhu. Žáci i profesori se těšili dobrému zdraví a veškeré žactvo se navíc podrobilo zdravotní prohlídce, na které se žáci vážili, měřili a byly jim rentgenovány plíce. Prohlídku provedl MUDr. Arnošt Gregora. Žáci posledních dvou tříd museli být také poučeni na základě výnosu ministerstva školství o pohlavní hygieně. Přednáška MUDr. F. Frenzla byla doprovázena filmem.

Dobrou zprávou bylo, že Úřad ochrany práce uvolnil obchodní akademii zbytek druhého patra školní budovy. Do uvolněných místností byly nastěhovány komerční sbírky a zeměpisný kabinet. Do zbylých místností se přemístila Státní škola drogistická. Strojovna s psacími stroji byla v průběhu celého školního roku zapůjčena Vyšší škole sociálně zdravotní na čtyři hodiny týdně.

Kromě vyučování tělocviku se žáci účastnili sportovních aktivit i na různých přeborech, například Středoškolských předletových hrách v Praze. Žactvo obchodní akademie pěstovalo všechny předepsané sportovní hry, tedy kopanou, házenou, košíkovou, odbíjenou a lední hokej. Ve všech disciplínách byla uspořádána školní mistrovství. Konala se také pochodová cvičení, při dvou z nich žáci navštívili vojenské ubikace a vojenská cvičení. Opět se konaly také závody v psaní na stroji a těsnopisu.

O hlavních prázdninách 1946 se uskutečnily dvě žňové brigády, kterých se zúčastnili dobrovolně přihlášení žáci. Dohromady jich bylo 90 a pracovali v Perneku v Pošumaví, tedy v kraji, kde bylo po odsunu Němců zapotřebí pracovních sil. Na podzim pomáhali žáci také s vybíráním brambor a řepy v družstevním dvoře Plavnice a v Ortvínovicích. „V krajinském tisku bylo při tom konstatováno, že žáci obchodní akademie a obchodní školy poskytlí tím

⁴³ Výroční zpráva z tohoto i následujícího školního roku má opět tištěnou podobu.

vydatnou pomoc zemědělství v těžkých dobách a zároveň byl vysloven žactvu dík za jeho obětavost a píli, kterou projevilo, většině žactvu cizí a nezvyklé.⁴⁴

Během školního roku si žáci připomněli úmrtí i narozeniny prezidenta T. G. Masaryka, narozeniny prezidenta E. Beneše, 28. března 1947 se konala mírová půlhodinka se vzpomínkou na J. A. Komenského a 14. dubna 1947 se vzpomínalo na prezidenta Roosevelta. Samozřejmě se slavilo výročí květnového povstání a svátek matek. Žáci zavzpomínali i na vyhlazení Lidic.

Herecký soubor žákovské samosprávy sehrál pro ostatní žáky divadelní představení Sluneční paseka, hrálo se dokonce i pro veřejnost v Jihočeském divadle. Část výtěžku putovala do Všeobecné veřejné nemocnice v Českých Budějovicích a zakoupilo se za ní radium pro léčbu rakoviny, další část potom byla využita k vybudování hřiště a postavení pomníčku vnukům prezidenta Osvoboditele Herbertovi a Leopardovi Reviliodovým v Praze.

Odborné exkurze v tomto školním roce směřovaly do cihelny, parlamentu⁴⁵ nebo obchodního domu Bílá labuť v Praze. Konaly se už zase školní výlety na konci školního roku, a tak žáci ve dnech 19. a 20. června 1947 navštívili severní část Šumavy, Železnou Rudu, Černé jezero a Sušicko.

Školní rok 1947–1948

Škola byla v daném roce tvořena:

- 9 třídami obchodní akademie, a to I. ročníkem se dvěma třídami, II. ročníkem se dvěma třídami, III. ročníkem s čtyřmi třídami a IV. ročníkem s jednou třídou,
- 3 třídami obchodní školy, a to I. ročníkem s dvěma třídami a II. ročníkem s jednou třídou.

Celkem měla škola 12 tříd, přijímací zkoušky do nich proběhly 8. září a pravidelná výuka začala 3. září 1947. V tomto školním roce na ústavu nebyla vykonána inspekce.

Na podzim 1947 byla dokončena generální oprava krytin celé budovy, která byla těžce poškozena bombardováním. Další tři kanceláře byly obchodní akademii postoupeny Úřadem

⁴⁴ 28. Výroční zpráva Obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích za školní rok 1946–1947, s. 15

⁴⁵ Zde se žáci přímo zúčastnili projevu ministra zahraničí Jana Masaryka.

ochrany práce v červnu 1948. Strojovna s psacími stroji byla po celý školní rok propůjčena na deset hodin týdně Odborné škole pro ženská povolání.

Několikrát proběhla pochodová cvičení, během kterých se žáci utábořili pod stany v různých krajích Pošumaví. Opět se konala mistrovství školy ve všech disciplínách sportovních her. Mimoškolní sportovní aktivity byly reprezentovány především ledním hokejem. Obchodní akademie uspořádala 30. a 31. ledna 1948 turnaj obchodních učilišť na českobudějovickém zimním stadionu. Obchodní akademie se stala mistrem jihočeských obchodních učilišť a v celorepublikovém srovnání se umístila na třetí příčce. V ledním hokeji sehrálo reprezentační družstvo školy celkem čtrnáct utkání, z toho devět vítězných. Konaly se závody v těsnopisu a psaní na stroji, byla také vyhodnocena nejlepší písemná práce na téma „Ze vzpomínek na pomoc sovětské armády při našich bojích o osvobození“. Třem nejlepším žákům obchodní akademie byly kuratoriem vyplaceny odměny.

O hlavních prázdninách žáci pomáhali s česáním chmele, dívky srovnávaly jámy vzniklé bombardováním a chlapci pracovali na městském vodovodu. 2. prosince 1947 žáci pořádali mikulášskou zábavu v kavárně Metropol. Žactvo také přispělo při hromadném sběru papíru, který pořádalo město České Budějovice. Žáci pomáhali i při zalesňovacích brigádách nebo v papírnách.

Slavili se významné dny jako úmrtí prezidenta T. G. Masaryka, vznik českého státu 28. října, 7. listopadu si žáci připomněli 30. výročí vzniku Svazu sovětských socialistických republik, v únoru zase 40. výročí úmrtí Svatopluka Čecha nebo zrod Rudé armády.

Únorové události s sebou přinesly mnohé změny, tak například 24. února 1948 se všichni zaměstnanci ústavu přihlásili hodinovou manifestační stávkou k jednotě s pracujícím lidem a ke svorné spolupráci se všemi věrnými stoupenci lidově demokratického řádu. 11. března se konala pietní vzpomínka na tragicky zesnulého ministra zahraničí Jana Masaryka, 19. března manifestační schůze všech profesorů a učitelů českobudějovického okresu v Sokolovně. „Na schůzi učinil slavnostní projev předseda zemské školní rady Dr. Karel Šmoranec a inspektor Dr. Josef Novák o památných historických únorových událostech a o postoji českého učitelstva a profesorstva k nim.“⁴⁶ 14. června 1948 v den volby nového prezidenta republiky Klementa Gottwalda si žáci i profesori poslechli přenos průběhu volby s doslovem ředitele ústavu. Celý profesorský sbor se potom ještě sešel na Masarykově náměstí k manifestačnímu rozhlasového přenosu.

⁴⁶ 29. Výroční zpráva Obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích za školní rok 1947–1948, s. 12

Odborné exkurze a vycházky byly poměrně časté. Žáci se podívali do továrny Hardtmuth na výstavu zahraničních plakátů, do Českobudějovické spořitelny, Českobudějovické záložny, do Prahy na Pražský vzorkový veletrh nebo do hvězdárny na pozorování měsíce a planet. V Jihočeském divadle byla pro žáky odehrána tři divadelní představení a žáci chodili na filmová promítání.

Školní rok 1948–1949

Škola se skládala z:

- 10 tříd obchodní akademie, a to I. ročníku se dvěma třídami, II. ročníku se dvěma třídami, III. ročníku se dvěma třídami a IV. ročníku s čtyřmi třídami,
- 4 tříd obchodní školy, a to z I. a II. ročníku, vždy se dvěma třídami.⁴⁷

Ústav tvořilo dohromady 14 tříd, přijímací zkoušky se konaly 8. září a pravidelné vyučování bylo zahájeno 3. září 1948. V tomto roce neproběhla na škole žádná inspekce.

Na základně výnosu zemské školní rady z 13. ledna 1949 byla obchodní akademie a obchodní škola zestátněna dnem 1. září 1948. Navíc byla jedna třída v prvním poschodí školy předána na pokyn zástupce ministerstva sociální péče učňovskému oddělení Krajského národního výboru, referátu sociálně pracovnímu a politickému. 11 tříd bylo propůjčeno 12. března 1949 k zasedání sjezdových komisí, které se sešly při pořádání krajského sjezdu Československého svazu mládeže. Třídy byly také náležitě vyzdobeny. Ústav po celý školní rok půjčoval strojovnu s psacími stroji na deset hodin týdně Sociální škole, na čtyři hodiny týdně jazykové koleji a na šest hodin týdně reálnému gymnáziu.

Všichni žáci ústavu byli v říjnu očkovaní proti tuberkulóze. Koncem školního roku byli žáci poučeni o pohlavní hygieně, dívkám přednášel MUDr. Jan Příbrský, chlapce informoval MUDr. Josef Vrbovský.

Žáci se zúčastnili několika filmových a divadelních představení. Konala se pochodová cvičení a letní hry školní mládeže. Závodů v psaní na stroji a těsnopisu proběhly 27. května 1949. Ani v tomto školním roce nechyběly brigády a účast žáků byla značná.

Z významných školních oslav je potřeba zmínit oslavy třicátého výročí Říjnové revoluce, pátého výročí dobytí Kyjeva nebo narozenin prezidenta Klementa Gottwalda. Právě 22. listopadu 1948 se na jeho počest žáci čtvrtého ročníku obchodní akademie zúčastnili

⁴⁷ Výroční zpráva v tomto školním roce je psána opět na stroji, takže některé údaje jsou špatně čitelné.

slavnostního koncertu v Jihočeském divadle. Školní oslava proběhla o den později, 23. listopadu, a sestávala z hudebního programu, proslovu profesorů a žáků, recitací a hymen. Poté všichni vyslechli rozhlasový projev ministra školství, věd a učení Zdeňka Nejedlého. Žáci si v průběhu roku připomněli narozeniny J. V. Stalina, pětiletý plán, vzpomínali na V. I. Lenina nebo únorové události. Právě při oslavě únorového převratu se žáci odebrali do vyzdobené tělocvičny, kde kapitán Břetislav Gzel promluvil o Rudé armádě. Žáci si rovněž poslechli projev předsedy vlády Antonína Zápotockého o únorovém vítězství pracujícího lidu. Předseda vlády Antonín Zápotocký navštívil v červnu České Budějovice a profesorský sbor byl přítomen na schůzi, kde Zápotocký pronesl projev. Dokonce si promluvil i se samotnými žáky o úkolech Československého svazu mládeže.

Ve dnech 27.–30. dubna 1949 se žáci vydali do Prahy a prohlídli si například Živnobanku, muzeum a pražské památky. Navštívili představení v Národním a Stavovském divadle. Během roku se podívali rovněž do Strakonice, Vimperku nebo do Lenory. Důležitá byla výprava na Slovensko, jejímž cílem byl Liptovský sv. Mikuláš, Štrbské a Popradské pleso, Lomnický štít, Bratislava nebo Děvín. 9.–11. červen 1949 strávili žáci prvních ročníků obchodní akademie a obchodní školy v Praze na výstavě “Dějiny revolučních bojů”.

Školní rok byl zakončen 30. června slavností, která se skládala z projevu ministra školství, věd a umění Zdeňka Nejedlého, projevu žactva ústavu a zástupce Československého svazu mládeže a hudebního programu. Nejlepší žák z každé třídy byl odměněn knihou.

Od 1. února 1950 do roku 1953 se vyšší střední školy nazývaly vyšší odborné školy nebo gymnázia a z obchodní akademie se stala vyšší hospodářská škola. Zákonem z roku 1953 bylo odstraněno rozdělení škol na stupně. Zřízeny byly osmileté střední školy (1.–8. ročník), jedenáctileté střední školy (9.–11. ročník) a odborné školy. Tehdy se z vyšší hospodářské školy stala hospodářská škola. Další změna přišla v roce 1960, kdy bylo základní vzdělání prodlouženo na devět let. Nově vznikly základní devítileté školy, tříleté střední všeobecně vzdělávací školy a odborné školy a čtyřleté odborné školy, kam spadala také střední ekonomická škola. Školský zákon z roku 1984 zavedl osmiletou povinnou školní docházku s rozdělením na první (1.–4. ročník) a druhý stupeň (5.–8. ročník) a střední odborné školy, kam patřila obchodní akademie. Dnes je povinná školní docházka na základě zákona z roku 1990 opět devítiletá. Školský systém dále tvoří střední odborná učiliště, střední školy, kam řadíme obchodní akademii, gymnázia a vysoké školy.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se snažila postihnout dějiny Obchodní akademie v Českých Budějovicích od jejích počátků až do roku 1948. V prvním období se jednalo spíše o kurzy, ale už roku 1889 byla pro učně obchodních živností zřízena pokračovací škola kupecká. V roce 1901 byla založena chlapecká dvoutřídní obchodní škola, která byla v roce 1905 rozšířena o jednoroční obchodní kurz pro dívky. Ten se v roce 1908 přeměnil ve dvouletou obchodní školu pro dívky. Ovšem teprve v roce 1918 byla zřízena čtyřletá obchodní akademie, která se o rok později rozrostla zároveň o dívčí oddělení. Od té doby se ústav vyvíjel a počet žáků vzrůstal. K největšímu rozkvětu školy došlo za první republiky, kdy byla dokonce přejmenována na Československou obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích. Příznivý vývoj obchodního školství v Českých Budějovicích byl ale přerován okupací a válkou a v jejím důsledku byly dokonce zaznamenány i oběti na životech žáků a absolventů ústavu⁴⁸, stejně jako na jiných školách. Po válce se život školy rychle vrátil do původních kolejí, německé školy však byly zrušeny, takže fungovala pouze česká oddělení. Politický vývoj v zemi po únoru 1948 ovšem značně zasáhl do přirozeného rozvoje školství, a to i obchodního směru.

⁴⁸ Viz příloha č. 6

Summary

In this study, I have written down the history of The Business Academy in České Budějovice from its establishment in 1901 to 1948. Throughout the first period, only a few courses were taught, but a continuative mercantile school for apprentices had already been founded in 1889. Further, a two-class business school for boys was established in 1901 and extended with one-class business course for girls in 1905. One year later, this course was transformed into two-class business school for girls. A four-year business academy was founded in 1918 and a girl department grew in 1919. The maximum prosperity of the school was reached during the period of the first republic, when the institute was even named after Dr. Edvard Beneš, the second president of Czechoslovakia. Unfortunately, the occupation and the Second World War interrupted the prosperity of business education in České Budějovice. Moreover, as a consequence of the war, there were some casualties among students and graduates of The Business Academy. After the war, the school continued in its educational program and development. After February 1948, the political situation dramatically influenced the natural advancement of the educational system including the business sector.

Použité prameny a literatura

I. Státní okresní archiv České Budějovice:

- 1.) Soudobý periodický tisk
- 2.) Fond B 139/Obchodní akademie České Budějovice 1900–1949: inventář, zápisy o poradách české kupecké a dvoutřídní obchodní školy 1900–1904, 1904–1910, 1910–1915, 1915–1920, zápisy o poradách obchodní akademie a kupecké školy 1918–1920, zápisy o poradách obchodní akademie 1920–1925, 1925–1930, 1930–1937, 1937–1940
- 3.) Výroční zprávy obchodní akademie z let 1918–1941, 1943–1944, 1945–1949

II. Zdroje v elektronické podobě:

www.oacb.cz

www.msmt.cz

III. Literatura

Hájek, M., Ryšánková, J.: Svět a Československo ve 20. století. Horizont, Praha 1990

Housková, H., Podlešák, J.: České a slovenské dějiny v letech 1900–1945. PF JU, České Budějovice 1994

Housková, H., Podlešák, J.: Světové dějiny XX. století. PF JU, České Budějovice 1993

Chvojka, Jiří: Město pod Černou věží. Actys, České Budějovice 1992

Kopáček, Jiří a kolektiv: Encyklopedie Českých Budějovic. Nebe, 2. vyd., České Budějovice 1998

Pecha, Miloslav: K počátkům a vývoji středního stavebního školství v Českých Budějovicích.
In: Almanach střední průmyslové školy stavební v Č. Budějovicích k 75. výročí založení 1910–1985. České Budějovice 1985

Pecha, Miloslav: Státní převrat v říjnu 1918 v Českých Budějovicích. Studio Gabreta, České Budějovice 1999

Rada, František: Když se psalo T. G. M. Růže. České Budějovice 1992

Přílohy

Příloha č. 1:

Přehled ředitelů ústavu v letech 1901–1949 v chronologickém pořadí:

HUGO PÁVEK, 1901–1905,

DR. FRANTIŠEK ZACHOVAL, 1905–1906,

JOSEF ZÍSKAL, 1906–1919,

JOSEF ČERNOCH, 1919–1936,

ANTONÍN POCHOP, 1936–1937,

VRATISLAV ČERMÁK, 1937–1941,

PHDR. BARTOLOMĚJ VÍTA, 1941–1949.

Příloha č. 2:

Profesorský sbor ve školním roce 1918–1919:⁴⁹

JOSEF ZÍSKAL, ředitel.

KAREL AUGUSTIN, zatímní profesor reálky, pomocný učitel.

JAROSLAV BLÁŽEK, suplující profesor: počty, přírodopis, fyzika, měřičství.

JOSEF ČERNOCH, profesor: nauka o zboží, zeměpis.

FRANTIŠEK DUŠEK, profesor: čeština, angličtina, němčina, německé hovory, dějepis.

JOSEF FISCHER, profesor: čeština, těsnopis, německá korespondence.

VOJTĚCH HOŘEJŠÍ, zatímní profesor gymnázia, pomocný učitel.

GUSTAV HREJSA, suplující profesor: národní hospodářství, obchodní a živnostenské právo, občanská nauka, obchodní nauka.

VÁCLAV KLABOUCH, zatímní profesor gymnázia, pomocný učitel.

LADISLAV KLEMENT, suplující profesor: korespondence, cvičný kontor, účetnictví, počty, psaní na stroji.

LADISLAV KONT, suplující profesor, mimořádný učitel dějepisu.

JOSEF LEŠEK, zatímní profesor: počty, těsnopis.

FRANTIŠEK KUJAL, suplující profesor: počty, korespondence, obchodní nauka, psaní na stroji.

⁴⁹ Zpracováno dle 1. Výroční zprávy Obchodní akademie v Českých Budějovicích za školní rok 1918–1919

ALOIS MICHL, suplující profesor: obchodní nauka, občanská nauka, obchodní a živnostenské právo, národní hospodářství, těsnopis.

JAKUB PELECH, zatímní profesor, mimořádný učitel češtiny.

RUDOLF PEXA, suplující profesor: němčina, německá korespondence, zeměpis.

JOSEF ŘÍHA, profesor: obchodní nauka, účetnictví, cvičný kontor, počty, krasopis.

OTTO SEYDL, profesor: fyzika, algebra, národní aritmetika, počty, krasopis.

JUDR. V. STRNAD, tajemník Českobudějovické banky, mimořádný učitel těsnopisu.

PHDR. F. ŠIMEČEK, zatímní profesor reálky, mimořádný profesor češtiny.

ADOLF TUMA, profesor, na trvalé dovolené.

KAREL VELACH, profesor: francouzština, němčina, německá korespondence.

JOSEF VOSYKA, zatímní profesor gymnázia, mimořádný učitel češtiny.

JOSEF VUGA, suplující profesor: italština, chorvatština, němčina, německé hovory.

JAN FRANTA, školník.

Příloha č. 3:

Profesorský sbor ve školním roce 1937–1938:⁵⁰

VRATISLAV ČERMÁK, ředitel obchodní akademie: dějepis, zeměpis.

MARIE BĚLOHLÁVKOVÁ, státní učitelka: ruština.

JAROSLAV DRAHORÁD, státní profesor: dějepis, hospodářský zeměpis, obchodní zeměpis a statistika, zeměpis, čeština.

ING. JARMILA DRAHORÁDOVÁ-VÁCHALOVÁ, státní profesorka: účetnictví, obchodní nauka a korespondence, obchodní korespondence, obchodní nauka a písemnosti, kupecké počty, nauka o prodeji, úprava výkladních skříní.

KAREL FAUSTUS, zatímní státní profesor: čeština, němčina, zeměpis, nauka o prodeji, branná výchova.

EDUARD GEBAUER, zatímní státní profesor: účetnictví, obchodní korespondence, obchodní nauka, kupecké počty, zdravotnictví, nauka o prodeji, národní hospodářství, úprava výkladních skříní.

GUSTAV HERBIG, státní učitel: němčina, francouzština, německá korespondence, francouzská korespondence, německá konverzace.

⁵⁰ Zpracováno dle 20. Výroční zprávy Československé obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích za školní rok 1937–1938

LADISLAV HOBZA, státní profesor: obchodní nauka a korespondence, účetnictví, kupecké počty, nauka o podniku, nauka o prodeji, úprava výkladních skříní.

BEDŘICH HULEŠ, státní profesor: dějepis, hospodářský zeměpis, zeměpis.

ING. KAREL KADLUS, státní profesor: nauka o zboží, zeměpis, krasopis, cvičení z nauky o zboží.

ING. ANTONÍN KAMARÝT, státní profesor: obchodní nauka a korespondence, účetnictví, obchodní NAUKA, kupecké počty, zdravotnictví, úprava výkladních skříní.

IGNÁC LAGLER, státní profesor: nauka o zboží, zeměpis, těsnopis, rychlopisní cvičení těsnopisná, občanská nauka, psaní na stroji, branná výchova.

EMILIE LAŠTOVIČKOVÁ, státní profesorka: angličtina, francouzština.

ING. VRATISLAV MARTÍNEK, státní profesor: obchodní nauka a korespondence, účetnictví, kupecké počty, němčina.

ING. EDVARD MIKEŠ, státní profesor: nauka o zboží, cvičení z nauky o zboží.

JINDŘICH MÜLLER, státní profesor: účetnictví, obchodní korespondence, kupecké počty, obchodní nauka a písemnosti, čeština, česká konverzace, německá konverzace, zeměpis, psaní na stroji.

BERTHOLD NEUMANN, státní profesor: čeština, němčina, zeměpis, těsnopis, rychlopisná cvičení těsnopisná.

JAKUB PELECH, státní profesor: čeština, němčina, česká konverzace.

ANTONÍN POCHOP, státní profesor: matematika.

JAROSLAV RAJL, státní učitel: těsnopis, rychlopisná cvičení těsnopisná, krasopis, psaní na stroji.

JOSEF ŘÍHA, státní profesor: obchodní nauka a korespondence, účetnictví, obchodní korespondence, kupecké počty.

JOSEF SCHIMEK, státní profesor: němčina, čeština, občanská nauka, zeměpis, krasopis, německá konverzace, nauka o zboží, nauka o prodeji, branná výchova.

JAN SOUKUP, státní profesor: čeština, němčina, francouzština.

JUDR. VÁCLAV STRNAD, státní profesor: právní nauka, právo obchodní a živnostenské, národohospodářská nauka, národní hospodářství, občanská nauka, těsnopis, rychlopisná cvičení těsnopisná.

ING. ADÉLA ŠLECHTOVÁ, státní profesorka: účetnictví, obchodní korespondence, kupecké počty, těsnopis, rychlopisná cvičení těsnopisná.

ING. LADISLAV ŠUBRT, státní profesor: obchodní korespondence a účetnictví, obchodní nauka, obchodní korespondence, kupecké počty, nauka o prodeji, němčina, branná výchova, nauka o podniku.

ING. FRANTIŠEK UTTL, státní profesor: nauka o zboží, cvičení z nauky o zboží.

KAREL VELACH, státní profesor: němčina, francouzština.

JOSEF VUGA, státní profesor: němčina.

VLADIMÍR VURM, státní zatímní profesor: obchodní nauka a korespondence, účetnictví, nauka o prodeji, angličtina, francouzština, branná výchova, občanská nauka, národní hospodářství.

ANTONÍN JIRÁČEK, BEDŘICH SEDLÁK, školníci.

Příloha č. 4:

Profesorský sbor ve školním roce 1948–1949:⁵¹

PHDR. BARTOLOMĚJ VÍTA, ředitel obchodní akademie,

HEDVIKA BENHÁKOVÁ-KARGEROVÁ, profesorka,

JOSEF BLÁHOVEC, profesor,

KAREL HAJTINGER, příkázaný odborný učitel,

MARIE HASILOVÁ-HERZIGOVÁ, profesorka,

ING. JOSEF HERDA, profesor,

VÁCLAV HLUCHÝ, profesor,

VLASTA CHMELÍKOVÁ, státní zatímní učitelka,

FRANTIŠEK JERHOT, profesor,

ING. KAREL KADLUS, profesor,

ING. ANTONÍN KAMARÝT, profesor,

VLADISLAV KOTAŠKA, zatímní profesor,

ARSEN KOŤUK, profesor,

ING. EDVARD MIKEŠ, profesor,

JOSEF NOUZA, příkázaný odborný učitel,

JAKUB PELECH, profesor,

ANTONÍN POCHOP, profesor,

MARIE PROCHÁZKOVÁ, státní zatímní učitelka,

⁵¹ Zpracováno dle 30. Výroční zprávy Československé obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích za školní rok 1948–1949

JAROSLAV RAJL, státní učitel,
JAN SOUKUP, profesor,
JAROMÍR ŠKVOR, profesor,
LARISA ŠPAČKOVÁ, smluvní profesorka,
JIRÍ TOMEŠ, profesor,
MILOSLAV TRUBL, suplující profesor,
JUDR. JAN URVÁLEK, profesor,
ING. FRANTIŠEK UTTL, profesor a správce státní odborné školy drogistické,
VLADIMÍR VURM, profesor,
PHDR. VĚROBOJ VILDONEC, suplující profesor,
JARMIL WEISSGRAB, suplující profesor.

Příloha č. 5:

Společná fotografie členů profesorského sboru v roce 1936-1937

Příloha č. 6:

Oběti ústavu z let 1938–1945

V letech nesvobody, války a utrpení přišlo o život také několik žáků a absolventů školy. Zde je jejich abecední seznam s rokem narození a místem, kde zahynuli:⁵²

BAUER FRANTIŠEK, 10. února 1922, zemřel při nucených pracích v Linci 19. července 1944.

ČERMÁK VAVŘINEC, 15. června 1899, umučen v Osvětimi 2. června 1943.

DEMBITZEROVÁ FRANTIŠKA, 22. září 1912, zahynula v plynové komoře v Osvětimi února 1943.

DRÁB FRANTIŠEK, 18. ledna 1911, zemřel v Mauthausenu 16. dubna 1942.

DŘEVO BOHUMIL, 12. října 1919, popraven za heydrichiády v červnu 1942.

ENGL LUDVÍK, 14. srpna 1912, padl v Dukle jako major Svobodovy armády 29. ledna 1945.

HORKÝ VÁCLAV, 30. srpna 1922, zahynul při náletu na Štýr 1944.

KOTRBA VÁCLAV, 11. března 1920 zatčen 8. března 1944, vězněn v Terezíně, Flossenbürgu a Saalu, kde jsou o něm poslední zprávy.

LENC JAN, 27. dubna 1916, zahynul jako letec zahraniční armády nad Biskajským zálivem 18. srpna 1942.

MATOUŠEK VÁCLAV, 8. září 1916, zastřelen v Českých Budějovicích 5. května 1945.

NĚMEC FRANTIŠEK, 25. dubna 1906, zemřel v Terezíně v dubnu 1945.

PAPÁČEK JAROSLAV, 20. dubna 1920, zahynul při náletu na Plzeň jako výpravčí vlaku 17. dubna 1945.

ŠMÍDOVÁ LADISLAVA, 1. srpna 1920, zahynula v plynové komoře v Osvětimi 1943.

URBAN JAN, 1. prosince 1902, zemřel v koncentračním táboře Osvětim 20. února 1943.

VODRÁŽKA OLDŘICH, 8. září 1921, zemřel na nucených pracích v železárnách v Ternitz v Rakousku 21. prosince 1942.

VOJTAŠOVÁ FRANTIŠKA, 16. března 1920, umučena v plynové komoře v Osvětimi 1943.

⁵² Zpracováno dle seznamu, který uvádí 29. Výroční zpráva Obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše za školní rok 1947 – 1948, s. 6

Kopie novinového článku pojednávající o založení dvoutržní obchodní školy v Českých Budějovicích v roce 1901 (JČL, 17. dubna 1901, č. 44)

JIHOČESKÉ LISTY

Neodvislý časopis pro zájmy českého jihu.

**„Jihočeské Listy“ vychází každé pondělí,
středu a sobotu dopoledne.**

Inseráty přijímají se v administraci v tiskárně J. Přibyla
Státním inserentům zvláštní výhody.

Redakce a administrace

nałóżka 80

v Krajské tiskárně, v knihtiskárně J. Příbyla.

— Telefon č. 110. —

Předplatné na „Jihoč. Listy“ i s Pondělníkem:
za čtvrt roku v místě i s donáškou . . 3 K 50 h
„ „ „ poštou 4 K — h

Jednotlivá čísla „Pondělíku“ po 8 h.
vydání středečního a sobotního po 12 h.

Jednotlivá čísla „Pondělíku“ po 8 h.
vydání středečního a sobotního po 10 h.

судьям и председателю и соответственно по 10 п.

Citation:

Zmátl se jim koncept.

Mladoděská strana má dnes dosti nepřátel — to nelze zatajit a také to tajit netřeba. Jedni jsou jejími nepřáteli ze zájady politické, jiní — tací nepřátelé jsou ještě ti nepřítelové, jimi nadávají ji k vůli osobám, a konečně třetí druh nepřátel sestává z lidí, kteří ji potírají proto, že je to nyní v módě, poněvadž citi potěšení z nějakým se bití. Mohli by ti lidé slučit do nepřátel českého národa, ale to je jím překonaným stanoviskem, nepřítelé nechávají tedy stranu; a pak je to daleko pohodlnější, bití do vlastních řad. A všechny tyto strany a frakce v posledních dnech na lézaly se ve zvlášť radostné náládě. Celý národ totiž očekával, že dopadne to s těmi vládou nám slibovanými koncesemi hanebně, že totiž nedostaneme ničeho. Vše tomu aspoň nasvědčovalo, že veškeré ty sliby, jak jest to v Rakousku již od dlouhých let vykřikem, rozplynou se v nívě.

A v tomto chmurném očekávání nedo-
četli jsme se v lutech, straně mladočeské
nepřátelských, nějakých výtek v lád e, nýbrž
všechna zášť obracela se proti poslancům
mladočeským. A vedle záště nepokryté jevila
se ne rozhořčenost proti těm, kteří nad če-
ský utískaji, nýbrž radost nad nezda-
rou české politiky. Radost proto, že
se očekávalo: nebyli-li nic platen až dosud
všechn ten křik, všechno to hanobení strany
svobodomyšlné, pomůže ji nyní užti nezdar
jeji politiky; bude konec jeji, vrátí-li se po-
slanci mladočeskí z Vídně beze všech úspěchů.
Nikdo si tohoto nezdaru české politiky nepřál
tak věle, jako čeští nepřatelé mladočeských.

Zájem národa, prospěch všech jeho tříd a stavů byl tu věci vedlejší. Takový jsme my národ!

„Ale pi ní blechetných těch dšů se přece nevypínají; je d e n úspěš je jít tady.“ Ani náš nenapadá, považovat zřizení umělecké galerie za nějakou zvláštní koncesi, napasli jsme předešlé, že považujeme to za malou splátku starého dluhu, ale nelze této splátky přece upravit její důležitost. To cití i všichni ti, kteří z nedostatku jiného zaměstnání obrali si za úkol, za každou cenu špinit českou delegaci a proto nejen snižují dnes všemožným význam umělecké galerie, ale snaží se dokázat, že čisafčo rozhodnutí v té věci nestalo se zásluhou poslanců, nýbrž jedině přičiněním ministra krájana Dr. Rezky. Něco takového tvrditi, je prostě velkým nesmyslem; rádi bychom viděli, zda-li galerie stala by se skutkem, kdyby čestí poslanci byli se fidili komandem Dr. Baxy, p. Klofáč a jiných podobných rádců a provozovali v parlamentu obstrukci stějí co stějí, ab byla na místě nebo ne. Kdyby se tak bylo stalo, byl by dnes parlament rozpuštěn, vláda by se § 14.

že ne nám přiznává, že ne rozumí samo sebou – každý volnější projev mínění byl by možný, poněvadž scházela by mu hlava podomínka: imunita poslanecká. Že dr. Rezek velmi platně tu spolupůsobil, to jest jisto, ale kdyby česká delegace snaze jeho místo mravní podpory klad a překážky, sotva by se byl namáhal a i kdyby, práce jeho by bývala namohla, kdyby rušila ji ostružnický vrava z lavic českých. A proto dlužno čísaňské rozhodnutí ve příčině zřízení umělecké galerie považovati též za ovocem parlamentní taktiky českých poslanců svobodomyslných.

Ovšem, že nikdo rozumný nebude tvrdit, že tato vymoženost může postačit k uspokojení českého národa. Nikdy! Přijímáme ji vděčně, ale dalších svých požadavků, týkajících se práv politických a národních i nezbytnosti hospodářských a sociálních budeme se dále neustupně domáhat. To je dojista samozřejmo všem nepředsobným lidem.

Jak skončí hoj ten a kdy skončí, to neví nikdo, snad dojdeme se opětně trýpků zklamání, snad na rozhodující mistek budování, snad chtít: uměleckou galerii na dlouhou dobu odbytí — něco takového nebylo by ponejprv — ji to jest ale, že nedovede ji zklamání tomu zabránit: síla a mocná strana svobodomyšlná, v jejím středu soustředěn jest píec je největší počet politických inteligentů, tím méně dovedla by mu předjetí některá z frakcí, jež dnes podjívají stranu svobodomyšlné púdu a české delegaci vřítí klacky pod nohy. Tak soudi dnes velká většina českého lidu.

Česká obchodní škola v Č. Budějovicích.

Jak povědomo, usnesla se česko-budějovická obchodní a živnostenská komora ve své schůzi dne 18. března t. r. k návrhu společného výboru na zřízení nižší školy obchodní v Č. Budějovicích s českým vyučovacím jazykem. Věc dospěla již tak daleko, že zřízení školy té jest již zaručeno a proto doufáme se veřejnosti zavděčití sdělením důležitých statí z obsírného a důkladného referátu, který v této věci přednesl na zmíněné schůzi koncipista komorní p. Dr. A. Maysl:

Škola tato má poskytnouti příležitost příslušníkům stavu obchodního, aby v mládí

FEUILLETON.

A tu uprostřed hrozného ticha...

Napšal Emil Zola,*)

A tu uprostřed hrozného ticha Delaveau slyšel rytmické rány stoupy, ten rej práce, který bez ustání kolébal jeho dny a jeho noci. Připadalo mu to jako z velké dálky známý hlas, jehož jasná řeč teprv mu dopověděla strašlivě dobrodružství.

Nbyl to Fernanda, která pohltí všechno, to bohatství, jež to kladivo ukoválo, která rozkousala je svými zoubky nezničitelně omutu? Tato horoucí myšlenka mu teď upala lebku. Ona byla ta hubitelka, přičina zkázy, pohlcených milionů, nevynutitelného a blízkého úpadku. Zatím co on se hrdinsky obtočoval, aby dostal svému sílu, pracoval osmnáct hodin denně, co snášel se zachránití starý bortící se svět, ona podryvala budovu, ona vykonávala úlohu hnilobu. Ona žila zde, po jeho boku, tak klidně, s tvářmi laskavou a usměvavou, a přece ona byla tím jedem a touto zkázou, která podkopávala vše, co on pod-

nikal, ochromujúc jeho úsilí a ničíc jeho dílo. Ano, ano, zabúha by ho za stále prítomna, u jeho stolu, v jeho loži, a on ji nevidel, nevidel, लेकर ओं zvrátila a zdířila všechno svého malým ručkama a svými bílými zoubky. Vzpomíná si na ty noci, kdy se vracival z Guerdache, zmácná laskáním svého milence, vinem, valčíky, peněží, jež vyhozavány plnými rukama a jak schizovaly svoje zmazení na díl manželské, kdežto on, nevědomý hlupec, ležel vedle ní s očima do tmy vyvalenými a mohl si hlavu polákat, jak zachránit Propast; bál se ji jen dotknouti nebo pohladit, jen aby nerušil jejího spánku. Ze svrchované hrůzy a šíleného vzteku vykřikl:

Musíš zemřít!¹²

Vzpřímila se v lenošce, oběma lokty se opírajíc o podpěry, tělo obnažené, roztomilou tvář svoji znovu natahující do předu pod černým rámcem svých překrásných vlasů.

„Ach ano, to právě chci! Mám po krk tebe i těch ostatních, sebe i života! Než-li žít bídě, raději zemru.“

A on třeštil čím dál tím víc, opakuje sňpavě:

„Musíš zemřít, musíš zemřít!
Sháněl se po nějaké zbraní a pobíhal
pokojem, nemohla ničeho nalézt. Ani nože
zde nebylo, neměl nic než obě ruce, jimiž
by ji uškrtil; a pak on co by si počal? Od-
hodlal by se žítí dále? Nůž by posloužil

oběma. Viděla jeho rozpaky, jeho váhání po vteřinu a radovala se z toho vítězně, neboť mysli, že nikdy nenajde síly ji zabít. Teď ona dala se do smíchu plného ironie a urážky.

„Nu tak! Nezabiješ mne? . . . Zabij mne, zabij mne přec, odvážíš-li se!“

Pojednou ve svém zmatčeném hledání zpozoroval plechový krb, ve kterém hořelo tolik živního koksu, jakoby v přetopeném pokoji už hořelo. Náhle šleštil v něm vzniklo tak, že zapomel na všechno, i na svou deuru, zbožňovanou Nisu, spící klidně tam nahoře, v malém svém pokojíku ve druhém poschodí. Ó, kdyby s tím se vším, mohl skončit i on sám, se vším tou ohavností a tou zúřovitostí, která jej unášela! Ó, strhnouti tou buďto ženu ve smrt, aby nemohla už náleziť jiným a odejít s ní, neřítí již, když od nynějška jeho život byl tak pokalen a ztracen!

Ona bchovala jej stále svým opovrhlyým směchem.

„Zab mne tedy! Zab mne! Jsi příliš zbábělý, než abys mne zabil!“

Ano, ano! Všecko zapálilo, všecko zničilo, tvornici nesmírný požár, v němž zmizela by zavrtání i tenhle dům, kde záhuba tentokrát byla by úplná, záhuba, kterou tato žena a její pitomý milence sami prováděli! Obrovská hranice, ve které on sám by se obrátil v popel, s tou ženou věrolomnou, s tou travičkou a hubitelkou, v kouřích troskách

*) Vyňato z překladu nejnovějšího úchvatného románu E. Zoly „Práce“, který v těchto dnech vyšel rovněž s francouzským originálem u nakladatelství Jos. R. Vilinka v Praze. Díl I. brož. K 3-30, váz. K 4-90. Odeírati lze též v sešitech po 30 hal.

sám v krátké době získali si vědomosti pro obchod potřebných, a má vychovati obchodnictvu síly theoreticky a prakticky vzdělané.

O odborné vzdělání českého kupeckého dorostu v obvodu komorním pečovali dosud jen 3 kupecké školy pokračovací: v Č. Budějovicích (od r. 1891) s 57 žáky, v Jindř. Hradci (od r. 1885) s 31 žáky a v Táboře (od r. 1898) s 29 žáky; mimo to zřízeno jest od r. 1899 při pokračovací škole průmyslové v Benešově zvláštní oddělení obchodní, jež r. 1900 mělo 50 žáků.

Pro vzdělání německého dorostu obchodního byla zřízena r. 1892 v Č. Budějovicích obci nižší škola obchodní s vyučovacím jazykem německým, k níž poji se pokračovací škola kupecká.

To jsou všechna obchodní učiliště v obvodu komorním, obsahující plochu 9169 km²; není tu ani školy vyšší (obchodní akademie), ani české školy nižší (žitřidni), ani obchodních ústavů soukromých.

Jediný pohled na mapu král. Českého ukazuje, že velká oblast celých jižních Čech od Plzně, Prahy a Chrudimi na jih oproti Čechám středním a severním jest v nevýhodě, nemajíc české denní školy obchodní.

O nedostatku odborného učiliště obchodního na jihu českém častěji bylo již uvažováno, a pomysleno zejména roku 1897 na zřízení vyšší obchodní školy v Táboře. V létě loňského roku počal se společný výbor komory blíž obrátit otázkou zřízení denní školy obchodní v obvodu komorním a došel ve schůzi dne 22. srpna 1900 k přesvědčení, že zřízení školy takové pro český jih jest nanejvýš potřebným, a že nejvhodnějším místem pro školu tu jest s. Č. Budějovice. Presidium spolu s kanceláří pověřeno bylo úkolem, připravit všechny materiál potřebný, o němž by bylo lze při definitivním řešení této otázky se opíti.

Drive než přistoupilo se k rozhodnutí, zda škola projektovaná má být školou vyšší (žitřidni) či nižší (žitřidni), musilo být vzato v úvahu, kdo školu takovou má zřídit. Bylo hned z předu zřejmé, že musí tento úkol na se vzít korporace veřejnoprávní, která podati může dostatečné záruky, že škola řádně bude udržována, a která ručí bude za případný schodek, vydržování školy zveřejně. Takovými korporacemi byly by bud státa, bud obec, bud obchodní komora. Naděje, že zřídí školu stát, na ten čas není, ježto stát, který zřizování a vydržování škol středních i škol průmyslových takovou věnuje pozornost i podporu hmotnou, zřizování škol obchodních ponechává interesovaným činitelům, omezuje se pouze na subvencování těchto ústavů

staré mrtvé společnosti, kterou on hlupák ještě hájí!

Stráslivým kopnutím překotil krb, hodil jej do prostřed pokoje a opakoval svůj křik: „Musíš zemřít! Musíš zemřít!“

Žitřivý koks rozsypal se po kobereci jako červený ubrus. Kousky roztukáleny se až k oknu. Záslohy křetonové chytily nejdřív, zatím co chytal i koberec. Potom nábytek a zdi zaplály rychlostí blesku. Lehce stěžený dům chvilu snadno, praskal a kouřil jako otep chrastí.

Bylo to strašlivé co teď nastalo. Feranda zděšená vzpínala se, vyzvedla svoje hedvábné a krajkové sukně, hledajíc cestu, kde plameny ještě by ji nezasáhly. Vrhla se ke dveřím vedoucím na chodbu, domnívaje se, že má času uniknouti, a že skokem bude v zahrádě. Ale tam, přede dveřmi našla Dela veau, jehož pěti zastoupily ji cestu. Hleděl na ní tak strašlivě, že se vrhla ke druhým dveřím, tém, které vedly ku dřevěné galerii spojující pracovnu se sousedními budovami tovární. Už nebylo času uniknouti touto stranou. V galerii hořelo jako v komíně, s takovým tahelem, že kancelář administrativní byly již ohroženy. A vrátila se doprostřed pokoje, oslepena, dusíc se, kolísajíc, plna vzteku, když ctila, že šaty jí hoří a rozpoutané vlasy chytají na hořících ramenech posetých už spalnicemi. A chropěla hlasem strašlivým:

a zachovával si právo vrchního dozoru. (V Rakousku jest toliko jediná škola obchodní ve Lvově, r. 1899 otevřená ústavem státním). Musilo tedy od této kombinace být upuštěno, nemělo-li zřízení školy oddáliti se o několik roků.

Nelze také na to pomyslet, že by obec budějovická, která sama vydrží nižší německou školu obchodní, vzala na se v poměrech národnostních, jaké v tomto městě dnes panují, ještě zřízení a vydržování podobné školy s vyučovacím jazykem českým.

Zbývá tudíž třetí činitel, obchodní a průmyslová komora. Nemůže být pochybností o tom, že zřízení a vydržování obchodní školy spadá v působnost obchodní komory jakožto ochránkyne a p. dorovatelky živnosti zákonem povolané.

Obchodní komora, která usnesením svým, učiněným na paměť padesátiletého panování J. Velikého v řádné schůzi dne 31. října 1898, k jehož provedení bez viny její dosud nedošlo, projala takovou ochotu umožniti zřízení státní školy průmyslové v obvodu komory, nesmí pustiti se zřetele ani druhou větev své činnosti, snahy ku zvelebení obchodu.

Společný výbor, dospěl k přesvědčení, že škola obchodní uskutečnit lze jen tehdy, vezme-li zřízení její na se obchodní komora, zabývá se dále otázkou, doporučuje-li se zřízení školy vyšší či nižší.

Ačkoli nepodeceňoval důležitosti české vyšší obchodní školy (spojené po případě s oddělením železničním) na jihu Čech, přece dospěl společný výbor v poradách svých k názoru, že na ten čas doporučit lze komorě pouze zřízení nižší — dvouleté — školy obchodní.

Předním momentem, který tu rozhodoval, byl náklad, jehož by vyžadovalo vydržování vyšší obchodní školy. Obnášel náklad na v. s. i. školy obchodní: v Praze (1899) 131.425 K 24 h, v Chrudimi (1900) 133.180 K, v Hradci Králov. (1899) 57.393 K 48 h, v Ústí n. L. (1899) 107.183 K 13 h; naproti tomu náklad na nižší obchodní školy v Hořicích (1899) 13.704 K 38 h, v Kolíně (1899) 21.034 K 18 h, v Mostu (1899) 22.105 K 92 h, v Teplicích (1899) 27.906 K 42 h, v Č. Budějovicích (1900) 22.904 K 27 h.

Z čísel těchto je zřejmo, že při omezení svého rozpočtu komora chce-li se uvažovati opatrně, zvýšení přírůžkového procenta, bremeno, vyšší obchodní školy na se vzíti nemůže.

Dlužno mít dále na zřeteli, že náklad na vyšší školy obchodní v budoucnosti nedaleké vzroste značně rozšířením škol těch o 4. ročník, ku kterému reformě c. k. ministerstvo

„Já nechci umřít! Já nechci umřít! Pust mne, vrahu, vrahu!“

Znova vrhla se ke dveřím chodby a snažila se vynutiti si průchod řítíc se na svého muže, který tu pořád stál, nchybný a vzpřímený ve své divoké vůli. Nemluvil již mnoho, opakoval jenom docela klidně:

„Povídam ti, že musíš umřít!“

A když chtíc přece projiti zaryla mu nehty do masa, popadl ji a zanechal znova do prostřed pokoje, proměněného ve výheň. Tady nastal hrozný zápas. Vzpírala se silou zdesateronásobněnou strachem před smrtí, hledala dvěma a okna, pudovým chvatem raněného zvířete, kdežto on ji držel v plamenech, ve kterých chtěl umřít sám, kde chtěl, aby se mřela s ním, tak aby zničil najednou všechno jejich hanebný život. Jeho pevná dvě ramena sotva stačila, stěny už pukaly a desetkrát ještě ji odvrátil od východu. Konečně ji uvěznil, stiskl ji v posledním objetí, on, který ji často takhle bral a držel v náručí. Pospolu padli na řevavou podlahu, žalovny dohořovaly jako hořící smolnice a z dřevěného táhlování přelýly žhavé tisky. Ačkoli jej kousala, on ji nepustil, držel ji, odnášel ji v nic, a hořeli oba zapáleni byvše mstičím ohněm. A byl konec, strop se nad nimi prolomil sesutím hořících trámů.

kultu a vyučování přiměti hodlá veškeré vyšší školy obchodní v Rakousku.

Mimo to dostalo se společnému výboru spolehlivých informací, že správa vyučovací pokládá dnešní počet vyšších ústavů obchodních v Čechách za dostatečný, tak že by nastaly snad nemalé obtíže, domáhala-li by se komora subvence státní pro nově založené učiliště.

Konečně uvažoval společný výbor i význam školy vyšší a školy nižší pro obchod v obvodu komorním, i přiklonil se k mínění, že potřebám jihočeského obchodu vyhoví nejlépe škola nižší.

Vyšší obchodní školy (akademie) dle dosavadních zkušeností odchovaly většinou zřizence v továrnách, úředníky ústavů dopravních, bank, komptoiristů a korespondenty v závodech, a jen nepatrná menšina bývalých žáků dovedla si zřídit samostatné podniky.

Nižší školy obchodní nesou se směrem více praktickým, určeny jsou k výchově dorostu, který se chce věnovati malému neb střednímu obchodu neb jiným menším podnikům živnostenským jakožto samostatný podnikatel, ovšem teprve po řádné praxi pomocnické. Absolventi těchto škol, kteří mají pokud možno brzy vstoupiti do praxe, osvětliti a oživit mají řady obchodnictva jakožto dorost vzdělaný theoreticky i prakticky.

Školy dvouleté dle výroku inspektora obchodního školství rakouského, vládní rady dra K. Zehdena poskytují takového vzdělání, jaké pro 95% všech obchodníků úplně postačuje.

Dokud nedostane se absolventům nižších škol obchodních těchto výhod v končině vojenské povinnosti jako absolventům škol vyšších (jednorocní právo dobrovolnické) aneb aspoň výhod dvoleté služby presentní nebo trvalé dovolené po 2. roku presentní doby, přiznaných absolventům škol rolnických, čehož obchodní komory k podnětu pražské komory od r. 1899 se domáhají, bylo by třeba pro absolventy školy, kteří práva dobrovolnického by chtěli nabýti, zřídit zvláštní kurs jednorocní, jaký existuje při četných nižších školách obchodních.

(Dokoončení).

Denní zprávy.

Ku sčítání lidu v Č. Budějovicích. Jak se dovidáme, má okresní hejtmanský vyhotovený již úplný a přesný výkaz o výsledku sčítání lidu v Č. Budějovicích. Výsledek jest, jak se ujišťuje, pro Čechy dosti příznivý vzor tomu, že terorismem vládnoucí německé strany byli jsme asi o dva tisíce duší připraveni. Výsledek prý naprosto lží se od správ, jež v tom ohledu přinesly zdejší německé listy. Snad již v příštím čísle bude nám možno podrobný výkaz ten uveřejniti.

Václav Brožík, slavný český malíř — mrtve. V pondělí došla z Paříže zvěst, že skonal tam ardeční chorobou nejslavnější malíř český. Václav Brožík, v mužném, plodném věku 49 let. Brožík vyrostl v chudobných poměrech. Narodil se v Trmbošné u Plzně, kde otec jeho provozoval koňlářství. Odbyv obecnou školu, učil se litografii; ale když závod, v němž byl v učení, zanikl, vzbudily kresby jeho pozornost. Ujal se jej někteří mecenáši a dali jej na malířskou akademii. Z Brožíka záhy na to stal se veliký umělec, zejména pak vynikal od té doby, kdy usídlil se v Paříži. Z jeho prací nejceněnějším odkazem pro národ český jest slavné dílo „Mistr Jan Hus před koncilium v Kostnici.“ V Paříži se Brožík oženil a vydobyl si záhy čestného postavení v tamní vzešené a u nálekové společnosti, nalezl tam nový domov. Před dvěma roky byl jmenován professorem na pražské malířské akademii, ale následkem choroby vzal si dovolenou a šel u své rodiny v Paříži, kde jej nyní smrt zachvátila. Po svém přání bude Brožík pochován v Paříži. Národ český zachová skvělé památce zesnulého mistra věčnou pamět.

Zřízení české obchodní školy v Čech. Budějovicích, o jejímž účelu referujeme obilně na jiném místě, jest ministerstvem

vyučování již schváleno. Škola vatoupí v život dnem 1. října t. r. Stát povolil roční subvenci v obnosu 9000 K, pro zbytek letošního roku 2000 K a na zařízení 1600 K.

Budějovický odbor poměrovacího spolku „Schulverein“ konal v neděli valnou hromadu. Z jednatele správy, přednesené valným Germánem, učitelem Klouzálem, jehož přibuzní ani německy neumí, vysvětlil, že odbor měl v uplynulém roce 474 členů a horlivě pracoval pro germanizační účely spolku. Pokladník učitel Hübsch sdělil, že odbor měl příjmů 1606 K 41 h, vydání 133 K 91 h, tedy přebytek 1472 K 50 h, ku kterému přidáno ještě 1000 K z výměsky slavnosti v německém domě pořádané a obnos 2475 K 50 h zaslán ředitelství výboru do Vídně. Do výboru zvoleni: učitel J. Söllner, učitel J. Klouzal, učitel J. Hübsch, dále vyřaditel pian. Bedř. Bowitz, statkář Jakub z Herminenthalu a J. Taschek, pak dámy Flora Wunderlichová, vdova po zesnulém bývalém polském, Anna Jakšchová, choť advokáta a Louisa Bernhartová. Na to ujal se slova Josef Taschek, jenž hořekoval, že „Schulverein“ jde celkem zpět. Němci prý chorají se k němu stále upjatěji. Taschek poukázal k činnosti Matice školské a stávil českou občanství Němcům za příklad. Zapoměl ale, že v Č. Budějovicích měl mluvit ne o Němcích, ale o odřezancích, jakým je sám; od těch ovšem pravou národní občanství nelze očekávat. Dále ujal se slova ředitel německé školy a poslanec Vollgruber, jenž odporučoval drobnou práci národní a apeloval na studující mládež, aby se věnovala úkolům „Schulverein“. Dále odporučoval pan ředitel a poslanec přítomný, aby hojně kupovali šulferajnské sirky (tyto jsou německo-židovským výrobkem). Valná hromada zakončena několika kuplety, které přednášel zejména známý německo-židovský učitel Gana.

Zábavní večer Besedy čes.-budějovické, jenž uspořádán bude v sobotu dne 20. t. m. ve velké dvoraně za účinkování členů ensembu brněnského Národního divadla, vykazující následující významný program: 1. Předehra k operě „Willem Tell“ od Rossiniho (zahraje divadelní orchestr řízený kapelníkem p. Em. Staršou). 2. „Dětská důvera“, balada od T. . . (sl. Bursova). 3. Prolog z opery „Komedianti“ od Leoncavalle (p. Komarov). 4. „Antonín Kámen“ od Jonáše (p. Pech). 5. Arie z opery „Dalibor“ (p. Doubravský). 6. Písně (sl. Skálavý). 7. Deklamace (pl. Pechová). 8. Písně od St. Sudy (p. P. P. P.). 9. Uryvky z opery „Carmen“ (p. Kares). 10. Recitace (p. Zvíkovský). 11. Arie páteře z opery „Hugoneti“ (sl. Nelibová). 12. „Viesed gladiátorů“ od Fučíka (orchestr). 13. Vypravování staré matky (p. Vojsa). 14. Písně (p. Kares). 15. Kuplet (sl. Zieglerova). 16. Rekrut (p. Hlavatý). 17. Písně (p. P. P.). 18. Zamodrané přibuzenstvo (p. Vojsa). 19. Valčík z operetty „Vagabundi“ (p. Mansfeld). 20. „Nová Arkadie“ žertovná básně od Trnoblanského (p. Auerswald). 21. „Nové peklo“ (p. Jupp). 22. „Tragedie člověka“ (p. Jupp). Po vyčerpání programu následuje volná zábava za účinkování orchestru. Záčatek zábavy o 8. hod. večer. Vstupné: člen za osobu 30 kr., nečlen 50 kr. Sedět se bude při stolech.

Repertoár města divadla. Dnes hraje se výborná původní veseloherní novinka od Viková-Kunětické „Přítel“ se sl. Bursova, pl. Pechová, pl. Tomková a pp. Pechem, Hlavatým, Zvíkovským a Vojsou v hlavních úlohách. Zítra je velká opera Verdiho „Violetta“ (La Traviata). V pátek ve prospěch p. Pecha: „Námluvy Pelopovy“, melodram od Jar. Vrchlického, s hudbou od Z. Fibicha. V sobotu se nehraje (jest v Besedě zábavní večer za účinkování

členů společnosti). V neděli: „Gejša“ operetta od Owen Halla a Harry Greenbacka. V pondělí opět původní veseloherní novinka: „Mořská panna“ od Stolby.

Koncert divadelního orchestru v Besedě. Dnes večer uspořádá orchestr brněnského Národního divadla koncert v zimní místnosti besední, na kterýž milovníky pěkné hudby upozorňujeme.

Ku sdružení českých žurnalistů v kraji čes.-budějovickém přistoupili dále za přispívající členy pp.: Karel Knapp, majitel domu; Antonín Kolářik obchodník; Jan Příbyl, knihtiskař a přispívkem 10 K ročně; místní odbor Nár. Jedn. Pošumavské v uznání významu tohoto žurnalistického sdružení přistoupil za přisp. člena a přispívkem 20 K ročně. Další přihlášky členů přijímají se též v redakci našeho listu.

Nedělní klid v živnostech holičských. Nařízením c. k. místodržitelství pro království české mění se pro město Č. Budějovice bod A, lit. b) nařízení ze dne 16. prosince 1897 č. 195854 z. z. č. 69. o úpravě nedělního a svátečního klidu při provozování živností, jak následuje: Při živnosti kadeřnické, holičské a vlaseňkářské dovolena jest nedělní práce po celý rok od 6. hodiny ránní do 12. hodiny polední. Nařízení toto nabývá ihned platnosti.

Šňatek. Pan Vojt. Jarosl. Fucherna, učitel na zdejší české chlapecké škole obecné, slavil bude dne 27. t. m. v Chrásťanech u Týna n. Vlt. šňatek se slečnou Anuškou Steinochovou, dcerou knižního revírnicka v Hemerkách.

K zřízení umělecké galerie v Praze. Ujištěno, že značný vliv na rozhodnutí císařovo ve přičině zřízení galerie moderního umění v Praze měl vedle některých českých poslanců především též ministr-krajan dr. Rezek. Monumentální budova pro galerii má býti postavena v Hyberburské ulici na místě, kde nyní nachází se již státní úřad. Zakupování uměleckých děl pro galerii bude obstarávati zvláštní komise a budou se ovšem kupovati jen díla skutečně umělecky cenná. Při tom vzpomínáme i znamenitého obrazu budějovického rodáka F. B. Douška: „Šárka“, jenž dosud je soukromým majetkem mistrovým a zdobí dvoranu naší Besedy. Obraz ten dojísta dočká se nyní cti, býti zařazen mezi sbírky umělecké galerie království českého.

Z místního odboru Nár. Jednoty Pošumavské v Č. Budějovicích. V poslední době dostalo se odboru zdejším následující dar: sl. Občanská záložna v Praze-Malé Strana 31 K 50 h, sl. záložna v Domašovicích 20 K, sl. spojitelná v Soběslavi 10 K, sl. hosp. záložna v Nové Pace 10 K, sl. okres. hosp. záložna v Týně n. V. 10 K, sl. Občanská záložna ve Blatném 10 K, pl. společnost přátel N. J. P. „U Jabůrků“ 30 K. Zdejší český knihkupec p. G. Dubský věnoval odboru 127 kalendářů k rozdáni chudým v národnostně smíšených obcích. Všem těmto dárcům vzdává místní odbor vřelý díky. Ve dnech 8. 9. a 14. t. m. pořádán v Lisově kurs hospodářský za hojné účasti domácních a přespolních. V neděli dne 21. t. m. koná odbor schůzi ve Srubci v hostinci p. Strnady ve 3. hod. odpo. Na schůzi promluví p. učitel Zelinka „o Janu Kozimovi“ a „o Chudech“. Po schůzi bude následovat volná zábava. Ve středu dne 24. t. m. bude v Besedě v 8. hod. večer — bez čekací hodiny — konána řádná valná hromada zdejšího odboru, na kterou každého přítele drobné národní práce již upozorňujeme. Zvlášť se zvátí nebude.

Místní odbor Národní Jednoty Pošum. pro Linecké předměstí a okolí pořádá dne 21. dubna měsíční členskou schůzi veřejnou v Rožnově, v hostinci p. Švarce. Na programu jest především přednáška Hd. učitele p. Jos. Müllera „O stizení státním“, po přednášce následuje volný rozhovor, potom volná zábava, při níž před-

vedeny budou některé solové výstupy a předneseny některé básně.

Pomník Husitům. Pětí městské rady a hlavné starosty p. Macháčka bude v Kutné Hoře na historicky památných vrších martinických a sice nad šachtou martinickou, do níž smeteni byli horníci husitští, postaven důstojný pomník. Bude to pískovcový jehlanec, ozdobený velikým kalichem a obklopený pěkným sadem.

Tragická smrt učitele. V kruzích učitelských budí veliký rozruch tato senační zpráva: V Budislavi v okresu Soběslavském oběsil se na hřbitově učitel, p. F. Houška, a sice, jak zjištěno, z pouhé bídě a nouze, do níž nezaviněně upadl. Ze svého služného nebyl s to hraditi všechna vydání pro svou rodinu; měl vedle manželky sedm dětí a trpěl v poslední době a nimi již hlad. Učitel Houška byl vzorně činným po dvadvaacet let.

Česko-budějovický odbor zema. jednoty soukromých úředníků v království českém koná členskou schůzi ve středu dne 17. t. m. o půl 8. hod. večer v hostinci „U srdíčka“ (Lannova třída).

Z české lidové knihovny. Správa lidové knihovny vzdává vřelý dík paní radové M. Vierheiligerové za darování knihy; p. Gustavu Dubskému, knihkupci, za darování 130 kalendářů; p. J. Seelichovi, obchodníku, za 30 kalendářů a p. Janu Kerošovovi, soudnímu oficiálu, za příspěvek 2 K na vazbu knih.

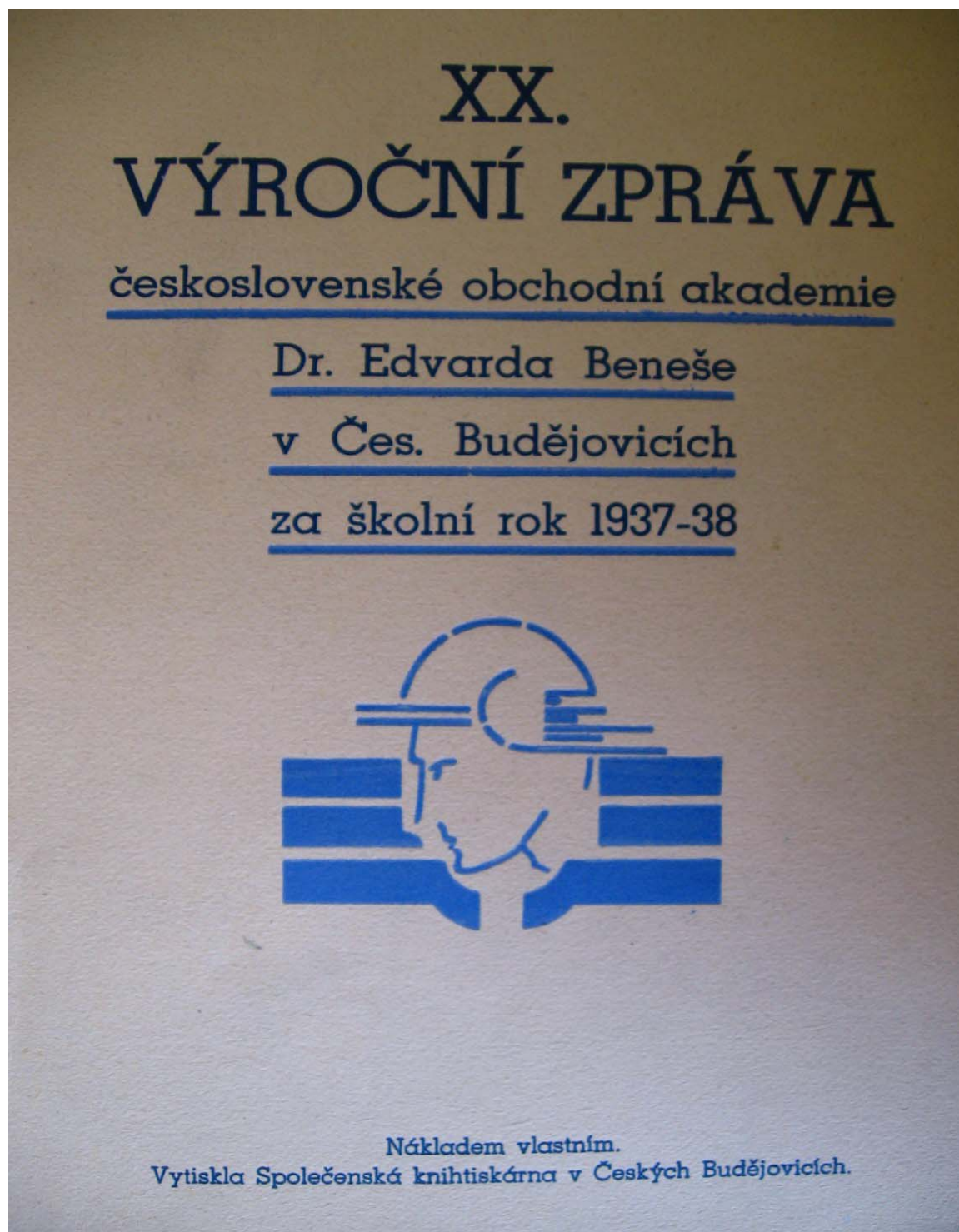
Zkoušky pro podkováře bez kursu konati se budou v Č. Budějovicích dne 11. června. Ke zkouškám těm od okresního hejtmanství připuštění žadatelé přihlašte se v ustanovený den o 8. hod. ránní.

Nešťastnou náhodou připravil bratra o život. Asi před třemi týdny zaměstnání byli František a Antonín Hoffelnerovi, synové rolníka v Nové Vsi u Trh. Svíně, kopáním strouhy na louce. Mladší bratr František narazil při práci té na silný kořen, který chtěl rýčem přerazit, avšak nešťastnou náhodou zasahl při tom svého bratra do zadní části hlavy. Poranění však nezdálo se těžkým a proto mu zraněný nevěnoval mnoho pozornosti. V těchto dnech ale rána se zantila a zhoršila tou měrou, že nebyl mladík za velikých bolestí zemřel. Případ ten budí upřímné účastnění, neboť oba bratři šli spolu v nejlepší shodě.

Raději do řeky než do arestu. Zednický pomocník Jan Sekýra oznámil dne 14. t. m. na policejní expozituře na Pražském předměstí, že jeho nevládní syn, nádeník bez zaměstnání Bedřich Porhanal, způsobil v bytu velikou výtržnost a rozbil i některé kusy nábytku. Na žádost Sekýrovu strážníci Heinzel a Reimer Porhanala zatklí a vedli jej Mlýnskou ulicí a po nábreží do radnice. Po cestě vyjádřil se Porhanal, že než by se nechal zavírat, raději skočí do vody, a proto jej bedlivě strážníci střezili. Avšak vzdor tomu přece úmysl svůj provedl, proti hostinci Balíkové se strážníkům vytrhl a skočil do Vltavy. Ale lidské spravedlnosti tím práce jen neušel, neboť strážník Heinzel vrhl se za ním a za pomoci svého kolegy z vody jej vytáhl. Porhanal pak za značného aběhu lidí dopraven do separace.

Ukradená penženka. U známé zlodějky Veroniky Tummelbauerové nalezena byla obnovená černá penženka — patrně z krádeže pocházející — obsahující stříbrný zlatník a něco drobných peněz. Vlastník této penženky nechtě se přihlásit na policejním inspektorátu.

Zemřeli v Č. Budějovicích od 12. do 15. t. m. Picha Stanislav, syn obuvníka, 5 r., součotěmi. Mareš Bohuslav, syn inženýra, 3 mē, střevním katarem. Wunderlich Vojt., statkář, 60 r., zakrvácením mozku. Strnad Michal, kolář, 82 r., žaludečním vředem. Mlezivová Pavla, vdova po mlynáři, 86 r., marasmem. Zegermačchová Františka, vdova po dělníku, 97 r., senilostí věkem. Cikánková Marie, dcera dělníka, 14 dnů, zánětem plíc. Dolejšova Marie, svařelna, 23 r., součotěmi.

Ukázka titulní strany 20. Výroční zprávy Československé obchodní akademie Dr. Edvarda Beneše v Českých Budějovicích za školní rok 1937–1938

Příloha č. 9:

Budova školy v Dukelské ulici (dříve Doudlebská)⁵³

Budova školy na Husově třídě

⁵³ Dnes zde sídlí ZŠ Dukelská.